

46.359

KÖNYVTÁRI Híradó

1977 | 2

KÖNYVTÁRI Híradó

A FŐVÁROSI
SZABÓ ERVIN KÖNYVTÁR KOZLÓNYE
XXI. ÉVF. 1977. ÁPRILIS - JÚNIUS

SZABÓ ERVIN
(1877 - 1977)

SZÜLETÉSÉNEK 100. ÉVFORDULÓJÁRA

Száz évvel ezelőtt született Szabó Ervin, a magyar munkásmozgalom kiemelkedő alakja, a tudós, a forradalmár, a magyar könyvtárügy utörője. Fiatalon halt meg; a szakadatlan munka, a betegség, a magyar uralkodóosztály ellen folytatott elkeseredett harca korán távozásra kényszerítette. Nem érhetette meg az Őszirózsás Forradalmat és nem lehetett alkotó résztvevője a Magyar Tanácsköztársaságnak sem. Hagyatéka szinte felmérhetetlen értékű, gondolatai ma is élnek, egy sor elképzelése még ma is megvalósításra vár. Még sokat kell tennünk annak érdekében, hogy népünk megismerje az igazi Szabó Ervint és olyan tisztelettel övezze, amelyet a legnagyobbak megérdemelnek.

Éppen azért, mert olyan gazdag, sokrétű ez a hagyaték, nem vállalkozhatom arra, hogy egy cikk keretében mindazokról a területekről megemlékezzek, amelyeken maradandót alkotott. Nehéz, de le kell mondani arról a csábító lehetőségéről, hogy Szabó Ervinről a pedagógusról beszéljek. A szociáldemokrata munkások, a szakszervezeti tagok, a diákok körében tartott előadásai éppen úgy mintaképei a nevelő-oktató-felvilágosító munkának, mint a társadalomtudományok Szabad Iskolájában, a Galilei-Körben és a Társadalomtudományi Társaságban elhangzott vitaindító beszédei, hozzászólásai, előadásai.

Mennyi mindent lehetne elmondani publicisztikai tevékenységéről, a Népszavában, a Volksstimmeben és a Népművelésben megjelent cikkeiről. A teljes portré megrajzolásánál nem lehetne figyelmen kívül hagyni az életigenlő Szabó Ervint, az élet igazi értékeinek őrzőjét, a harcos antimilitaristát. Nem értékelhetem a hazai és a nemzetközi munkásmozgalomról, a szindikalizmusról, a tőke és a munka harcáról, az imperializmusról, a gyarmatosításról, a tartós békérről, a szakszervezeti és szövetkezeti mozgalmáról, a vámpolitikáról irt könyveit és tanulmányait sem. És kénytelen vagyok mellőzni a hazánkban uttörő jelentőségű alkotását, Marx és Engels válogatott műveihez irt bevezető tanulmányait, szerkesztői jegyzeteit is. A kiváló marxista történésszel sem foglalkozhatom, aki posthumus művében a "Társadalmi és pártharcok az 1848-49-es magyar forradalomban" tanujelét adta, hogy a legrangosabb magyar történetírók egyike.

Szabó Ervinről csak mint a kulturpolitikusról írok, itt is kiemelve a magyar könyvtárügy terén elért korszakos jelenetőségét. Persze a "csak" szócskát nem kicsinyítő értelemben használom, hanem azért, hogy körülhatároljam mondanivalóm területét. A kulturpolitikus, a könyvtárpolitikus Szabó Ervin tevékenysége termé-

szetesen nem választható el egyéb tevékenységétől. A könyvtárral, a könyvvel is a munkásosztály, a társadalmi forradalom célját akarta szolgálni. Kortársai közül senki sem látta nála világosabban, hogy a hatalom megszerzése, megtartása, majd a szocialista társadalom felépítése csak a sokoldaluan tájékozott tömegek műve lehet. Tudta azt is, hogy a magyar tudomány felzárkózása az élenjáró európai országok tudományához csak úgy érhető el, ha az egyéb feltételek megteremtése mellett a tudósok és a kutatók rendelkezésére bocsátjuk az előrehaladást szolgáló könyveket és folyóiratokat. Meg kell ismertetni a dolgozó tömegekkel a társadalom és a természet mozgástörvényeit, hogy ne a vak erők uralkodjanak az embereken, hanem cselekedeteiket a tudomány megállapításai irányítsák - ez volt harcoss életének egyik alaptanítása. "Minden ember ismerje helyét és szerepét a társadalomban."

A fővárosi könyvtárhálózat megteremtése érdekében írt cikkei, tanulmányai nemcsak népművelésünk elmaradottságáról adtak döbbenetes képet, hanem leleplezték a századforduló uri Magyarországnak gazdasági, politikai és társadalmi elmaradottságát is.

Szabó Ervin Ady kortársa volt, kölcsönösen szerették, tisztelték, becsülték egymást. Szabó Ervin is tudta, hogy hazánkban a "perccemberkék dáridója tart", hogy "minden változásért és újért kiált itt", hogy az országgyűlés, a "Hazugság Palota", az uralkodó osztályok érdekképviselőinek a fellegvára. Látta ő is, mint a nagy költő, a falu és a város nyomorát, a földnélküli, munkanélküli, jognélküli, műveletlen százezrek jaját-baját, akiket megszomorítottak és megaláztak, megfosztották őket az élet szépségeitől és csak egy dolgot nem tudtak elrabolni tőlük, azt, hogy álmodozzanak az emberibb jövőről. Ahogy a költő - a "Muszáj Herkules" - kénytelen volt hadakozni ellenségeivel, úgy az osztálynak is az ellenállást és a harcot kellett választania. De ekkor eldőrdült a tőke - nagybirtok-klérus janicsárjainak sortúze. "Ágyu, gyilok, uri bitangság; nem fog a mi dus ereinken."

A magyar viharadár dala megremegtette a télbeborult Magyarországot, de lehetetlen volt nem kiolvasni a társadalomtudós írásaiból is, hogy "rohanunk a forradalomba". Szabó Ervin is gyötrődve szemlélte a Magyar Ugart, a Lápot, a Naptalan Keletet, a Parlagot, ő is minden életenergiáját, széleskörű tudását a gyökeres átalakulás, a rendszerváltozás szolgálatába állította. A társadalmi fejlődés hajtóerejét, a munkásosztályt, szellemileg is fel kell készíteni a forradalom végrehajtására. Ezért vállalta a kulturpolitikus, népművelői, könyvtárosi

feladatot és hivatást. Szenvedélyesen hirdette, hogy a tervszerű emberbutítással szembe kell állítani a gondolatébresztő betűt, a betűt, amely ember- és társadalomalakító erejénél fogva a való világban is változást képes előidézni. Ezért követelte a korszerű könyvtárhálózat létrehozását az országban és a fővárosban.

A magyar népkönyvtárak jelentései forgalmuk lényeges csökkenéséről adtak számot. Mi az oka ennek a zuhanásszerű csökkenésnek? "Nézetünk szerint legfőként az, hogy e gyűjtemények könyvanyaga tulnyomórészt úgy van összeválogatva, mintha az olvasók valamifajta szellemi kiskorúak, a szép dolgokra éretlenek, az élő világból kikapcsolt alvajárók volnának. Népies könyvek, a nép számára leparólt irodalom, a gazdasági, társadalmi, politikai, vallási küzdelmek "kényes" kérdéseivel szemben a pártatlanság hazug mezébe öltözködött és elavult tudomány - szóval, amolyan szellemi gyámság alatt állóknak szánt szegényházi koszt: ez a régimódi népkönyvtárak anyaga és programja."

Felejtethetetlenül szép hasonlatában a népkönyvtárakról azt írja, hogy azok olyanok, mint a katonai nagygyakorlatok után a paraszt vetése: a hatalomhoz görcsösen ragaszkodó uralkodóosztály pusztító hadjárata itt is minden értéket könyörtelenül letarolt. A népkönyvtárak a belenyugvásra, a változtathatatlanságra, a meglévő társadalmi viszonyok tiszteletére nevelik olvasóikat, kiölik belőlük a lázadás, a változtatniakaráss szellemét. Meg kell szüntetni a könyvtáraknak ezt a funkcióját és létre kell hozni a közművelődési könyvtárhálózatot, amely a valódi szellemi értékek közvetítője lesz.

Ady Párizs kulturmagasságában döbbsent rá a hazai állapotok kisszerűségére; Szabó Ervin az angolszász könyvtárakat szembesítette a mieinkkel és az összehasonlítás lehangoló volt; szellemi iszap, mocsár, posvány. Ezen feltétlenül változtatni kell. A marxista Szabó Ervin nemcsak magyarázta a magyar könyvtárügy helyzetét, hanem harcolt annak megváltoztatásáért is. "Minden meggyőződés annyit ér, amennyit hirdetője a maga cselekvésével valóra vált." Egyik tanulmányában Goethe-t idézi az elméleti célkitűzés és a gyakorlati megvalósítás elválaszthatatlan egységéről:

"Nem elég tudni, alkalmazni is kell,
nem elég akarni, cselekedni is kell!"

Szabó Ervin világosan, mindenki számára érthetően fogalmazta meg a közművelődési könyvtárak feladatát: a legtöbb embernek a legjobb könyveket kell közvetíteniök. "A nép könyvtárainak nem lehet más céljuk, minthogy a nép szükségleteit a művelődés és szórakozás iránt szolgálják. Vagyis a tudomány köréből azt kell nyújtaniök, ami a munkásság gazdasági, társadalmi és

politikai törekvéseivel és harcaival közvetlen vagy közvetett vonatkozásban van... és tudományos perspektívát nyit a jövőre!"

Szabó Ervin a könyvtárban, elsősorban a fővárosban megvalósítandó központi könyvtárban, nem "csak" könyvkölcsönző és helybenolvasási lehetőséget biztosító intézményt látott, hanem sokirányú tevékenységet kifejtő, egyetemes kulturális intézményt is. Minden oldalról meg kell környékezni az embereket, hogy a jóért, az igazért, a szépért lelkesedni tudjanak. A sokfajta kulturális tevékenység azt eredményezi, hogy a különböző témák, művészeti, tudományos, politikai, ideológiai és egyéb kérdések iránt érdeklődő emberek megtekintik vagy részt vesznek a könyvtár rendezvényein, tehát felkeresik az intézményt és akkor már a könyvtárosok feladata, hogy a látogatót olvasóvá neveljék. Gazdag, változatos programot kell biztosítani, a könyvtár vonzóerejét állandóan tágítani kell, hogy különböző céllal minél több ember lépje át a könyvtár küszöbét.

Szabó Ervin több tanulmányában részletesen foglalkozott a példakép, az USA nyilvános könyvtárainak szolgáltatásaival. Általános-, kézikönyvtár-, ujság- és folyóiratolvasótermek állanak az érdeklődők rendelkezésére. A kutatók számára külön dolgozószobát biztosítanak. A könyvtárak egy részében az olvasók szabadon válogathatnak a könyvek között. Kéziratostárral is rendelkeznek. A törvények és a rendeletek megtekintésére külön osztályt létesítettek, ahol az állami formanyomtatványok is igényelhetők. A gyermekosztály kölcsönző-, olvasó- és rendezvények számára létesített termekből áll. A vakok részére kölcsönző-, olvasó- és felolvasó termeket biztosítottak. A zeneosztálynak hangversenytérme is van. Tágas termekben rendezik a képzőművészeti kiállításokat, amelyekben természettudományos gyűjteményeket mutatnak be. Az előadóterem, a fotolaboratórium, a nyomda és a könyvkötészet szerves részét képezi a könyvtárnak.

"Hangversenyeket, kép- és szoborkiállításokat stb. rendeznek, nemcsak a maguk értékéért, hanem azért is, mert megkedveltetik a könyvtárt és olyanokat is becsalnak, akiket különben talán nem lehetne olvasókul megnyerni.

Ilyenformán az amerikai könyvtár a lakosság összes művelődési és szellemi gyönyörűségeket kereső törekvéseinek központja."

Szabó Ervin azért harcolt, hogy a főváros központi nyilvános könyvtára és annak hálózata is ilyen legyen. A kultúra magasságában akarta látni a magyar népet is és tudta, hogy ennek egyik előfeltétele a korszerű, minden olvasói igényt kielégítő könyvtárak sokasága. Kulturpolitikai előadásaiival, cikkeivel, tanulmányaival, vitairataival, összehasonlító statisztikai kimuta-

tásaival, előterjesztéseivel ezt az ügyet akarta szolgálni. A legkisebb részletkérdésre is kiterjedt figyelme. Írásából összeállított vaskötet illusztrálja, hogy milyen fáradhatatlanul harcolt az ügyért. Mindenkit mozgósított, elsősorban munkatársait, hogy írjanak, beszéljenek a magyar könyvtárügy helyzetéről és a tennivalókról. Elgondolásaiért folytatott harca a magyar kulturtörténelem egyik legragyogóbb fejezete, tevékenysége csak Apáczai Csere János, Tótfalusi Kis Miklós, Kazinczy Ferenc mértékével mérhető. Szabó Ervin az angolszász könyvtárakról beszélt, de magyar sebeket mutogatott; a fejlett országok könyvkiadását emlegette, de a hazai kulturbarbárságra gondolt; egyik-másik nyugati ország népművelésre fordított költségvetését közölte, hogy rádöbbenjen a magyar helyzet tarthatatlanságára. Szabó Ervin nemcsak a magyar könyvtárügy megteremtője, hanem mindmáig legnagyobb forradalmárja is volt. Egész élete és munkássága így fonódott szerves egységgé: a nép, a társadalmi haladás, a forradalom szolgálatában. Rendszerváltozásért harcolt az élet minden területén, a könyvtárügy területén is.

Nagyszabású és hosszútávú tervet dolgozott ki a főváros közművelődési könyvtárhálózatának létrehozására. ("Emlékirat községi nyilvános könyvtár létesítéséről Budapesten", "Általános iránylevek népkönyvtárak könyveinek megválogatására" stb., stb.). Leplezetlenül vázolta azt a szegényteljes állapotot, amely a fővárosi könyvtárakat jellemezte. 1910-ben azt írja, hogy "...a könyvtár fejlődött bizonyára... de mindent tovább is a személyzet munkabírásának szélső megfeszítése árán értük el és olyan külső topográfiai viszonyok között, melyek maholnap egész munkánkat összeomlással fenyegetik." "A legmagasabb beosztású tisztviselőknél egy főre 24 m³ levegő jut, holott a fegyházakban 25 m³ az előírt minimum." A külföldi nagyvárosok könyvtáradataira támaszkodva mutatta ki Budapest katasztrófális elmaradottságát. A bécsi egyetemi könyvtár költségvetése egymaga nagyobb, mint Budapest összes tudományos könyvtárainak együttes költségvetése. Ilyen körülmények között természetes, hogy könyvtáraink állománya képtelen lépést tartani a tudományok haladásával. Alapvető feladatnak tartotta a könyvtárak profilozását és azt javasolta, hogy a fővárosi könyvtár központja a társadalomtudományok területén reference-library legyen.

A fővárosi könyvtárhálózat feladatát a következőkben jelöli meg: "Az új községi nyilvános könyvtár feladata tisztán és világosan áll előttünk: ...jó olvasmánnyal kell ellátni azokat, akik maguk gyönyörűségére vagy okulás céljából már is olvasnak: és föl kell keltenie az olvasás és önművelés vágyát azokban..., akik ezt a

szükségletet még nem ismerik."

A régi szólásmondás szerint háboruban, fegyverpogás közepette hallgatnak a Muzsák. Könyvnyű feladat lenne ennek a felületes megállapításnak a cáfolata. Szabó Ervin tevékenysége és magatartása az első világháború alatt beszédesen bizonyítja, hogy a szájkosaras korszakban sem hallgattak a legnagyobbak; minél nagyobb volt rajtuk a kínzás, annál hangosabb volt a kiáltás is. A tudós, a harcos antimilitarista még a legkönyörtelenebb emberirtás idején is szakadatlanul harcolt könyvtári elgondolásai megvalósításáért. Az értékek pusztulásakor, a reménytelenség időszakában sem vesztette el a jövőbe vetett hitét; irt, tervezett, tárgyalt, vitatkozott, készült a feladat végrehajtására.

A romok nem tudták eltemetni meggyőződését. Szenvedélyesen hirdette ekkor is, hogy nem a kard, hanem a könyv fog utat vágni a jövő felé. A nagy mézszárlás idején - 1916-ban - írta "A könyvtár és a háború" című tanulmányában: "Budapestre vonatkozólag is alkalmaznunk kell a modern könyvtárpolitika általános érvényű szabályát, mely szerint a könyvtárnak kell elmennie az olvasóhoz, mert az olvasók maguk csak egy kisugárzási körön belül mennek a könyvtárhoz. Vagyis, ha a forgalom számait emelni akarjuk, ha azt akarjuk, hogy Budapest népe megközelítőleg annyit olvasson, mint a nyugati nagy városoké, akkor új és új fiókokat kell nyitnunk. Csak is ettől remélhetjük népmivelő munkánk teljessé válását."

A korszerű központi könyvtár és az új és új fiókok létrehozásától azt várta, hogy a fővárosi könyvtár "modern, tudományt népszerűsítő és szórakoztató könyvtár" lesz. És Budapest kulturális centruma is. Több tanulmányában, de különösen "A városi muzeumok föladatai és a Fővárosi Muzeum" címűben részletesen kifejtette, hogy a központi könyvtár milyen feltételek megteremtése után válik majd "Budapest Székesfőváros kulturközpontjává". Terve lélegzetelállítóan érdekes. A központi könyvtárat kulturkombinátnak képzelte el, amelyben a minden igényt kielégítő könyvtár mellett a Székesfővárosi Muzeum, a Modern Galéria és a Szabad Főiskola is helyet foglalna. A négy intézmény kölcsönösen megtermékenyitené egymás munkáját, messzeágazó ismeretterjesztésre adna lehetőséget, hozzájárulna a sokoldaluan képzett tömegek megteremtéséhez. Ezzel a szocialista kulturpolitika legalapvetőbb célkitűzéseit szolgálná. Szabó Ervin itt is, mint működése egyéb területén, eljutott a végső megoldáshoz: a szocialista társadalmat kell felépíteni hazánkban.

A ragyogó tollu, hatalmas ismeretanyaggal rendelkező, kiváló dialektikus, kifogyhatatlan érvekkel, tényekkel, adatokkal harcolt a magyar könyvtárügy előrelendítéséért. Cáfolhatatlanul

bebizonyította, hogy "a könyvtár az ipari társadalom szükséglete": a tudományos kutatás arzenálja; a szakmai ismeretek megszerzésének és továbbfejlesztésének kiváló eszköze; a közoktatás szerves része; az erkölcsi, esztétikai, világnézeti nevelés gazdag tárháza. A könyvtárak állományán lemérhető egy ország gazdasági, politikai, tudományos és kulturális színvonala. A könyvtár az eltávozott legnagyobbak halhatatlan eszméinek őrzője, de a legkiválóbb kortársak életszépítő írásai is ott sorakoznak a polcokon. Egy nemzet fejlődése elválaszthatatlan könyvtárügy fejlődésétől.

Kereste a társakat, a szövetségeseket, az eszmei barikádokon vele együtt harcolókat. Politikusokkal, a főváros vezetőivel, írőkkel, művészekkel, tudósokkal, pedagógusokkal, építészmérnökökkel tárgyalt, fáradhatatlanul agitált az ügy érdekében. A harcban természetesen kiváló munkatársaira is támaszkodott. (Madzsar József, Kóhalmi Béla, Dienes László, Braun Róbert, Váradi Irma.)

De harcba lendültek azok is, akiknek érdeke volt a csend, a nyugalom, az egyhelyben topogás. A bitortolt javak és előjogok haszonélvezői minden rendelkezésükre álló eszközt igénybevettek, hogy megakadályozzák a szabóervini tervek megvalósulását. Sajtóhadjáratot indítottak ellene, rágalmazták, még tudósi mivoltát, szakmai ismereteit, emberi tisztaságát is kétségbevetették. A magyar uralkodóosztály azonnal felismerte a leselkedő veszedelmet, azt, hogy a tudatlanságra, vallási babonára, nacionalista érzelmekre alapozott uralmuk az "Emlékirat" megvalósulása esetén veszélybe kerülne. Az ő "ideáljuk" az öntudatlan, a dolgok rendjébe belenyugvó, cselekvésre képtelen nép volt. Birtokállományukat védtek, amikor a könyvállomány ellen hadakoztak.

Szabó Ervinnek végig kellett járnia a családok golgotáját. Be nem váltott ígéretekkel ámitották, az illetékes fórumok által megszavazott határozatokat nem hajtották végre, az időhuzás taktikájához folyamodtak, mert így akarták megállítani az időt. És támadták, támadták, támadták. A támadások nem törték meg, csak beteg szervezetét letörték. Aki a jövőbe lát, azt a törpék nem tudják megingatni.

Talán végrendeletének, szellemi hagyatékának, vagy önvallomásának tekinthetjük az írásaiból kiemelt két idézetet:

"Megismerni mindent, kiválogatni a legjobbat, hinni benne és heroikus elszántsággal megvalósítani belőle minden nap minden lehetőt."

"Amiért élni érdemes, az a tevékeny élet, amely alkotásokban nyilvánul meg, a vegetatív funkciókon, a pusztá reprodukción túl terjedő, termékeny, új értéket teremtő élet."

Rajta is beteljesedett Ady gyötrelmesen fájó megállapítása: "Ki magyar tájon nagy sorsra vá-

gyik, Rokkanva ér el az éjszakáig." Nem érhet-
te meg a várva-várt fordulatot, 1918 Októberét,
és 1919 Márciusát. Koporsója körül testben vagy
lélekben ott állt a haladniakaró Magyarország és
ott álltak munkatársai és tanítványai is, akik a
Tanácsköztársaság alatt nagyon jelentős beosztá-
sokban képviselték Szabó Ervin szellemét. Még
elgondolni is iszonyatos, hogy mi lett volna sor-

sa, ha a vérszomjas ellenforradalmárok karmai
közé kerül.

A Tanácsköztársaság alatt és a felszabadulás
után a főváros közművelődési könyvtárhálózatát
róla nevezték el. Késői tanítványai - a Fővárosi
Szabó Ervin Könyvtár dolgozói - mindent meg-
tesznek annak érdekében, hogy az intézet alapi-
tójának utmutatásai szellemében dolgozzanak.

RÉVÉSZ FERENC

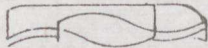
SZABÓ ERVINRŐL

SZEMELVÉNYEK A SZABÓ ERVIN 1877-1918.
(Gyűjt., vál., szerk. és jegyz. Remete László.
A szerk.-ben részt vett Bóna Márta.) Bp. 1968,
FSZEK. 353, /3/ 1. 8 t. KÖTETBŐL.

LEOPOLD Lajos: Szabó Ervin. Bp. 1918. okt. 1.

"...Mint író és filozófust a szigorú világos-
ság, mértéktartó elegancia jellemezte. Oly mag-
vas és annyira érett, mint kevesen mások. Gon-
dolatai voltak és nem ötletel. Marxot komment-
álta, a szindikalistákhoz közeledett, mégis ész-
revehető, hogy Goethehez és Aranyhoz is járt
iskolába. Nemcsak logikája volt erős, hanem
tudása is. Mint zseniális ember a tőle idegen
álláspontot is a legalaposabban tanulmányozta
és gondosan szemmel tartotta saját jól kiválaszt-
ott mestereit.

Magyarországon ez nagyon sokat jelent, mert
itt mindenki csak tanítani szeretne és senki nem
tanulni. Mert itt husz millió Goethe akad, de e-
gyetlen Eckermann sincs, aki hallgatna Goethe-
re..."

KUNFI Zsigmond bucsubeszéde Szabó Ervin te-
metésén:

"... Mert mindazok, akiknek ma Magyarorszá-
gon valami köztük van a szocializmus, a mun-
kásmozgalomhoz: Szabó Ervin gazdag, merész,
kérlelhetetlenül becsületes és alkotó erejű szel-
lemének vagyunk neveltjei. A szocialista tu-
dásnak és gondolatnak leggazdagabb, legkristá-
lyosabb vizű nagy medencéje volt az ő elméje,
amely nemcsak a magyar társadalomtudományt
termékenyítette meg, de az ismeret és gondolat
öntudatos világosságában emelte fel azokat
a törekvéseket, tévelygő vágyakat, vak utra for-
duló ösztönöket, amelyek proletárlélekben for-
ronganak. A szocialista Magyarország tanító-
mestere, az elmélet fegyvereinek kovácsa és
ötvösművésze volt Szabó Ervin s az osztályharc

hadseregének a mi országunkban nálánál jelen-
tősebb hadiszállítója nem volt. Mindenütt, ahol
a kizsákmányoltak szembeszállottak a kizsák-
mányolókkal, az elnyomottak az elnyomókkal,
ahol a munkások nagyobb bért, rövidebb munka-
időt, több szabadságot követeltek, ahol a szer-
vezkedés munkájára hívták föl társaikat, ahol
a tőke uralma ellen való feltámadásuk jeléül
összefonták dologtevésben egyébként oly serény
karjukat: az érven, a gondolaton, a szellemen,
mely cselekedetüket vezette, rajta volt Szabó
Ervin harcoss tudományának bélyege..."

VARGA Jenő: Szabó Ervin /1918. okt. 10./

"... Abban a sivár pusztaságban, amelyet ma-
gyar közgazdasági irodalomnak neveznek, amely
alig egyéb, mint a külföldi, főleg német egye-
temi gazdaságtan gazdaságtan szürke utánzása.
friss oázis volt Szabó Ervin munkássága. Szin-
te az egyetlen ember volt, akihez fordulhattam,
ha valamely gazdasági probléma körül kételye-
im voltak: és ő mindig készen állt megvitatni
bármely komoly problémát, mindig hajlandó
volt eddigi nézetét megváltoztatni, ha az ellen-
érvek a szembenálló vélemény helyességéről
győzték meg. Igazi tudós volt, aki semmit
sem gyűlölt jobban, mint a dogmákhoz való me-
rev ragaszkodást. ..."

LÉKAI János: Szabó Ervin. /1918/

"... Pályája külsőségeiben nem volt változa-
tos. Tudós volt, aki nem elégedett meg por-
szerű és hideg elméletekkel, hanem aki tudá-
sát a való életben akarta ható erővé átváltoz-
tatni. Mint a Fővárosi Könyvtár igazgatója, al-
kalma volt a külső lehetőségeket megadni azok-
nak, akik komolyan akartak tanulni és dolgoz-
ni, hogy tanulmányaikhoz a szükséges forrásokkal
rendelkezzenek. A szegényes, elhanyagolt kis
Károly köruti könyvtárból sikerült neki megszer-
vezni a főváros leghozzáférhetőbb és legügye-

sebben összeválogatott könyvtárát. Munkásságának azt a pozitív eredményét, hogy egy nagy-szabású amerikai stílusú könyvtár megnyitásánál jelen lehessen, amelynek eszméjéért ő agitált a leghevesebben, már nem érhet meg. A háboru romjai és üszkei alól már nem ő kaparhatja ki a kultúra megmaradt vázát. Ebben ő, az ő teste, az ő alkotó ereje már nem kérhet munkát... A test kihűlt... Talán addig már porváz, semmi... De a szelleme, az ő ragyogó szelleme ott lesz abban a munkában..."

*

KUN Béla: Szabó Ervin. /Pravda. 1918, Moszkva./

"A III. Internacionálé lehetséges vezéreinek egyike, a Kommunista Akadémia tiszteletbeli tagja, az egyik legmélyebb és következképpen legforradalmibb marxista, Szabó Ervin elhunyt Budapesten szeptember 29-én, életének 41. évében.

Időelőtti halála súlyos veszteség az új forradalmi Internacionálé számára. Szabó a forradalmi munkásmozgalmat szolgálta, igaz inkább elméleti tevékenységével, mint a gyakorlatban, de aktivitásának hiánya a körülmények szerencsétlen láncolatának következménye volt. Szerepet játszott ebben hazájának csekély területe és hogy ebben a kicsiny országban - Magyarországon - a szociáldemokrata munkásmozgalom Szabó Ervin fiatal korában messze kanyarodott a marxizmustól.

Azonban az, aki marxizmussal foglalkozott, aki ismeri Szabó Ervin tevékenységét és irodalmi munkáit, el kell, hogy ismerje: a nyugat-európai álmárxistákkal szemben Szabó Ervin a marxizmusnak valóban forradalmi teoretikusa volt, ugyanabból a fajtából, mint az orosz bolsevikok..."

HALASI Béla: Szabó Ervin. /1918./

"...Nagyon tévedtek azok, akik halála után azt irták felőle, hogy nem a harcnak embere volt, hogy egyénisége, gyöngye szervezete és a külső körülmények tisztára kutatóvá, könyvei között buvárkodó tudóssá avatták. Amolyan szobatudós-nak próbálták feltüntetni.

Szabó Ervin egész életének munkája ellene bizonyít ennek az állításnak és akik ilyenek látták őt, azok igen távol állnak az ő megértésétől. Lényének legjellemzőbb vonása éppen az volt, amit ezek az írók kétségbevittek vagy nem vettek észre: a küzdelem... Nemcsak a folytonos megújulásért és fejlődésért vívott belső harca mutatják őt küzdőnek. És nemcsak a munkáiban folyton felcsendülő, állandóan visszatérő motívum a harc egyedülvaló komoly értékéről a társadalmi fejlődésben. "Az erőnek csak egy igazi próbája van: az erők összemérése: - a harc..."

RÉVAI József: Szabó Ervin. /1919. márc./

"...Szabó Ervin izig-vérig forradalmár volt. A Magyar Tanácsköztársaság hődolata Szabó Ervin ezen forradalmiságának szól. Szabó Ervint nem lehet és nem is szabad kritizálni. Egészen bizonyos, hogy Szabó Ervin minden elméleti meg-látása és tévedése is a forradalom őszinte kívánásából eredt, abból a belátásból, hogy a ki-zsákmányolás megszüntetése csak forradalmi osztályharc útján jöhet létre. Szabó Ervin volt az őse, forró, minden izében kívánója a megszületett Magyar Tanácsköztársaságnak.

A megszületett Magyar Tanácsköztársaság meghajtja vörös zászlaját a forradalmár Szabó Ervin előtt. A szerencsétlen politikai és társadalmi viszonyok meg nem értett Szabó Ervinje feltámadt a proletáriátus forradalmában."

SALLAI Imre: Korvin Ottórol. /1920./

"...A magyarországi munkásmozgalomnak ez a tanítómestere volt az, aki segítségünkre volt, aki az antimilitarista irányu agitációt tudatosan is a forradalmi fejlődés irányába terelte, aki a legkérlelhetlenebbül föltárta a csődbejutott szociáldemokrácia megalkuvó politikáját és szembeállította ezzel a hamisítatlan osztályharc mód-szereit. Szabó Ervin volt az első, aki az Orosz-orozságból gyéren és elferditve érkező hírek-ből is meg tudta ítélni az orosz proletariátus döntő lépésének világtörténelmi jelentőségét és az antimilitarista röpiratokon keresztül állította a magyarországi proletáriátus elé követendő példaként az orosz munkásság harcát a munkás-és katonatanácsok uralmáért..."

*

JÁSZI Oszkár: Szabó Ervin és életmunkája. /1920./

"...Sokoldalú politikai és publicisztikai munkássága mellett azonban sohasem feledkezett meg elméleti tanulmányairól s egyénisége szellemi fejlesztéséről sem. E tekintetben valóban mindig a forrásnál ült, mert nemcsak a tudományt szerette, de magát a bibliográfiának a technikáját is. Mint a parlamenti könyvtár gyakornoka, később mint a Kereskedelmi és Iparkamara könyvtárosa, végül pedig, mint a Fővárosi Könyvtár igazgatója, ugyyszólván egész életét könyvtárban töltötte el, még pedig nem azért, hogy - miként a legtöbb tudós - magának megfelelő színekurat teremtsen, hanem mert szerette a könyvet, nemcsak tartalmában, de külső szépségeiben is. A szép nyomtatás, a szép kötés, a szép illusztráció a legnagyobb lelkesedésre volt képes ragadni. A könyvtártechnika fejlesztése körül is állandó szorgalommal dolgozott s ez irányu munkásságát külföldi szakemberek is nagyon megbecsülték. A könyv irán-

ti ez a szinte sportman-szerű szerelme rendkívül pedánsá tette mindennel szemben, ami szerelme tárgyára vonatkozott. Könnyörtelenül szigorú bibliográfus volt úgy a könyvtárak rendezésében, mint a hivatalnokok szolgálatának szervezésében, mint a katalógusok elkészítésében, mint pedig egy-egy könyv sajtó alá rendezésében. S volt abban valami bizarr ellentét, csaknem megható komikum, hogy ez a vérbeli forradalmár, ez a társadalmi konvulziókat váró próféta, ez az action directe-es propagandista egy középkori kodex-másoló barát szigorú pontosságával üldözte a legkisebb sajtóhibákat, képes volt meg nem felelő vesszők, pontosvesszők, vagy kettőspontok ellen a legminuciózusabb hajtóvadászatot rendezni, ugyanakkor pedig a legszigorubb ellenőrzést gyakorolni könyvtára alkalmazottai felett. (A Taylor rendszerrel elsőnek tett kísérletet a szellemi munkások hivataloskodása körében.) Akkor így láttam én is, de ma már nem tudnék mosolyogni ezen a látszólagos ellentéten, mert napjaink eseményei mindenben igazolták a Szabó Ervin magatartását, bebizonyították, hogy ez a szigorú és pedáns aprólékosság igenis csakugyan a marxista forradalmár lényegéhez tartoznék, hogy a marxista állameszmény megvalósításához nem kevésbé volna szükséges a vasfegyelem, a pontosvesszőkig menő ellenőrzés, a legkeményebb köteleltségeljesítés csakugy, miként az öntudatra ébredt tömegek forradalmi lendülete a kizsákmányolókkal szemben..."

"...Különösen féltékenyen őrködött lelki szabadsága felett. Tudta, hogy az igazi férfi magán- és közéletének teljes harmóniában kell lenni s ebben látta a valódi szocialista morált. Érezte és hirdette, hogy mély belső reform nélkül nincs alapvető szociális reform. Mindig azon a véleményen volt, hogy az őszinte szocialista világnézetnek ki kell terjednie az élet legkisebb és legintimebb dolgaira is, hogy a kapitalista hedonika fenntartásával nem lehet új társadalmat csinálni..."

KÁROLYI Mihály: Egy egész világ ellen. /1923./

"A magyar lelkiismeret felébresztésében és a fölvilágosítás munkájában nagy szerep jutott Szabó Ervinnek is, aki a Társadalomtudományi Társaság és a Huszadik Század megalapítói között volt, és részt vett minden haladó irányú mozgalomban. Közelebbről nem volt már szerencsém megismerni. Évtizedek keserves és hálátlan munkája megtörték erejét; amikor én szocialista elvtársaival kapcsolatba kerültem, a baloldali szocialisták igaz vezére a háború utolsó éveiben már nem tudott nagyon aktív lenni, amint forradalmi lelke szeretete volna (1918 őszén meg is halt). A tőke és a munka harca

című könyve a szocializmus lényegének legszabatosabb ismertetése, amely valaha kezembe került. 1848 társadalmi és pártharcairól írt posztumusz műve az első nagyszabású kísérlet nagy forradalmunk értelmének tárgyilagos kifejtésére..."

FERENCZ László: Szabó Ervin. /1937/

"...Szabó Ervin érdemei a magyar munkásmozgalom és a szocializmus hatalmas szellemi rangra emelése körül ugyancsak elévülhetetlenek. Ezeket most nem akarjuk méltatni, erre lesz másutt idő és hely. Elég, ha megkíséreltük kijelölni Szabó Ervin helyét abban a megszakíthatatlan láncolatban, melyet a népi érdekekért folytatott küzdelem teremt meg korok, mozgalmak és vezető egyéniségek között. Noha Szabó Ervin és társai nem élnek a nemzet emlékezetében olyan fényesen, mint a 48-49-es szabadságharc romantikával és a fegyverforgatás dicsfényével övezett hősei, de szellemi jelentőségük nem kisebb. Éppen ennek a fölmérése legyen a legújabb haladó generáció feladata..."

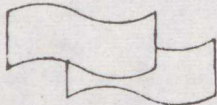
MADZSAR József: Szabó Ervin. /1937./

"Nehéz volna néhány szóval vagy néhány mondattal jellemezni Szabó Ervint és sokoldalú munkásságát. De mégis megkíséreljük kihámozni azt a vezető gondolatot, amely élete munkáját élete minden szakában, hibái és tévedései idején is vezette, azt mondhatnók, hogy mindig a demokratikus Magyarország megalkuvás nélkül harcosa volt, aki azonban tisztában volt avval is, hogy a munkásosztálynak kell a demokráciáért folyó harc élén járnia és ezt a harcot kell továbbvinnie azon az uton, amely végeredményben a szocializmusba torkollik. Írásaiban minduntalan visszatér a szabadság apoteozisa, de mindig tudatában volt annak, hogy az igazi szabadság csak a szocialista társadalmi berendezés gyümölcse lehet..."

"...Szabó Ervin uttörés és utkeresés közben tévedhetett, de őrá is illik az orosz mese, amely szerint a sasokkal megesik, hogy a tyukoknál is alacsonyabbra ereszkednek le, de a tyukok sohasem szállhatnak olyan magasra, mint a sasok. Hibáinak ellenére is Szabó Ervin sas volt és az is marad. Ha valóban kötelességet teljesítenek a haladás, demokrácia és szocializmus hívei, amikor összefognak, hogy megünnepeljék emlékezetét, mindnyájunknak kötelességünk lesz emlékeinkkel segíteni jövődő életrajzíróját. Élete még nem egy nemzedéknek fog szolgálni hasznos tanulságul..."

RÉVAI József: Szabó Ervin /1958/

"...Szabó Ervin neve, tevékenysége és egyénisége jelképezte 4-5 évtizeddel ezelőtt az egész világ forradalmi munkásmozgalma számára a magyar munkásmozgalomnak azokat az egészséges erőit, amelyektől a szocialdemokrata oppor-tunizmus betegségéből való kigyógyulás és a ma-gyar munkásosztály új, forradalmi utra térése elsősorban várható. Ezért érthető, hogy Szabó Ervin volt az egyetlen magyar marxista, akit a nagy orosz szocialista proletárforradalom győzelme után a Pétervári [Moszkvai] Szocialis-ta Akadémia tagjává választott. Szabó Ervin volt az egyetlen komoly magyar marxista teo-retikus, aki - ha hibákkal is - legalább alkal-mazni próbálta a marxizmus módszerét a ma-gyar történelem, a gazdaság, és társadalom jelenségeire, s akinek elméleti munkásságát a II. Internacionálé második jelentős marxista nemzedékének (Kautsky, Plehánov, Guësde stb.) mértékével lehet mérni..."

SZAKASITS Árpád: Szabó Ervinről, az ember-ről. /1958./

"...Visszatekintvén negyven év távolába, töré-keny alakja eltűnik a ködben. Hiába kapok utána. Szétfoszlik. Csak egy mosoly maradt meg belő-le. Szeretném hinni, hogy egy tiszta ember tisz-ta reményeinek derűje volt ez az elmulás vizele-felett. Érezhette, hogy elérkezett utjának végé-re, s roppant akarateréje sem tud többé urrá lenni testi gyöngesége, sorvadása felett. De é-rezhette azt is, hogy valami megszületőben van. Hogy új élet támad, s ha ő nem is lesz már, az ami a legjobb, s legigazabb benne, tovább sarjad majd ez új élet talaján, s az ember - ember lehet végre.

Nincs terem feleleveníteni azt a légkört, amelyben élt, azt a szellemi világot, amely első lépteit igazította, azt az egész bonyolult társadalmi életet, amelyet a Habsburg-monarc-hia tenyésztett ki itt. A félemberekből álló vi-lágot, a csenevész polgárság satnya szellemi életét; a kicsiny szellemi szigeteket, az alis-pános, szolgabírás, csendőrös magyar sárten-gerben; a kinlódó parasztokat, a nemzetiségek fogcsikorgatását, a proletariátus lassu feltá-páskodását, majd viharos jelentkezését, ame-lyet Ady-sírályok süvöltő dalai kísértek.

Abban a kátyus, dögre vert, mágnásdárídós országban maga a csoda volt, hogy olyan szel-lemek kaphattak szárnyra, mint Szabó Ervin tiszta szelleme..."

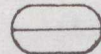
VEDRES Márk: "A mi barátságunk is... vitat-kozással kezdődött." /1959./

"...Minden pénzét könyvekre költötte. Elis-mert társadalomtudományi és könyvtárosi szak-tekintély létére igen szerény körülmények kö-zött élt, csak hogy könyvgyűjtő szenvedélyét kie-légíthesse. Tulajdonképpen nem is szenvedély volt ez, mert a szenvedély legtöbbször öncélu valami, hanem a tervszerűen kialakított tudo-mányos munka elengedhetetlen része. Ha vala-hol megjelent egy könyv, amely szocialisztikus elméletekkel foglalkozott, akár védte, akár tá-madta őket, Szabó Ervin haladéktalanul igyeke-zett megszerezni, elolvasni..."

DÉNES Zsófia: A könyvtárőr. /1967./

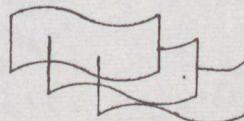
"...Már a mi októberi forradalmunkat sem ér-te meg. Egy hónappal az őszirózsás forrada-lom előtt temették el. Szocialista barátai - mun-kások - emelték koporsóját vállukra, Károlyi Mihály és Bárczy István főpolgármester haladt a gyászolók élén. Kis temetés volt, mégis - a legnagyobb. A csepeli munkások az összes hadigárban tíz percre letették a szerszámukat, hogy kegyeletüket küldjék neki. Ahogy az a kis könyvtár is igen nagy könyvtár volt és az a ki-csi - vékony férfi - nagy ember, amilyennel ritkán találkozunk az életben."

PORNÉ, VÁRADI Irma: Róla emlékezni. /1968./

"...Boldog vagyok, hogy az utóbbi időben már alig esik szó Szabó Ervin "tévedéseiről". Bár-milyen szerénytelenségnek is látszik, de nem hallgathatom el, hogy véleményem szerint tu-dománytalan dolog, visszamenőleg "tévedésben" marasztalni el azt, aki szindikalista volt, de ugyanakkor minden baloldali mozgalmat támoga-tott, s az első világháború idején történelmi jelentőségű antimilitarista tevékenységet fejtett ki.

A marxizmus fényénél látható ugyan a veze-tő fonál, s a végcél sem téveszthető el, de az utvesztők létezésének tagadása veszélyes utópia volna. Az emberiség története a világirodalom legértékesebb, váratlan fordulatokban bővelke-dő, legizgalmasabb regénye, s kontármű az, ahol már az első lapokból ki lehet találni a to-vábbiakat..."

SIMAINÉ, MADZSAR Lili: Mozaikok. /1968./

"...Mint a Fővárosi Könyvtár igazgatója szigoru, szinte azt lehetne mondani túl pedáns rendet tartott. A tisztviselők munkaideje akkoriban 8 órakor kezdődött. Ervin bácsi 8 óra után 5 perccel elindult az első emeleti szobájából és a pincétől a padlásig végigjárta az épületet. Ellenőrizte a portást, a telefon működését, a takarítónőket és a porszívókat, minden helyiség rendjét és tisztaságát. Megkövetelte, hogy minden tisztviselő legyen a helyén, sőt a ceruzáknak is meghegyezve kellett feküdniük az íróasztalokon... Megszabta a megszólításokat is: mindenkit vezetékneven ("asszony", kisaszszony" vagy "ur" hozzáadásával) kellett szólítani. A könyvtárban nem léteztek "Icukák" és "Pityukák". Elrendelte, hogy az ajtó előtt nem szabad egymást tessékélni, előreengedni, az lép be elsőnek, aki előbb ért oda, tekintet nélkül, hogy nő-e vagy férfi. Ez mind talán kicsinyesnek hangzik, viszont valószínűleg éppen ez a szigor képezte az alapját annak, hogy a Fővárosi Könyvtár gyorsan, hibátlanul és a legnagyobb körültekintéssel szolgálta ki olvasóközönységét.

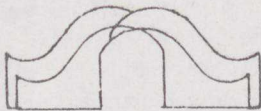
Üldözött minden szabálytalanságot. Egyszer bejött a szobámba és kezébe vett egy könyvet, melyet a könyvtárból kölcsönöztem ki, de a kölcsönzés ideje már lejárt.

"Hol az intécedulád?" kérdezte.

Nem volt. A szegény tisztviselő valószínűleg nem akart az aligazgató lányának intécedulát küldeni. Ervin bácsi éktelen haragra gerjelt:

"Mindegy, hogy ki nem viszi idejére vissza a könyvet! Ilyennek nem szabad előfordulnia a Fővárosi Könyvtárban."

Nem is történt meg többet..."

KÁLMÁN József: Szabó Ervinre emlékezem... /1968./

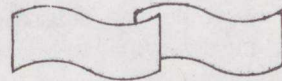
"...Ady Endre és Szabó Ervin kortársak voltak a életük ivelése kevés híján egybeesik. Egyazon évben született mindkettő s eltávozásuk időpontja csekély pár hónap kivételével ugyancsak egyezett. Szándékuk, célkitűzésük, akaratuk, szenvedélyük azonos volt: önkéntes szolgálata a szépnek, az igazságnak, a humánumnak. S aktívak és harcosak mindketten, ki-ki a maga módján. Ady heves, szenvedélyes extrovertált, Szabó Ervin ellenben nyugodt, megfontolt, azaz befelé fordult, magát kereső, tépelődő egyéniség, aki... De imen indítható el vizsgálata annak, hogyan vált a falusi, kispolgári, felső-tótvídeki családból származó és értelmi-

ségi önindításu Szabó Ervinből tudatos, öntudatos, sőt tudományosan alaposan képzett szocialista.

Impressziók, egy-két megnyilatkozás s néhány adat talán kikerekíthetik, teljesebbé válhatják.

Ellentmondó temperamentumuk ellenére érdeemes volna az Ady-Szabó Ervin párhuzamot nem esztétikai, de társadalompolitikai, szociális vonalon kibontakoztatni. Kortársakként egyképpen felismerték és hangosan, bátran hirdették az ember társadalmi, gazdasági, kulturális felemelkedésének, megnevelésének szükségességét és megteremtését, mint olyan feltételeket, amelyre a szabad független, gondolkodó kultúremler joggal számíthat.

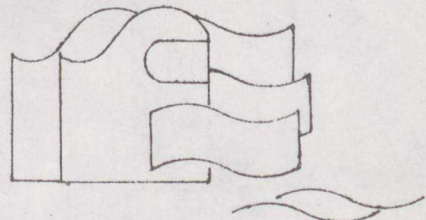
Adyra alighanem illik a szó: mágus, próféta, látnok. Szabó Ervinre? Mai szabásu tudós. Kutató, kísérletező, kereső, elemző, atomizáló. Aki, ha megtalálta a hasznos, pontos részeket, utóbb egybe is képes forrasztani azokat.

DIENES Valéria: Szabó Ervin /1968./

"...Ervin lényéből a speciális céloknál egyetemesebb erő sugárzott, amely éltette és irányította munkáját. Ugyanez az erő élt bennünk is, benne a valóság, bennünk az elmélet felé. Közös élményünk volt, hogy hittünk az igazságban. Abban, hogy az embermentés vágya legyőzhetetlen. Mert világos, hogy valami hiba van körülöttünk, valamit másképp kellene csinálni, s ettől megújulnánk.

Nagyon reálisan adja vissza ezt a megújulni akarást, ezt a homályból való kitekintést az a Kernstock-féle arckép, amelyet sokszor néztem Madzsar Józsiék lakásán. Ervin kedves, egyszerű vonásai sötétben körvonalazódnak. Ilyen sötétben érezte ő magát és korának társadalmát, az akkori jelent. Gondterhelt volt az emberek miatt, az emberekért, és próbálta, akarta, hogy az ő jövőbe néző arca a környező sötétnek derengő fényfoltja legyen. Mindez nem mint valami érzelmi állapot, vagy szentimentális filantropizmus élt benne, hanem mint folytonosan sarkalló tetterő, az emberi maximumig... ezért is égett el olyan korán..."

EPIZÓDOK SZABÓ ERVIN ÉLETÉBŐL,

édesanyám, Solti Andrásné /Szigeti Gabriella/ és Pikler Blanka elbeszélése alapján.)

A Fővárosi Könyvtár első női munkatársát, az egyetemet végzett Pikler Blankát Szabó Ervin vette fel. Alkalmazását nehezen tudta elérni Bárczy István polgármesternél, aki bár demokratikus gondolkodású egyén volt, félt alpolgármestere véleményétől és a jobboldali városatyák támadásától. Annyira új és szokatlan volt számára is a női munkaerő, hogy nem sokkal Pikler Blanka alkalmazása után megjelent a könyvtárban és inkognitó megfigyelte Blanka tevékenységét.

Az első világháboru utolsó évében már a legtöbb férfimunkatárs bevonult, a nők sokat túlóráztak. Egyik este maguknak Pikler Blanka, Váradl Irma és Szigeti Gabriella éppen teát főztek, mikor váratlanul megjelent Szabó Ervin. Láta, hogy egyszerű poharakból isszák teájukat. Másnapra hatszemélyes teáskészletet vásárolt számukra, megköszönve ezzel is késő estebe nyuló munkájukat.

Mint ismeretes, Szabó Ervin javította a Duczynska Iona, Sugár Tivadar és Haász Árpád készítette antimilitarista röplapokat. Néhányat ő maga is fogalmazott. A röplapfogalmazványokat Szigeti Gabriella és Pikler Blanka gépezte le a könyvtárban, ő újból átnézte azokat, majd Pikler Blanka hazavitte őket Pozsonyi utcai lakására. Oman Lékal János és Demény Pál fiatal antimilitaristák továbbították Sugár Tivadarnak, Sallai Imrének vagy Korvin Ottónak. /Sugár apjának Székely Bertalan utcai fűszerüzletébe, a Leszámitoló Bankba, illetve a Fabankba./

M. Kiss József metszete

Sokat beszélnek Szabó Ervin szindikalizmusáról. Erről a könyvtárban is vitatkoztak Dienes László, Kőhalmi Béla, Madzsar József és a már említett női munkaerők. Az igazság anyám véleménye szerint az volt, hogy a német és osztrák szociáldemokrata pártot utánzó magyar párt erősen reformista volt, az általános titkos választójog volt a fő követelése. Ezt kevesellte Szabó Ervin és az orosz bolsevisták, az olasz forradalmi szindikalisták és a francia baloldali szocialisták tömegsztrájkjait és a fegyveres felkelés módszereit helyeselte. Karl Liebknecht és Rosa Luxemburg háboruellenes propagandáját ugyancsak magáévá tette.

Mi sem bizonyítja ezt jobban, mint hogy ő szerkesztette Marx-Engels válogatott művelnek első magyar nyelvű kiadását. Még az első világháboru előtt továbbította a Bécsből küldött bolsevik röpiratsomagokat Krakkóba, hogy onnan tovább küldjék azokat Oroszországba.

A Nagy Októberi Szocialista Forradalom győzelme után, 1918 elején a könyvtár egyik könyvkötőjének Schiermeister Jánosnak az irataival küldte egyik fiatal hívét, Demény Ottót Oroszországba, hogy kapcsolatot létesítsen Leninnel. Demény Ottó Odesszába, majd Kievbe jutott el, ott találkozott Rudnyánszky és Rabinovics magyar elvtársakkal. Előadta Szabó Ervin üzene-tét, kapott tőlük brosurákat, de a frontvonalon tovább jutni nem tudott. Visszatérve Budapestre beszámolt Szabónak és átadta a brosurákat. Ezt követően választották Szabó Ervint a moszkvai Tudományos Akadémia tagjává.

Szabó Ervin halála után kéziratai, a jobb kezéről készített gipsz maszkkal együtt Madzsar Józsefhez kerültek.

Tőle, amikor Madzsar büntetése elől Kassán keresztül a Szovjetunióba utazott, egy Pajó János nevű munkás hozta el azokat Pikler Blanka lakására. 1944 júniusában anyámmal együtt Pikler Sziget utca 2. sz. házban bérelt lakásán laktunk. Ekkor a Nyugati pályaudvar környékét hatalmas amerikai bombatámadás érte. Mi az óvhelyen megmenekültünk, de a ház teljesen összeomlott, s Pikler Blankánál megsemmisültek Szabó Ervin kéziratai és a gipszkéz. Napokig kerestük őket a romhalmazban, de semmit sem találtunk.

SZALAY RICHÁRDNÉ

A SZABÓ ERVIN VETÉLKEDŐ ANYAGÁBÓL. INTERJÚ SZABÓ ERVIN EGY KORTÁRSÁVAL

Bácskai Erzsébet - Grohmann Mária - Péter Tamásné
és Verőcei Katalin interjúja

Dr György Ernő nagyváradi születésű jogász 1977. március 2-án V. kerületi Molnár utca 53. szám alatti lakásában fogadott bennünket. A beszélgetés során így nyilatkozott Szabó Ervinről és kortársairól:

"A kapcsolat Szabó Ervinnel voltaképpen a Társadalomtudományi Társaság és a Huszadik Század révén következett be, éspedig 1907-1908 körül. 1907, /helyesen: 1906. - Szerk./ volt az az év, amikor a jobboldali elemeket a Társaságból kikapcsolták és így az jellegzetesen baloldali lett.

A helyzet úgy alakult, hogy volt egy szűkebb kör, amely a Huszadik Század szerkesztésében részt vett, ebben Szabó Ervin kimagasló szerepet töltött be. Egy időben ő volt a H.Sz. szerkesztője, aztán a T.T. vezetőségében vett részt. 1907-12 közötti években ebbe én is bekapcsolódtam. 1907-ben - akkor voltam 19 éves - megnyertem a T.T. pályadíját. Munkám témája Lippert vallásszociológiája volt. Ettől kezdve vettem részt a Társaság megbeszélésein.

A Társadalomtudományi Társaság célja a szociológia művelése, a Huszadik Század szerkesztése volt. A Társaság ezen kívül munkástanfolyamot is szervezett. Összejövetelei, amelyeket különböző helyeken tartott, szűkebb körűek voltak. Egy időben kávéházak szobáiban, majd a Radikális Párt megalakulása után a párt Sörház utcai helyiségében rendezte őket. Egy-egy alkalommal nyolcan, tizen jöttünk össze. A résztvevők a T. T. és a H. Sz. vezetésében játszottak nagy szerepet.

A radikálisok közül: Jászi Oszkár, Szende Pál, Harkányi Ede, Rónai Zoltán, Zigány Zoltán, Rácz Gyula; a szocialisták közül pedig Kunfi Zsigmond, Lukács György, Varga Jenő voltak a résztvevők. (Lukács György ténylegesen csak 1919 elejétől szocialista. - Szerk.) Ők alkották a "harmincasok" generációját, Kóhalmi Béla, Péterffy Tibor orvosprofesszor és jómagam pedig a "huszasokét".

A társaság vezető egyénisége Jászi Oszkár volt, aki az összejövetelek megszervezését is magára vállalta. A megbeszéléseken általában három-négyféle álláspont jutott kifejezésre, de közősek voltak abban, hogy nagy bátorságra való, következetes és a hivatalos körökkel szembenálló véleményt fejeztek ki. Kitűnő volt a légkör, mert nem hivatalos formában cseréltük ki gondolatainkat, hanem fesztelen, kötetlen beszélgetés, vita formájában. Ezek a viták politikai,

szociológiai és erősen tudományos jellegűek voltak. Mindegyiknek volt politikai vonatkozása is.

Ha valaki abszolút szociológiai, tudományos dologról beszélgetett - pl. Szabó Ervin beszámolt az ő külföldi szociológiai kongresszuson való részvételéről (Valószínűleg valamilyen más értekezletről lehetett szó, mert nem tudunk Sz. E. iménti szerepléséről. - Szerk.) - abból is kitűnt, hogy az az álláspont az akkori uralkodó felfogással ellentétes. A találkozók érdekessége az volt, hogy ugyanazt a témát - amelyet általában antiimperializmus, és az akkori hivatalos szemlélettel való szembenállás jellemezett - különböző nézetű emberek vitatták meg.

Ebben a körben Szabó Ervin rendszeresen részt vett. 1908 körül már erősen szindikalista, baloldali - hogy úgy fejezzem ki magam - szélsőbaloldali beállítottságú volt. Szemben a polgári radikálisokkal, - akik szintén baloldaliak voltak, de inkább reformok útján akartak előre jutni - Szabó Ervin általában forradalmi álláspontot képviselt.

Szindikalizmusának lényege munkás-forradalmi jellege. A Huszadik Században 1908-ban megjelent egy cikke a szindikalizmusról, amelyet természetesen mi is elolvastunk.

Szabó Ervinnel 1907-8-ban találkozhattam először, de a napot pontosan megmondani nem tudom. Jogász vagyok, és azt szoktam mondani a perekben, hogy aki mindenre pontosan emlékszik, csak hamis tanu lehet. A vitákon kívül még részt vettem a Társadalomtudományi Társaság közgyűlésén, melyen Szabó Ervin elnökölt. Ott mondott egy szép megnyitó beszédet Politika és tudomány címmel. Ez a témakör nagyon érdekelt, erről a Huszadik Században is megjelent több cikke.

Ezen kívül Szabó Ervin a fiatalok problémái iránt is érdeklődött. Ha valaki valamilyen kérdéssel fordult hozzá, szívesen állt rendelkezésére.

Ebben az atmoszférában nagyon megbecsült és kimagasló egyénisége volt ennek az időszaknak, aki sajátos, speciális nézeteket vallott. Nem azt mondom, hogy ő volt az egyetlen ilyen világnézetű ember az országban, de ebben a szűk körben minden bizonytal. Azért volt fontos személyiség, mert vele mindenről lehetett vitatkozni.

Jellegzetes vonása volt, hogy mindig a lényegget, az elvi kérdéseket szerette tárgyalni, kevésbé kedvelte a könnyebb fajsúlyú témákat. Na-

gyon zárkózott volt, a privát jellegű beszélgetésekben nem vett részt. Különleges személyi kapcsolat nem alakult ki vele, de tárgyi dolgokban szívesen állt rendelkezésünkre. Hozzászólásai kissé szárazak, de annál tartalmasabbak voltak.

Nagyon nagy felkészültségű volt, és annyira elmerült tudományos munkájában, hogy kapcsolat-teremtésre nem maradt ideje. A szellemi élet magasabb szféráiban élt.

Könyvtári dolgaiban is magasabb szempontokat szeretett volna érvényesíteni. A társaság megbeszélésein a könyvtári dolgokról csak periférikusan esett szó. A T. T. és a H. Sz. köréhez nemcsak politikusok és szociológusok tar-

toztak, hanem írók, költők is. Előfordult, hogy egy-egy alkalommal megbeszéltük; ma Adyval fogunk foglalkozni. Még Hatvany Lajost is felkértük, hogy írjon cikket Adyról.

Adyt magam is jól ismertem. Jelen voltam a "Holnap" megalapításánál. Mindig Ady hívott össze bennünket. Találkozóhelyünk a Nagyváradi melletti Pünkösdfürdő volt."

Bizonyításképpen dr. György Ernő megmutatta egy fényképét, amely Nagy Mihály, Fejér Lipót, dr. Kánitz Henrik és Ady társaságában ábrázolja.

(Lásd: Vezér Erzsébet; Ady Endre alkotásai és vallomásai tükrében. Bp. 1968. Szépirod. Kiad. 141 l.)

Malina Mihály: Könyvtárunk

PÁLYÁZAT SZABÓ ERVINRŐL

Szabó Ervin születésének 100. évfordulója alkalmából a II. kerületi gyermekkönyvtárak /26-os gyerek, 37-es részleg/ az uttörőházzal közösen pályázatot hirdettek, amelyekre rajzal és irodalmi alkotással nevezhettek be a gyerekek.

A felhívást a kerületi uttörővezetőségi gyűlésen ismertették az iskolák csapatvezetőivel, ezzel egyidejűleg a könyvtárban a gyerekeknek szétosztottuk a propagandaanyagot. Felkerestük a könyvtáraink hatókörébe tartozó iskolák tanárait, s megkértük őket arra, hogy iskolájukban gyűjtsék össze és előszűrizzék a pályamunkákat.

Igy kaptunk végül a nyolc iskolából közel 170 rajzot és 27 prózát ill. verset.* A II. kerületi Tanács népművelési csoportja lehetővé tette, hogy a pályamunkákat méltóan díjazzuk. Ezeket a jutalmakat a gyermeknapon az uttörővezetőség a könyvtárak képviselőivel közösen adta át a pályázaton kimagasló eredményt elért uttörőknek.

Az együttműködés azzal vált teljessé, hogy a Május 1. filmszínházban ugyancsak kiállíthatuk a legsikerültebb rajzokat, a II. kerület újságja, a Budai Hirmondó pedig a dolgozatokból közül néhányat.

*A rajzokat kiállítottuk az uttörőházban, ahol a gyerekek is leadhatták szavazataikat.

BARTHA LAJOSNÉ

Ha a könyvtárunk ajtaja léne - bár ilyen könyvtárban van sem csodálkoznék - este ilyen fordult lenne, hogy kidúlna a tejáru, ha az nem várná. Olyan az a tény, hogy a Babilon-i „elérhető”

Kicsik, naqyok a parkban néha adozt el-
segek, itt azonban teljesen együtt jönnek és kij-
nek a könyvek. Bent a polcokon szabályosan
sorakoznak a uttag és uttag kötetek. A
falakat nem takarják el a könyvek. Itt ho-
asztalon is katonás rend van. Egy kis do-
bolton fekszenek az olvasóigények. Most épp
itt dörög az is. Rajtunk, hogy ellen a
csóndban is meghitt éjszakában naqyon jól
vél kiemelkedni a könyvek. Itt szomszédunk
még nyugodt és mikor mellett neki a
könyvtárral, elhatározza, ő bizony beiratkozik,
mirek illesz utra annak a pár lívelettel.
Itt akar az az jójón, az olyanok akik
eddig a könyvet csak hívták, vagy a szem-
tan- és olvasókönyvtár szemébe, itt úgy var-
kának meg vele, hogy ez a kapcsolat egy
éjre életbe lép szétbontatatlanná válik. Egy-
sár, mikor a mondak könyvet közzéstem

nagy figyelemmel, egy kisfűt érkezt
a mamájával. Itt anyuka ve akarta
inálni a kicait. Itt elkezdődött figyel-
neket rájten az életre kerete vissza a
gyerek szava. Így sirt, mintha a fo-
gaton várná ama, hogy mikor hűvözök
ki az összes fogat. De ahogy a kedves
könyvtáros néni bevette át a könyvet
beiratkozába, már uweve kezdett a mese-
könyvet két kivegleni. - Ki mit akar ol-
vasni, aszemint meg, oda az detrajk- vagy
szépirodalom polcok, és választ kérek szem-
jébe, vagy Dickens könyvet. De nemcsak ez
a válaszok. Itt nek teljes kezdje valók-
to meg a kötetekkel együtt.

Itt ide beiratkozik, sőt nem fog unatkozni.

Szociális kultúrán évek - kerek
alkalmas iskolák 1/2 oszt.
Könyvtári János raj

Miért szeretek könyvtárba járni?

A könyv az én jó barátom. Van nekem vidám és szomorú könyvek. Én inkább azokat a könyveket szeretem, amelyek vidám, vicces történeteket rejtenek magukba. Sokszor a könyv címről is meg lehet állapítani, hogy a könyv vidám, vagy éppen vidám szomorú.

A könyvtárban is sok szép könyvet ismerhetnek meg azok a gyerekek, akik könyvtárra járnak. Néha a könyvtárosunktól hallunk vidám történeteket. De akik a könyvtárba lépnek azoknak tudni is kell a szabályokat! Először is sosem szabad hangoskodni, mert akkor zavarnak a többiek. Az olvasó jegyet mindig magunkkal kell hozni! A polcokra ki van írva, hogy hol milyen témájú könyv található. Pl.: állattörténet, Gyermekvilág stb. Olvastam már olyan könyvet is amelyben Szabó Ervinről volt szó. Ebből a könyvből tudom, hogy Szabó Ervin terjesztette el a szegények között is a könyveket, a mamától tudom, hogy a Budapesti létrahozat nyitlós könyvtár hálozatát tiszteletből róla nevezték el. Én a 26-os számú gyermekkönyvtárnak a tagja vagyok.

Hajós Erika
10. é.

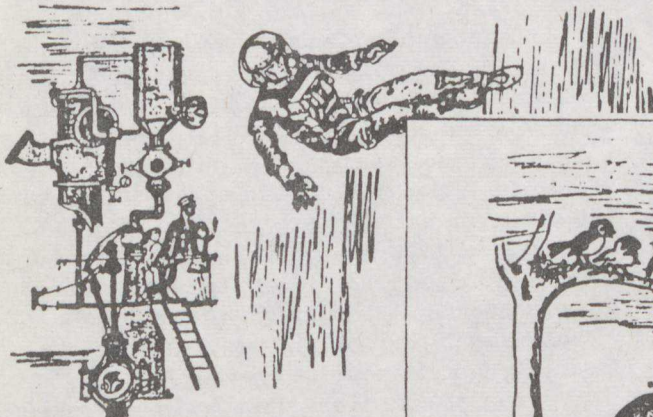
„Mancsányi tin. Zsuzsi
iskola

SZÓRÓLAPOK GYERMEKKÖNYVTÁRAKNAK

FŐVÁROSI SZABÓ ERVIN KÖNYVTÁR

FSZEK 77/209

„UNN

FŐVÁROSI SZABÓ ERVIN KÖNYVTÁR

minden gyermekkönyvtárban megtalálhatók a Móra Kiadó legújabb képeskönyvei, mesegyűjteményei

„ÜNNEPI
KÖNYVHÉT
77”

FSZEK 77/209

KIVÁLÓ KÖNYVTÁRAK

Másfél év könyvtárosi és fenntartói munkáját, erőfeszítéseit értékelte az országos zsűri 1977. április 4.-e alkalmából a "Kiváló Könyvtár" cím odaítélésével. A Fészek klubban megtartott díjkiosztást egy másik ünnepség is követte a Fővárosi Művelődési Házban, ahol jutalmat kaptak a címet el nem ért, de jó eredményeket felmutató benevezett fővárosi könyvtárak is. Mindkét csoportba tartozó könyvtárak jó eredményeit elismerte és méltatta Venczel István elvtárs, a Fővárosi Tanács V.B. művelődésügyi főosztály helyettes vezetője az ünnepségen.

A Kiváló Könyvtár címet elnyert Szabó Ervin könyvtárak közül a 28-as, újpesti könyvtárról megemlítette, hogy négy egység - kisebb hálózat - munkáját fogja össze. Az Egyesült Izzó lakótelepén működő új fiókkönyvtárral egy fehér folt megszűnt a kerületben. Újpest központjában a jelentős olvasótábort a Bajcsy Zsilinszky uti könyvtár igen magas színvonalon látja el. Katalógusai a hálózatban a legjobbak közé tartoznak. Gazdag kézikönyvtára van. A munkások könyvtári ellátásáért évek óta sokat tettek a könyvtár dolgozói. Vizsgálatot végeztek olvasmányaik, érdeklődésük megismerésére, hogy az izlésnevelő munkához biztosabb ismereteik legyenek. 1961 óta működő műszaki részlege nagyon jól kihasználta, népszerű az olvasók körében.

A 35-ös könyvtár 1973 óta korszerű, jó körülmények között működik. Sokrétű tartalmi munkájával, zenei részlegével és kiállító-termével Soroksár kulturális centrumává vált. Munkatársai a munkások olvasásának elősegítése érdekében szocialista brigádokkal vették fel a kapcsolatot, akiknek különféle témakörű vetélkedőikhez könyveket, folyóiratokat gyűjtenek össze. Az általános iskolákkal rendszeres kapcsolatuk van, a könyvtárban szakórákat és könyvtárismerteti órákat tartanak.

A fonotékába beiratkozottak száma évről-évre nő. Az ifjúsági klub munkájába sok olvasót sikerült bevonniuk. A kerület kulturális intézményeivel, társadalmi szervezeteivel jó a kapcsolatuk.

A szakszervezeti könyvtárak:

A Csepel Vas- és Fémművek könyvtárhálózata valamennyi pályázati vállalását teljesítette. A dolgozók könyvtári arányát a tervezett 2,3 % helyett 5 %-kal emelte. A letéti könyvtárak munkásolvasóinak arányát pedig 55 %-ról 68 %-ra növelte.

A nyitvatartási időt a könyvtárak dolgozói a munkások igényeihez igazítják, ha szükséges, már reggel 7^h-kor az olvasók rendelkezésére állnak. A fenntartó támogatásával sikerült két új letéti könyvtárat megnyitni: a Szerszámgyépgyárban és

az Acélműben.

A szocialista brigádok 27 %-ával szerződést kötött a könyvtár, s ennek köszönhető, hogy olvasóik mintegy 50 %-a brigádtag.

A HVDSZ Központi Könyvtára hálózati ellátó és módszertani irányító tevékenységet folytat. Az irányító munkában a módszertani utmutatók igen hasznos szerepet töltenek be. A letéti könyvtárak kezeléséhez segédletet, önálló könyvtáraik részére ügyviteli szabályzatot adtak ki, terv- és jelentésutmutatót készítettek. Sikeres volt a hálózatban a Volgától az Elbáig pályázat, a felszabadulási olvasási program és az Olvasó munkásért pályázat is. Az utóbbiban 61 könyvtárunk közül 29 részt vett. A munkásolvasók száma több mint 2000 fővel gyarapodott és az olvasótábor 76 %-át képezi, amely szinte egyedülálló eredmény.

A címet védő könyvtárak harmadszor küzdöttek a kitüntetésért. A XX. kerületi Művelődési Otthonok Könyvtára a pályázat időszakában bővítette alapterületét. SZOT támogatással, a kerületi tanács anyagi hozzájárulásával és az intézmény saját erejéből önálló helyiségben nyitotta meg gyermekkönyvtárát. Ezzel egy év alatt kétszeresére emelkedett a gyermekolvasók száma.

A felnőtt részlegben, a megnövekedett helyen több ismeretterjesztő könyvet tudnak elhelyezni a szabadpolcon, s ez a forgalom ugrásszerű növekedését eredményezte.

A folyóiratok szerkesztőségeivel közösen rendezett ankétok a periodikák nagyobb olvasottságát vonták maguk után.

Az olvasótábor összetételében a fiatal korosztályok javára történt változás.

Az EVIG Művelődési Központ könyvtárában az olvasók száma a dolgozók 46 %-át képezi. Magas a munkásolvasók aránya is: 64,8 %. Ugyanez vonatkozik a szakmunkástanulókra és a szocialista brigádtagokra is.

Rendezvényei számban és tartalmában egyaránt kiemelkedőek. A rendezvények témáját, a meghívottak személyét a brigádok kulturális vállalásai határozzák meg. A házigazdai teendők ellátásában a brigádvezetők is közreműködnek.

A címet el nem nyert, de a budapesti zsűri jutalmában részesített könyvtárak jó eredményeit is nagyra értékelte a főosztályvezető elvtárs. Hangsúlyozta, hogy a kőbányai 12-es könyvtár működési feltételeiben bekövetkezett változás fontos előrelépést jelentett. A könyvtár társadalmi határfokát 60 %-kal növelte. A könyvtár kiépített kapcsolatrendszere szinte behálózta a kerület kulturális és politikai életét. Tájékoztató apparátusa és a több szakrészleg az olvasók el-

mélyült munkáját segíti. 1265 lemezt tartalmazó zenei részlege iránt nagy az érdeklődés. Az ifju zenebarátok köre a könyvtáros irányításával ismerkedik a zeneirodalom kiemelkedő alkotásaival.

A csepeli 30-as könyvtár 1975. májusa óta működik korszerű körülmények között. A pályázat megkezdése óta nagy fejlődésen ment át. Az olvasók száma egyenletesen emelkedett, s ezen belül igen jó a munkások aránya. A heti öt órával meghosszabbított nyitvatartási időt és a szombati kölcsönzési lehetőséget az olvasók örömmel és eredményesen kihasználják.

A József Attila lakótelepi 48-as könyvtár másodizben vett részt a pályázaton. 1971-ben elnyerte a kiváló címet.

Jelenleg az állományfeltárás és a tájékoztató munka területén ér el komoly eredményeket. Az állomány újfajta kódolása, minőségi megítélése országos érdeklődést vált ki. Munkájába több vidéki könyvtár bekapcsolódott. A gazdag kézikönyvtár és a katalógushálózat hatékonyan segíti a tanulókat a tájékozódásban.

*

KÖNYVTÁRVEZETŐI ÉRTEKEZLET '77

Ezuttal a hagyományostól eltérően nem csoportosan, hanem összevonva került sor az évi könyvtárvezetői megbeszélésre. Előnye ennek az új megoldásnak, hogy a könyvtárvezetők megtanulnak minden provincializmustól mentesen, hálózati szinten gondolkodni. Király Lászlóné osztályvezető expozéja is ezt a törekvést tükrözte. Kiemelte a közös, minden könyvtár típusra egyaránt jellemző vonásokat, egyáltalán az eddiginél nagyobb hangsúlyt kapott a hálózati elv és az ebből adódó előnyök a könyvtárak számára.

A beszámoló felelősen hangsúlyozta, hogy itt egy kétmillió világváros közművelődési könyvtári ellátásáról van szó. Érdekesen vázolta a különféle könyvtárak integrálódásának folyamatát. Az elmúlt év főbb művelődéspolitikai fontosságú eseményei közül kiemelte a Közművelődési Törvény létrejöttét, valamint ennek jelentőségét. Elsődlegesen a hálózat egységének és differenciáltságának dialektikus egységére hívta fel a figyelmet. A főváros közművelődési igényeinek összessége csak a helyi igények magas színvonalu ellátása útján elégíthető ki. Így hát valamennyi könyvtár típus lényeges részt vállal a közművelődési határozat megvalósításából.

Ezt követően azokat a kezdeti eredményeket ismertette, amelyeket az egységes ellátás terén az elmúlt esztendőben elértünk. Majd kitért a központi ellátásban rejlő - eddig még ki-

A Telefongyár könyvtára igen kedvező körülmények között dolgozik. Helyben olvasásra kb. 20-25 fő részére van lehetőség.

Az ismeretterjesztő irodalom aránya az állomány egészén belül magas és folyamatos emelkedést mutat, különösen a társadalomtudományé.

Az aktuális kül- és belpolitikai témájú előadások nagy érdeklődésre találtak a szocialista brigádok körében.

A KPVDSZ Művelődési Központ Ady Endre könyvtára átszervezés után, megfelelő körülmények közé kerülve kezdte meg munkáját 1975. májusában. Céltudatos, folyamatos munkát végzett a pályázat időszakában, különösen a színvonalas gyarapításban, s ezzel sikerült tartósan javuló forgalmi eredményeket is elérnie. Külön erőssége a propagandamunka. Mind a szemléltető anyagok, mind a csoportos foglalkozások nagy szerepet játszanak abban, hogy a könyvtár egyre számottevőbb eredményeket ér el a művelődési házközönségének, a környék lakóinak könyvellátásában.

A kedves ünnepség baráti beszélgetéssel fejeződött be.

aknázatlan - további lehetőségekre. Végül szakmai szempontból értékelte az elmúlt évi tevékenységet. Ezzel kapcsolatban utalok a kerületi könyvtárak 1976. évi munkájáról szóló jelentésére, amely részletesen, statisztikai adatok tükrében ad részletes helyzetelemzést. Ezt egészítette ki Királyné elvtársnő a főbb összefüggésekre felhiva a jelenlevők figyelmét.

Az eddigieket összegezve leszögezhető, hogy az előző éveknél is színvonalasabb rezümét kaptunk a végzett munkáról.

Hasonlóképp lényeges kérdéseket taglaltak a hozzászólók is. Ezek közül, a teljesség igénye nélkül, csupán a főbb gondolatokat ismertetem.

Helyes volna a különböző könyvtárak szellemi produktumait /cimjegyzékek, stb./ hálózati viszonylatban közkinccsé tenni.

Minden könyvtár munkáját alapvetően meghatározza és jellemzi olvasó és könyvállomány kölcsönhatása. Az olvasó a maga igényeivel alakítja az állományt, az állomány, mint a kulturpolitikai célok megtestesítője formálja az olvasót. Hogy ez a kölcsönhatás milyen fokon valósul meg - az adott könyvtár hatékonyságának legfőbb mutatója. Az állomány alakításának az olvasói igény csak az egyik, de nem egyetlen forrása. Ezen kívül a kulturpolitikai célok, a könyvtárosok irányultsága, az anyagi lehetőségek, a könyvek elhelyezési lehetőségei, a kiadói politika, a

könyvkinálat mind-mind befolyásoló tényező. Legfőbb meghatározó az olvasói igény és a kulturpolitika szintézise. Az összes fent említett szempont ehhez viszonyítva alárendelt. Olvasóigény és kulturpolitika ellentéte sohasem abszolút, mindig viszonylagos. A kettő közelítése az állománygyarapítás során egyik legfőbb feladatunk. A munka minőségi kontrollja kizárólag a gyakorlat, kritikája a polcon porosodó könyv, vagy a kívánt könyv nélkül távozó olvasó.

Az olvasói igények taglalása kapcsán felmerült az a fajta olvasáskutatási attitűd, mely figyelmen kívül hagyja az érdeklődés differenciáltságát és holmi arisztokratikus fölényrel közelít a témához. A valóság ellentmond ennek a szemléletnek, ezért mi igyekszünk elhatárolni magunkat az olvasók illetően való degradálásától. A kulturpolitika egységes egész, a könyvkiadás és a könyvtári nevelési célkitűzés ellentéte viszonylagos, nem abszolutizálható. Az olvasáskutatásban megrekedni ezen a szinten legalább olyan hiba, mint az olvasáskulturában a lektúrszinten való stagnálás.

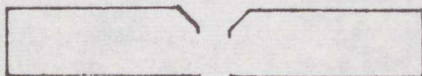
A továbbiakban szó esett arról, hogy a könyvtári munka minden mozzanatának az eredménye hasznos információhordozó lehet. Így többek között az állományellenőrzés is, pontosabban a könyvhiányokat rögzítő jegyzék. Egyik legadat-

gazdagabb és legobjektivebb adatforrásunk, a szakirodalom ennek ellenére meglehetősen mostohán kezeli. Eleve választ adhat arra a kérdésre, hogy melyek azok a művek, amelyekre olvasóinknak elsődlegesen, mulhatatlanul és tartósan szükségük van.

Hallottunk a "Mindenkori Iskolájá"-ról és a 9-es sz. könyvtárban működő konzultációs központról. Tájékoztatást kaptunk a 48-as kerületi könyvtár vezetőjétől a gyermekkönyvtári állomány kihelyezéséről. A 37-es könyvtár vezetője a helyi pártszervekkel való együttműködését ismertette. A 35-ös soroksári könyvtár vezetője rámutatott arra, hogy a jelentésnek a fonotékára vonatkozó adatai nem helytállóak. Malomsokiné elvtársnő, az I. ker. Tanács népművelési csoportvezetője elmondta, hogy a könyvtár már említett jelentését munkaeszközként használják, s hogy a közeljövőben meg szeretnék oldani a két 11-es könyvtár helyiségproblémáját. Ezen kívül még egész sor közérdekű problémáról szó esett, ezek részletes ismertetésére sajnos terjedelmi okokból nem térhetek ki. Talán a fentiekből is kiderül, hogy a könyvtárvezetők értekezlet helyesen exponálta a végzett munka tapasztalatait és az előttünk álló legfontosabb feladatokat.

MEISZNER TAMÁSNÉ

*

KÖNYVKIADÓK ÉS KÖNYVTÁROSOK AZ ÜNNEPI KÖNYVHÉTEN

Munkánk elengedhetetlen feltétele, hogy folyamatosan tájékozódjunk a megjelenő új könyvekről, illetve - lehetőség szerint - jelezhessük igényeinket a kiadóknak, annál is inkább, mert a könyvtárosok egyben több ezer olvasó igényét közvetítik. E gondolatból kiindulva szerveztük évek óta a hálózatban a kiadó-könyvtáros találkozót. Az elmúlt időszakban vendégeink voltak az Európa, a Gondolat, a Kossuth, a Zene-mű és a Műszaki Könyvkiadó munkatársai. Általában 5-6 évenként kerül sor egy-egy kiadó tevékenységének megbeszélésére. Az idei könyvhét jó alkalom volt arra, hogy lerövidítsük ezt a viszonylag hosszú időtartamot, amely a találkozó között elmúlik, s egyszerre nyolc kiadóval rendeztünk szakmai megbeszélést.

Óbudán - az Ünnepi Könyvhét budapesti megnyitójának színhelyén - a Kossuth és a Szépiro-

dalmi, Kispesten a Corvina és a Magvető, Kőbányán a Közgazdasági és Jogi, továbbá az Európa, a Liszt Ferenc téren pedig a Gondolat és a Medicina Könyvkiadó képviselőivel találkoztak a Szabó Ervin Könyvtárak munkatársai, a meghívott szakszervezeti és iskolai könyvtárosok és a könyvterjesztők. A megbeszélésen részt vettek a központi könyvtár feldolgozó osztályának dolgozói, bibliográfusai és módszertanosai is. Mind a négy helyen a kiadók munkájának igen sokoldalú elemzésére kerülhetett sor.

A találkozók szakmai előkészítése idejekorán, március-áprilisban megkezdődött. A kerületi könyvtárak már ekkor megkapták a felkészülés szempontjait, amelyeket az eddigi kiadói találkozók tapasztalatai alapján állítottunk össze. Elismerésre méltó munkát végeztek a vendéglátó könyvtárak munkatársai, akik az Új Könyvek a-

lapján felméréseket készítettek arról, hogy az egyes kiadók által megjelentetett műveket milyen példányszámban szerezték be és milyen volt a könyvek forgalma. Számbavették az előjegyzéseket és hiánylistákat készítettek. Megvizsgálták néhány sikeres mű utját, elemezték egyes tudományterületek kiadványait és a legfontosabb könyvsorozatokat. Ezen kívül véleményt mondtak a kiadók 1978. évi tervéről.

A kiadók munkatársai Non György (Kossuth), Kónya Judit (Szépirodalmi), Czotel Kornél (Közgazdasági és Jogi), Osztoivits Levente (Európa), Hegedős Mária (Magvető), Aczél Ferenc (Corvina), Pók Lajos (Gondolat), dr. Berend Mihály és Bács Gyula (Medicina) – mint utólag elmondták – ugyancsak nagy érdeklődéssel készültek a találkozókra. Két dolgot kértünk tőlük: részben a kiadó munkájának rövid ismertetését, részben ünnepi kiadványaik bemutatását.

Mind a négy könyvtárban többoldalas jegyzőkönyv készült, amelyek teljes ismertetésére természetesen nincsen hely, de néhány főbb gondolatot érdemes belőlük kiemelni.

Óbudán Non György a Kossuth Könyvkiadó képviselője már régi ismerősként beszélgetett a könyvtárosokkal. Hangsúlyozta, hogy a folyamatos információcserét igen fontosnak tartja a kiadó, ezért is küldi el rendszeresen éves tervét írásbeli véleményezésre. A könyvtárosok javaslatai között itt nagy hangsúlyt kapott, hogy a marxizmus-leninizmus klasszikusainak életművével nem tudják kielégíteni a beérkező kötelező olvasmány igényeket, bővíteni kellene tehát a Marxizmus-Leninizmus Kiskönyvtára sorozatban megjelenő kiadványok körét. A Szépirodalmi Könyvkiadó tevékenységével kapcsolatban elsősorban a mai tárgyú művek megjelentetését reklámmálták a jelenlévők.

Kispesten a Corvina és a Magvető kiadványai egyaránt nagy elismerésben részesültek. Természetesen itt is volt kívánság és javaslat bőven. Hangsúlyozták például, hogy a Corvina Könyvkiadónak nagyobb gondot kellene fordítani a gyermekek művészeti és esztétikai nevelését segítő

kiadványokra. Sok dicséretet kapott a Magvető Világkönyvtár sorozat, de már itt is esedékes több mű ujrakiadása. Problémaként vetődött fel az is, hogy a regényciklusok egyes kötetei külön-külön, néha több év különbséggel jelennek meg.

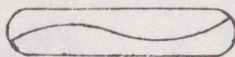
Kőbányán mindkét könyvkiadó esetében meggyőző adatokkal bizonyították a 12-es könyvtár munkatársai a művek beszerzését és olvasottságát. Az Európa Könyvkiadó által kiadott művek gazdag választéka ellenére itt állt össze talán a leghosszabb hiánylista, amely a klasszikusok és a XX. századi írók műveit egyaránt tartalmazta.

A Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó munkáiával kapcsolatban különösen élesen vetődött fel a kereslet és a kínálat összhangjának hiánya: az a tény, hogy sem a művek választéka, sem a példányszámuk nem kielégítő. Igen keresettek az üzemszervezéssel, a reklámmal, a számítógépesítéssel, a vezetélmélettel, az üzempszichológiával kapcsolatos könyvek.

A Liszt Ferenc téren a Gondolat Kiadótól többek között néhány fontos kézikönyv megjelentetését kérték a jelenlévők: például lexikont a modern természettudósokról és feltalálókról, és a Biológiai önképzőhöz hasonlóan helyesírási önképző megjelentetését. Felvetődött több hézagpótló monográfia kiadásának szükségessége is, elsősorban művészekről, írókról szólóké. A Medicina Könyvkiadó képviselőjének mindenneke-lőtt az egészséges életmóddal, a tömegsporttal, és a szexuális felvilágosítással kapcsolatos művek megjelentetésének fontosságát hangsúlyozták a könyvtárosok. Dr. Berend Mihály egyetértett javaslataikkal.

A szakmai vitákon több mint kétszázan vettek részt és közel negyvenen mondták el véleményüket. Mindkét fél részéről egyértelműen elhangzott a folyamatos kapcsolattartásnak és vélemény-cserének az igénye, továbbá az, hogy a találkozók megrendezésére feltétlenül kerüljön sor az ötéves kiadói tervek előkészítésének időszakában is, hogy a könyvtárosok javaslatai a könyvkiadásban legalább hosszabb távon realizálódhassanak.

SÁNDOR OTTÓNÉ - SZABÓ JÁNOSNÉ

FÓRUM JELLEGŰ RENDEZVÉNYEK AZ ÁPRILIS 4. GÉPIPARI MŰVEK ENERGETIKAI GÉPGYÁRA SZAKSZERVEZETI KÖNYVTÁRÁBAN

Mottó: "Látnunk kell egymást,
hogy láthatók legyünk,
hallanunk egymást,
hogy hallhatók"

/Csoóri Sándor/

Olvasom Váncsa István "ÉS"-beli kritikáját az Iskolatévé-ről. Többek között ezt írja: "Az oktatás... általában nem képes az élő, vivődő alkotó személyiség bemutatására. ..."

Erről eszembe jutnak Csoóri Sándor mottóként idézett szavai, amelyeket az emlékkönyvünkbe írt egy író-olvasó találkozó alkalmával. Örülök az idézetnek, mert valamiképpen szeretném megfogalmazni, miért is tartom jónak, fontosnak azt, hogy az olvasók minél többször találkozzanak művészberekkel, - alkotásaik megismerésén túl - legyen alkalmuk a velük való beszélgetésre, legyen segítségükre az alkotók személyisége is a művek megértésében.

Lapozgatom az emlékkönyvet. "Izgalmas, szép este volt..." - látom Illés Endre 1973-ban írt sorait. Valóban - emlékezem vissza. De mitől lesz egy találkozó izgalmas, szép? Mikor mondhatjuk azt, hogy jól sikerült? Ugy hiszem akkor, ha megvalósulnak a mottó gondolatai.

Bizonyára minden könyvtárosnak kialakult módszere van a rendezvények szervezése, lebonyolítása terén. Én is nagyon sok ötletet, módszert vettem át mások gyakorlatából, amíg kialakult a jelenlegi forma. Egyik ezek közül a házigazda-rendszer. Vagyis egy-egy találkozó házigazdája /felelőse, védnöke/ egy vagy két szocialista brigád.

A rendezvény előkészítésének első, legfontosabb feladata az író, költő, művész kiválasztása. Ez esetenként az olvasók kérése alapján történik, de gyakran egy érdekes, szép könyv, vers megjelenése, vagy egy évforduló kapcsán "finoman" befolyásolom a brigádokat. Fontos, hogy a felkért házigazda-brigád ne azt érezze, hogy egy újabb, nem kívánt terhet tukumálnak rá, hanem örüljön feladatának. Feladatai pedig a következők:

- megismerni a költőt, író /egy művét/
- meghívni egy másik szocialista brigádot + brigádon kívülieket is a saját munkaterületükről,

- gondoskodni a plakátok elkészítéséről, időben történő kirakásukról, az üditők megrendeléséről, a terem berendezéséről, majd utólagos rendbetételéről, stb.
- fogadni a vendégeket.

Tehát: aktívan közreműködni a rendezvény előkészítésében és lebonyolításában.

Ez alkalmat ad a brigádoknak az egymás közötti versengésre is. /Kinek sikerült több résztvevőt szervezni; milyen aktívan vettek részt a vitában stb./ A rendezvények után mindig megbeszéljük, hogy jó volt-e, vagy kevésbé volt jó, mit kell máskor jobban, másként csinálni.

Azért a könyvtárosnak is akad feladata. Az egyik legfontosabbnak a közvetlen légkör megteremtését tartom. Olyan légkört, hogy mindenki érezze, azért vagyunk együtt, hogy adjunk egymásnak. Nincs kényes kérdés, kényes probléma, mindent meg lehet beszélni. Nehéz megfogalmazni, mitől válik ilyen közösségivé a hangulat. Nagyon sok összetevője van. A legfontosabbat már említettem: ez természetesen vendégünk személyisége. Még egy tényezőt kiemelnék és hangsúlyoznék azonban. Mindig kics csoportos rendezvényről van szó, maximum 40-50 fő részvételével. Színhely a - sajnos nem tulságosan tágas - könyvtárhelyiség polcokkal még el nem árasztott része. A szűkösségnek viszont előnye is van: a közelség megteremtődése. Nincs pódium, vendégek és vendéglátók egyforma kis asztalok mellett ülnek, egyforma üditő italokat fogyasztanak, vagy éppen pogácsát esznek.

Ez az oldottság nem jelenti azt, hogy ne szabjunk irányt a vitának. Eredeti elképzelésünk /mondjuk "nevelési célunk"/ megvalósítása érdekében, vigyázva az emberek természetes érzékenységére, mindenképpen elejét kell venni a fölösleges, nem közérdekű, érdektelen, a témától eltérő vitának.

Az un. "nevelési cél" természetesen igen sokféle lehet. Pl.: Féja Géza: Visegrádi esték c. könyvének megbeszélése jó alkalom volt a magyar történelem egy fontos szakaszának mélyebb megismertetésére, emberi magatartásformák megítélésére és még lehetne sorolni, hogy a mű megvitatása kapcsán mennyi új ismeret birtokába jutottak a résztvevők, vagy hány olyan problémán gondolkodtak el akaratlanul is, amely

eddig eszükbe sem jutott.

Sok rendezvényről szólhatnak még, helyette csak annyit: tapasztalatom szerint nem kell félni a kevésbé ismert, fiatalabb korosztályhoz tartozó írók, költők meghívásától. Igen jó kapcsolatot tudnak teremteni a közönséggel.

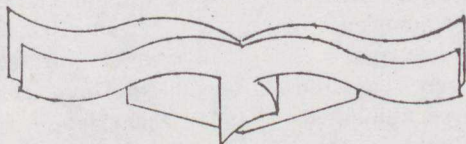
Végezetül a jól sikerült estek közvetlenül érzékelhető eredményeit említem:

- az olvasók kérésére sokan - közöttük Budai Ilonka, Csoóri Sándor, Féja Géza, Király István, Tompa László, Utassy József, Veress Miklós - többször is voltak könyvtárunk vendégei,

- több brigád maga kéri, hogy házigazda lehessen,
- a rendezvényt követő napokban tovább folytatódik a vita a műhelyekben, irodákban, könyvtárban,
- keresik a könyvtárban azokat a műveket, melyekről szó esett,
- ha üzletben látják, megvásárolják az általuk ismert alkotók műveit.

Ami pedig nem látványos eredmény? Remélem, sokan formálódnak értő olvasóvá, a világ dolgai iránt érzékeny emberré.

CSORDÁS ÁGOTA

A KELTEX-LEÁNYOTTHON ÉS A SZAKSZERVEZETI KÖNYVTÁR KAPCSOLATA

Az üzemhez két leányszálló és egy szakmunkástanulóotthon tartozik. Mindkettő az üzem területén van. Könyvtárunk az üzem utcai bejáratán át közelíthető meg. Nyitvatartási ideje a szállón lakók elfoglaltságához, illetve szabad idejéhez igazodik. Mindezt nem tartottuk szükségesnek, hogy a könyvtár állományát megbontva, a szállókban letéteket hozzunk létre.

A szakszervezeti könyvtáron kívül az üzemnek műszaki könyvtára is van, a két szállóban pedig kézikönyvtári állomány található. Könyvtárunk 12 ezer kötetének 35 százaléka szakirodalom, amely a középfoku ismeretek megszerzését, illetve fenntartását és fejlesztését, valamint az önművelés és a felsőbb iskolára való felkészülést segíti elő. A marxista művekből szinte teljességgel rendelkezünk a továbbképzéshez szükséges irodalommal.

42 féle folyóiratot kölcsönzünk is.

Olvasótermünk - sajnos - nincs. Hiányát a kézikönyvek mellett kialakított olvasósarok pótolja. Rádiónk és magnetofonunk is van. Az utóbbit író-olvasó találkozók, s egyéb rendezvények anyagának felvételére és szavalóversenyekre való felkészítésre használjuk.

Hogy könyvtárunk a szakmai műveltségi szint növelésével, mint az önművelés egyik formájával foglalkozhassék, folyamatosan megkezdttük a közép- és alsófoku textilipari továbbképző szakkönyvek beszerzését.

A leányszállók kézikönyvtári anyagáról annyit, hogy a beszerzése alkalmi volt és az állomány kiegészítésére - információim szerint - egyelőre nincs lehetőség. Pedig ez a töredék-

anyagok kiegészítése miatt célszerű volna. A kézikönyveket használják a lakók, hozzáférhetőségük azonban korlátozott. Az új leányszállón az 51 könyvnek körülbelül fele a társalgóban áll két polcon, de mivel a polcok magasan vannak, a lakók azt mintegy kirakatnak nézik. A könyvek másik része a nevelőszobában van, az érdeklődők onnan kölcsönözhetnek. A nagy leányszállóban a könyvek egy része szintén zárt szekrényben van a főbejáratnál, ebből a mindenkori ügyeletes utján kölcsönözhetnek a lakók, a másik részét a nevelők kézikönyvként használják.

A régi leányszállóban 297-en, az új leányszállóban 94-en és a szakmunkástanulóotthonban 105-en laknak. Életkoruk a két leányotthonban 17 és 20 év között mozog. A szállóban lakók nagy része a szakmunkástanuló otthonból kerül át a leányszállóba. Műveltségük, illetve szakképzettségük szerint fonó, szövő vagy hurkoló szakmunkások és segédmunkások. Laknak az otthonban egyedülálló kismamák is. Négy kivételével valamennyi lakónak megvan a 8 általános iskolai végzettsége, bár sokan gyengén képzetek. 36-an járnak az otthon lakói közül középiskolába; többségük az üzembe kihelyezett textilipari technikumba, néhányan pedig közgazdasági technikumba gyors- és gépirásra.

A lakókkal való foglalkozásnál figyelembe kell vennünk azt, hogy milyen az elfoglaltságuk és mire terjed ki érdeklődési körük. E két szempont alapján az iskolarendszerű oktatásban résztvevőkről és az önművelésbe bevonhatók csoportjáról beszélhetünk. Az iskolarendszerű

oktatásban résztvevőkkel a következőképpen foglalkozunk. A szakmunkástanulókkal kiscsoportos foglalkozások keretében ismertetjük meg könyvtárunk és a kézikönyvek használatát, - közvetlenül az iskolaév megkezdése után. Az otthonban lakó tanulókat levéllel keressük meg az iskolaév elején, és felajánljuk nekik szolgáltatásainkat. Kölcsonzótasajukon megjelöljük azt is, hogy ki milyen képzésben vesz részt, ez segít bennünket abban, hogy egyénileg is foglalkozunk velük. Ilyenkor érdeklődünk arról, hogy melyik tárgy elsajátítása jelent számukra nehézségeket és közösen választjuk ki a megfelelő irodalmat.

A fonó, szövő tanulóknak jól felszerelt iskolai könyvtárunk van, ezért könyvtárunk az iskolai könyvtár mellett kiegészítő szerepet tölt be. Az iskola és a tanulók révén értesülünk a tanulók feladatairól. Egy-egy célra különgyűjteményt állítunk össze. Gyakran kiscsoportos beszélgetésekkel segítjük elő a felkészülést.

A nagyobb létszámra kiterjedő feladatunk az iskolán kívüli művelés területén van. Az önművelésre való rávezetésnél az egyéni adottságokat, az érdeklődési kört vesszük figyelembe. Ezt a munkát az olvasó megismerése alapján végezzük. A megismerés változó, sok esetben hosszú folyamat következménye. Amikor a könyvtáros adminisztrációs feladatokat, állományfelügyeletet és olvasószolgálatot lát el csaknem egyidőben, akkor a megismerés nem mondható folyamatosnak, inkább lehetőség szerintinek. Az egyéni érdeklődési kör fejlesztésénél az átvezető olvasmányokat alkalmazzuk.

A könyvtár minőségi használatában sokat segítenek a különböző rendezvények, vetélkedők és versenyekre való felkészülések. Ilyenkor a leányszállókon lévő könyvek használatának a lehetőségeire is felhívjuk a lakók figyelmét. Többben vannak, akik egy vetélkedőre való felkészülés során vesznek a kezükbe először kézikönyvet. A könyvek kezelésére természetesen ekkor tanítjuk meg az olvasót.

A szállók lakóit szoktatni akarjuk arra is, hogy maguk váljanak egyes rendezvények gazdá-

ivá. Ezért a szállókon is szervezünk rendezvényeket. Az üzemben tartott szocialista brigádrendezvényekre pedig meghívjuk a brigádokkal a szakmunkástanulókat, akik - különösen az írókkal való találkozókon - szívesen vesznek részt.

Az igények fejlesztése terén rajtunk kívül sok feladat hárul a nevelőkre is. Ezért együttműködésünket javítanunk kell. Sajnos elég ritkán értesülünk arról, hogy a szállókon milyen rendezvényekre készülnek, pedig ennek tudatában könyvtári segédletekkel, alkalmi kiállításokkal - úgy érzem - segíteni tudnánk abban, hogy a lakók egy-egy témakörrel kapcsolatban még tájékozottabbak legyenek.

Eljuttatjuk a szállókra a textilipari szakszervezet által szerkesztett Uj Könyveink című ajánlóbibliográfiát, és az új leányszállóban táblán ajánljuk új könyveinket. Népszerűsítő plakátokkal is hirt adunk magunkról. Sajnos, a szállókban kevés hely van propagandacélra és ezért az ilyen könyvtári anyag gyakran kiszorul onnan. A leányotthon nevelőivel együtt feladatot szab meg számunkra az otthonok lakóival való törődés. A többségben 17 éves fiataloknál az olvasás gyakorisága tekintetében visszaesés tapasztalható. Viszont általunk nem mérhető, de feltehető, hogy ugyanakkor többször hozzájutnak pl. mozi, színház, klubok, tárlatok látogatásához. A lemorzsolódást közös erővel, a nevelőkkel együtt, különböző programok megteremtésével próbáljuk kiküszöbölni. Mindenkor figyelembe kell vennünk, hogy a három műszakra való áttérés, az önmagukról való gondoskodás igénye, s a pénzzel való gazdálkodás, mind olyan tényezők, amelyek miatt segítő felnőttekre van szükségük.

További célkitűzéseink közé tartozik, hogy a bevált módszerek mellett keressük és alkalmazzuk azokat az újakat is, amelyek a szállór lakó fiatalok életkörülményeinek, életmódjának minőségi változását szolgálják.

DR KOVÁCS MIHÁLYNÉ

SZOCIALISTA BRIGÁDOK VETÉLKEDŐJE KÓBÁNYÁN

Vetélkedjünk? Igen? Nem?

Mostanában gyakran vitatkoznak erről népművelők, könyvtárosok. Kell-e, érdemes-e a könyvtáraknak is bekapcsolódnia az ismeretterjesztés, ismeretszerzés e játékos formájába? Könyvtárunk részt vett egy vetélkedő szervezésében, lebonyolításában. Ennek tapasztalatait kívánjuk itt közreadni.

"Az Olvasó Munkásért" mozgalom kapcsán a Pataky Művelődési Központtal közösen szerveztük meg a szocialista brigádok vetélkedőjét Kóbányán. A vetélkedő rendezésében a kerületi társadalmi szervezetek is részt vettek. /Hazafiás Népfrent, KISZ-bizottság, X. ker. Tanács Művelődési Osztály, Testnevelési és Sporttanács./

"A mi világunk" címmel meghirdetett vetélkedő a következő témaköröket tartalmazta: politika, szocialista brigádmozgalommal kapcsolatos kérdések, irodalom, művészet, helytörténet, sport. E témakörökhöz irodalomjegyzéket is állítottunk össze.

A felhívásra 31 brigád jelentkezett a kerület különböző üzemeiből. A brigádtagok a felkészülési időszakában a Művelődési Központban 2 hetenként előadásokon illetve konzultációkon vettek részt. Az első ilyen foglalkozáson bemutat- tak minket a versenyzőknek, akiknek elmondtuk, hogy a könyvtárban valamelyikünket /a kölcsönzési időn belül/ bármikor megtalálják, kérésekkel, kérdésekkel, könyvigényeikkel hozzánk fordulhatnak.

Már az első alkalommal többen velünk jöttek a könyvtárba, beiratkoztak és az ajánlott irodalmat kikölcsönözték.

Azonnal láttuk, hogy a felkeltett igényeket a mi könyvtárunkból nem tudjuk kielégíteni, ezért a közeli könyvtárakhoz fordultunk segítségért. 70 könyvet a vetélkedő időszakára kölcsön kaptunk.

A vetélkedő címe meghatározta szempontok szerint állítottuk össze az irodalmat. A politika köréből igyekeztünk az aktualitásra törekedni, olyan műveket adtunk kézbe, mint pl. Az MSZMP XI. kongresszusa, Mit kell tudni a KGST-ről, A Varsói Szerződés 20 éve, Törvény a közművelődésről stb.

Az említetteken kívül szépirodalmi műveket is ajánlottunk: Pl. Arnold: A virrasztás éjszakája, Balázs J.: Magyarok, Bertha Bulcsu: Kenguru, Galgóczi E.: Pókháló, Vasziljev: A hajnalok itt csendesek. Ezeket részben azoktól az íróktól választottuk, akik a KMK által meghirdetett "Olvasási program" listáján is szerepeltek.

A művészet témaköréből a felkészülés E. Kiss Pál: Művészetről mindenkinek, az Operák könyve, Zakariás: Budapest c. művek alapján történt.

A megadott irodalom alapján elkészítettük a kérdéseket, amelyek megválaszolásához sok segítséget kaptak a HMO olvasószolgálati csoportvezetőjétől, aki a zsűrizésben is részt vett. A zenei, művészeti rész összeállításában a megfelelő szaktájékoztatók segítettek.

A játékosra törekedve igénybevettünk a könyvön kívül egyéb eszközöket is /dia, magnó, hanglemez/.

A vetélkedő két részben zajlott le. Március 31-én volt az elődöntő, s rá egy hónapra a döntő.

Februártól kezdve naponta jöttek a brigádtagok kérdéseikkel, kérésekkel, problémáikkal. Néha egész kis kerekasztal-beszélgetést folytattunk velük egy-egy kérdéssről.

Jóleső érzés volt foglalkozni a sokszor munka után idejövő versenyzőkkel, látni, hogy mennyire komolyan veszik a vállalt feladatot.

Az elődöntő napján legalább olyan izgatottak voltunk a zsűriben, mint már jólismert játékosaink az asztaloknál. A vetélkedő színhelyét a különfeladatként elkészített, s a brigádok életéről szóló fényképes tablók díszítették. A játékot a Magyar Rádió egyik munkatársa, Ulbrich András vezette igen szívesen és gördülékenyen, az általunk elkészített forgatókönyv alapján. A feladatokat különböző formában kapták meg a játékosok (pl. általános totó, melyben minden témakörből volt kérdés, a szépirodalmi művekből részlet hangzott el, melyet a Rádió egyik bemondója tolmácsolt stb.). A zenei kérdéseknél a zenét magnószalagról hallgatták. A művészeti kérdéseknél a képeket, szobrokat, épületeket diaképek segítségével ismerhették fel.

A helyes válaszokra kapott pontok alapján 13 brigád jutott tovább a döntőbe. Már a felkészülés során, a kérdések összeállításánál problémát okozott, hogy a jelentkezők foglalkozásuk és iskolai végzettségük tekintetében is különbözőek voltak.

A döntő ünnepélyességét emelték az ugyancsak plusz feladatként elkészített tablók, amelyek témája "A brigád a vállalat életében" volt. Nehezen tudtuk elképzelni, hogy felülmulhatják az elődöntő tablónak színességét, színvonalosságát, de a brigádok rácsáfoltak erre, remek bepillantást nyújtottak egy-egy gyár életébe. 10 perces magnóriportot is kellett készíteniük

saját munkájukról, melyet egy sörgyári munkásnókból álló szocialista brigád készített el a legszínesebben, legötletesebben.

A 13 brigád mellett a döntőben versenyzett a monori járásban párhuzamosan folyó vetélkedő 3 első helyezett brigádja, amelyek szintén a mi anyagunkból készültek fel a döntőre.

A vetélkedő döntője az elődöntőhöz hasonlóan zajlott le, új forgatókönyv alapján, a korábbi játékvezető közreműködésével. A játék végén meghirdettük a következő vetélkedőt, melynek témája Ady Endre és kora.

Egy vetélkedőn túl, készülve a másokra, ismét felvetjük a kérdést: Érdemes-e? Vetélkedjünk-e vagy sem?

Mi azt mondjuk: igen. S hogy miért? Indokaink a következők: - nagyon sok embert megmozgatót a vetélkedő, akik 3 hónap alatt a 17 könyvből álló ajánlott irodalmat elolvasták, megvitaták, foglalkoztak vele, s ezáltal új ismeretekkel, s olvasmányélményekkel gazdagodtak.

Jóleső érzéssel töltött el bennünket a brigádtagok felkészültsége, különösképpen a művészeti kérdéseknél, ahol a legtöbb jó választ adták.

- a könyvtárnak nem csak az volt a szerepe, hogy kérdéseket gyártson a vetélkedőhöz, hanem hogy személyes kapcsolatot teremtsen a játék résztvevőivel, s ez, úgy érezzük, sikerült is.

Könyvtárunk a nagykönyvtárak sorába tartozik, s így természetesen mi is érezzük az elszemélytelenedés problémáját. Ugy gondoljuk,

ennek feloldására az ilyen verseny is jó módszer. A kapcsolat, amely a könyvtárosok és a brigádtagok között kialakult, nem szakadt meg a vetélkedő befejezésével. Többségük rendszeres olvasója maradt könyvtárunknak. Kérdésekkel, olvasmányigényeikkel továbbra is hozzánk fordultak.

- ez a társaság tömegbázist jelent a könyvtárnak, a rendezvényekhez, klubfoglalkozásokhoz is. Pl. a vetélkedő zenei anyagából való felkészülés a Fonotékába vonzotta a versenyzőket, közülük többen az ott működő zenei klub életébe is bekapcsolódtak.

- a vetélkedőnek és a könyvtárral kialakított kapcsolatnak az üzemekben hire ment. Több esetben fordultak hozzánk irodalomjegyzék összeállítását kérve előadásokhoz, vetélkedőkhöz. Az egyik brigád az általa patronált általános iskola egyik osztályának diákjait is elhozta könyvtárlátogatásra, foglalkozásra.

Meglepve tapasztaltuk, hogy versenyzőink nem fáradtak bele a tavaszi fordulóba. A meghirdetett Ady vetélkedőre 57 szocialista brigád jelentkezett.

A nyertesek nem kaptak számottevő jutalmat, tehát nem ez vonzotta a brigádokat a versenyre.

Élvezték a játékot, nemesen szórakoztak, s örültek a megszerzett ismereteknek.

ANTAL BENEDEKNÉ
LAKATOS PÉTERNÉ

* * *

JÓTETT HELYÉBE JÓT VÁRJ!

A következőkben röviden arról lesz szó, hogy - bizonyos körülmények között - milyen támogatást kaphat az iskolai oktatás közművelődési intézményektől, közelebbről pl. egy könyvtártól - különös tekintettel a komplex jellegű tanítási órákra.

Iskolánk, a X. kerületi Leóvey Klára Közgazdasági Szakközépiskola először 1975-ben kötött szocialista szerződést a 12-es Szabó Ervin Könyvtárral kölcsönös segítségnyújtás céljából. Mivel eredményeinkkel meg voltunk elégedve, 1976-ban megújítottuk a szerződést. Most, a tanév végén úgy látjuk, hogy mindkét fél szempontjából eredményes volt az együttműködés, a könyvtáréból és az iskoláéból is.

Nézzük először, hogy mi haszna volt az együttműködésből az iskolának?

1. Mindenekelőtt a tanárok, elsősorban a nyelvszakos tanárok munkája lett így időnként könnyebb.

2. Tanulóink művészettörténeti, zenei, biológiai stb. műveltsége enyhén szólva fogyatékos; szakközépiskolában a felsorolt területek egyike sem tantárgy. Olyan alkalmas tanár is ritkán akad, aki a saját tárgyában és a tárgyak egyikeben is otthonos; a modern irodalom elemzése időnként megkíván bizonyos jártasságot zenében, képzőművészetekben, más művészetekben, esetleg technikában, biológiában, csillagászatban, történelemben, ami már politikai műveltséget is követel.

3. Kerületünkben a Szabó Ervin Könyvtár történetesen közel van az iskolánkhoz, s technikai eszközökkel kitűnően felszerelt. Az óráközi szünet, a tízperc elég a közlekedésre.

4. A könyvtár dolgozói örömmel állnak rendelkezésünkre, egy vagy több irányban is szakemberek; eddig úgy tapasztaltuk, hogy örömmel szolgál, ha elősegíthetik bizonyos komplex jellegű órák eredményességét (művészettörténet,

zenetörténet, zeneelmélet, előadóművészet, technika stb.).

5. A könyvtárnak van külön zeneterme, olvasóterme, előadóterme, - kulturált, kényelmes, esztétikus berendezéssel. Előzetes megbeszélés alapján bármikor megkaphatjuk, az óra témájának megfelelő előadóval vagy előadókkal együtt.

Röviden szöveg kapcsolatunk egyéb részleteiről is. Az előbb említett gazdag és kulturált berendezést eddig többek között osztályfőnöki órákon használtuk fel, egyúttal a könyvtárhasználat bizonyos propagálására is. Új anyag feldolgozására különösen alkalmas a hanglemeztár, a magnó s a többi technikai felszerelés, s mindez a megfelelő szakemberekkel együtt (pl. technikai szakemberrel), a legtöbb iskolában nem áll rendelkezésre. Különböző típusu magyar és történelem órákat is tartottunk a könyvtárban a könyvtáros szakemberek szakmai bekapcsolásával. Jó kezdeményezésnek bizonyult az a módszer, hogy a könyvtárosok a könyvtár állományából minden olyan könyvet kézbe adtak szemléltetésként, amely a témával foglalkozott. Gyakran tartottunk ott az év folyamán eredményes szakköri foglalkozásokat is, többek között és

elsősorban a tanulók zenei, művészettörténeti műveltségének megalapozására.

A könyvtár dolgozói verseny munkák elkészítésében is támogatták tanulóinkat, érettségire való felkészítést (korrepetálást) is vállaltak. Többször rendeztünk író-olvasó találkozót a tanulónak megfelelő időpontban. Eddig magyar, történelem és osztályfőnöki órákat tartottunk a könyvtárban szerződésünk alapján. Az természetes, hogy ilyenkor az osztályozás módszere is más volt. Erről külön is érdemes lenne még beszélni.

Tapasztalataink szerint a tanulók szeretik ezeket az órákat, amelyek itt szívesebbek, ünnepelesebbek, felérnek egy-egy művelődési célú kirándulás hasznáival. Párnás székekben, asztalok előtt ülve felszabadultabbak, gátlásmentesebbek. Az ilyen "kirándulások" jó eszközei lehetnek az esztétikai nevelésnek, a kulturált magatartásra való szoktatásnak is.

Minden bizonnyal a Szabó Ervin Könyvtárnak is hasznos az iskolánkkal való együttműködés, erről azonban beszéljenek a könyvtár illetékes dolgozói.

DR NAGY BÉLA
tanár

A KÖNYVTÁRKÖZI KÖLCSÖNZÉS ELSŐ TAPASZTALATAI A SZABÓ ERVIN KÖNYVTÁR HÁLÓZATÁBAN

Lassan nyolc hónapja, hogy a központilag irányított könyvtárközi kölcsönzés megindult hálózatunkban. Alapelveit Hargitai Nándorné dolgozta ki, aki a szállítási menetrend összeállításánál figyelembe vette a fiókkönyvtárak könyv- és anyagellátását is. A téli hónapokban gépkocsi-problémák miatt a könyvtárközi kölcsönzés technikai lebonyolítása akadozott, de az utóbbi hónapokban a helyzet jelentősen javult.

A könyvtárközi kölcsönzés adminisztrációjában egyelőre nagy a bizonytalanság. A továbbiakban ezért rögzíteni szeretnénk a jelenleg alkalmazott ügymenetet, amely a gyakorlatban alakult ki és némileg eltér az utmutatóban leírtaktól.

A KC felveszi a személyesen vagy telefonon leadott kérést. Ha a könyvigény teljesíthetetlen, azt azonnal, vagy néhány órán belül közöljük. Ha a KC nem ad visszajelzést, a kért könyvet két napon belül eljuttatjuk a helyszínre. Az utóbbi hetekben többször megtörtént, hogy már a kérés napján sikerült a kívánt könyvet gépkocsival

vagy kézbesítővel a könyvtárba elküldeni. /Itt jegyezzük meg, hogy a vetélkedőkre kért, nagyobb példányszámu könyvigénylés teljesítéséhez egy hét szükséges./

A gyakorlat bebizonyította, hogy célravezetőbb, ha a telefonon beérkezett igények után a kérőlapok kitöltését is a KC végzi. Ugyanis a kérő könyvtár nem tudja, hogy melyik könyvtárból kapja az anyagot, tehát csak hiányosan adminisztrálhat. Mindenképpen csak a KC pontosíthatja az adatokat. Ezért három példányban állítjuk ki a kérőlapokat: egy az adó, egy a kérő könyvtáré lesz - a harmadik a KC nyilvántartásában marad. Célszerű, ha a könyvtárak a KC által elküldött másolatokat megőrzik, mivel az évvégi statisztikához szükségük lehet rájuk, illetőleg különféle elemzéseknél hasznosítani tudják a tapasztalatokat.

Az eddig eltelt idő alatt közel 200 volt a KC által igénybevett könyvek száma. A tapasztalatok szerint a kérések zöme szépirodalmi művekre irányult, ezután rögtön a közgazdaságtani munkák, majd a pedagógiai, természettudomá-

nyi és az irodalomtudományi munkák következtek. A marxizmus klasszikusai, a történelmi és a pszichológiai könyvek iránti igény egyenlő arányban oszlik meg a kérések között. Aránytalanul kevés volt a technikával, valamint a zenével foglalkozó művek igénylése.

Természetesen ezekből a kiragadott példák-ból korai lenne következtetéseket levonni. Egyrészt azért, mert a könyvtárközi kölcsönzésbe még nem kapcsolódott be a teljes hálózat, másrészt pedig ez a néhány hónap még nem adhat pontos képet új szolgáltatásunk megítéléséhez. Még változhat, módosulhat az ügyvitel is, ha a későbbi gyakorlat ezt megkívánja.

Közösen, a résztvevőkészségek összehangolásával kell továbbfejlesztelnünk ezt a nagyon szükséges és hasznos könyvtári szolgáltatást. Kérjük, éljenek bátrabban a könyvtárosok ezzel a lehetőséggel, mert a KC munkatársai mindent elkövetnek, hogy az igényelt könyveket megszerezzék. Ebben a törekvésünkben komolyan segít bennünket a Központi Könyvraktár és a Létesítendő

Könyvraktár teljes állományával és esetenként központi könyvtárunk is.

Hálózatunkban nemleges választ csak kézikönyvtári művekre kaptunk, ilyen esetben a helyszíntre irányítjuk az olvasót, azaz abba a kerületi könyvtárba, ahol a kért kézikönyv fellelhető. Ez a probléma megoldódhat, ha majd a Létesítendő Könyvraktár állománya kézikönyvekkel is kibővül és ezek kölcsönözhetőek lesznek. A szállítást is gyorsítani lehet, ha az ígért gépkocsit megkapjuk. Addig is mindent elkövetünk, hogy az olvasók érezzék: bármelyik könyvtárunkba lépnek is be, a könyvtárközi kölcsönzés révén hálózatunk teljes állománya rendelkezésükre áll. Ezért nagyon fontos, hogy a könyvtárközi kölcsönzésre kijelölt művekről minden könyvtár helyezzen el katalóguscédulát a saját katalógusában. Legutóbb a 34-es könyvtár olvasója ennek alapján kért két könyvet - igazolva, hogy van létjogosultsága a KK kartonok lerakásának.

NÉMETH MÁRIA

NÉHÁNY SZÓ RÓLUNK, "REPÜLŐSÖKRŐL"

Két év után ismét összegyűltünk, mi, "repülősök", hogy azokról a problémákról is szót ejtsünk, amelyeket saját szűk körünkben és közvetlen vezetőink segítségével nem tudunk megoldani.

Gondot okoz nekünk, hogy a különböző információk nem mindig érnek el hozzánk /hálózati, vagy KISZ rendezvények, körtelefonok stb./. Ezuton is kérjük a könyvtárvezetőket és könyvtárosokat, hogy mindig gondoljanak ránk, még ha történetesen éppen aznap érkeztünk volna is először könyvtárunkba. Lehet, hogy már tudjuk is az információt, de inkább kétszer halljuk, mint egyszer sem. Könnyítsék meg beilleszkedésünket azzal, hogy első naptól a könyvtárhoz tartozónak tekintenek minket. Nagyon örülnénk annak, ha részt vehetnénk aktuális rendezvényeiken is.

Vándorló életmódunkból adódóan nehezen tudunk a friss irodalomban tájékozódni. Ez súlyos probléma számunkra, hiszen az olvasók tőlünk is éppen úgy kérnek tájékoztatást, mint a többi könyvtárostól. Meg kellene oldani, hogy részt vehessünk a könyvismertetésekben, vagy kézbe kapjuk az Új Könyvek legújabb számát.

Van egy javaslatféle is tarsolyunkban. Néhány könyvtárban tapasztaltuk, amit javasolni kívánunk, s talán több helyen is meg lehetne ezt valósítani. "Kulturális eszmecsere" címmel lehetne röviden megfogalmazni a lényegét. Közös kávézások alkalmával szó eshetne színházról, moziról,

a legfrissebb és legérdekesebb cikkekről, eseményekről. Hogy a tájékozódásra, az olvasásra mikor és hol lenne idő? Ezzel a kérdéssel el is jutottunk az utolsó problémakörhöz, amely értekezletünkön felvetődött.

Ez pedig a munkaidő alatti könyv- és folyóiratolvasás. Most csak a repülősök szemszögéből nézem a dolgokat, bár meggyőződésemmel, hogy nemcsak a mi problémánk.

Tény, hogy a könyvtárosnak mindig tájékozottnak kell lennie, de az is igaz, hogy ehhez nincs ideje. Különösen vonatkozik ez azokra, akik valamilyen intézményben tanulnak, vagy tanulni készülnek. A mi csoportunk abban a szerencsés /!?!/ helyzetben van, hogy majdnem mindenki tanul. Munkakörünkéből adódóan nehezen jutunk könyvekhez, a folyóiratokról nem is beszélve.

Könyvet kölcsönözni még csak tudunk azokból a könyvtárakból, ahol szombatoként tartózkodunk, de ez kéthetenként előforduló alkalom - ha semmiféle rendezvény nem jön közbe. Megeshet azonban, hogy hamarabb kellene a könyv, vagy éppen nincs a könyvtárban. Ilyenkor szorulnánk azoknak a könyvtáraknak a segítségére, ahol éppen vagyunk. Sajnos sok helyen tasakjainkat lejáratba teszik és úgy kezelnek bennünket, mint más olvasókat. Talán nem kell mondani, milyen problémát jelent ez, ha nem két műszakos könyvtárról van szó.

A folyóiratokkal még rosszabb a helyzet. E-

zeket az ottani könyvtárosok sem viszik haza, megvenni pedig mindenképpen luxus lenne. Maradna tehát a helyben olvasás. Sokan mondhatják erre, hogy rengeteg a munka. Ez igaz, de a forgalmat nehéz kiszámítani és előfordulhatnak "üres járatok". Ilyenkor, sajnos - elnézésért a kifejezésért -, de látszatomunkával kell az időt eltölteni, mert "mit szól az olvasó, ha látja, hogy a könyvtáros olvas". /Látszatomunka alatt a százszor rendbehozott és rendben lévő polcok százegyszeri rendbehozását, az olvasójegyek tömegtelen mennyiségű pecsételgetését és egyebeket értek/. Az a téves nézet, hogy "jó a könyvtárosoknak, mert egész nap csak ol-

vasznak", eléggé elterjedt. Ezt a látszatomot nehéz lenne megszüntetni, mivel a következtetés a sok könyv láttán önkéntelenül is adódik. De az olvasó aszerint is ítél, hogy mennyire tudjuk tájékoztatni.

Ennyit erről a kérdéstről, bár még nagyon sokat lehetne írni és vitatkozni róla.

Ezek tehát azok a problémáink, amelyek értekezletünkön felmerültek és amelyekre szeretnénk közös választ és közös megoldást találni. Köszönjük az intézet vezetésének és közvetlen főnökeinknek, hogy lehetőséget adtak mindezek elmondására és nyilvánosságra hozatalára.

VARGA JUDIT

"KÖNYVTÁR ÉS KÉPZŐMŰVÉSZET"

Ma már a könyvtárak nemcsak az írásos és hangzó anyagok tárai - egyre inkább komplex művelődési célokat szolgálnak. A gyűjtés, feltárás, kölcsönzés mellett a könyvtári rendezvények egész sora alakult ki.

A gyermekek nevelésében egyik alapvető feladat, hogy megtanítjuk őket olvasni - az írásos jelrendszer ismeretét természetesen módon vallja magáénak az ember. Kiapadhatatlan öröm mindenki számára, ha olvasni tud - eleven, elérhető-élvezhető világgá lesz a könyvtár forrása a szellem milliányi csodájának.

Manapság a vizuális információ-áramlat tömegében botorkál a sok néző, de kevés a látó ember. Egyre többször kap hangot a hiányérzet, mely szerint nem tudják biztosítani a robbanásszerűen növekvő információ-mennyiség "emberi fogyasztásra alkalmas" formában való tállalását, és sokszor inkább zavarba hozzák, rossz irányban befolyásolják, mint a tájékoztatóban segítik az embert.

A könyvtár számomra "kulturális hatalom" - nem csupán a birtokában lévő szellemi kincs-tára révén, hanem a hatósugarában élő sok-ezer gyermek és felnőtt tagja által!

Oktatási rendszerünk egyik fájdalmas hiányosságának - a vizuális kulturáltság, a művészetekben való eligazodási képesség hiányának megszüntetéséhez - is hivatott hozzájárulni a könyvtár a maga lehetőségeivel és eszközeivel. Olyan helyzeti előnyt élvezünk, hogy külön szervezési akció nélkül, arra alkalmas térben (egy-ere több helyen) igényes, esztétikus képzőművészeti kiállítással fogadhatjuk a látogatót. Ez azt jelenti, hogy a könyvtári olvasó automatikusan tárlatlátogatóvá is válik, a személy átlép eddigi kulturális normáin, egy másfajta kulturával ren-

delkező csoport szokásait, normáit, értékrendszerét teszi magáévá.

A képzőművészet legszélesebb körű elterjesztésének fórumait látom e kisgalériákban. Sokkal hatékonyabban, sokrétűbben szolgálhat a könyvtár e téren, mint első pillanatban gondolnánk. A művekkel, s egyszersmind vizuális problémával, élménnyel találkozik itt a szemlélő, s ugyanezen a helyen a megközelítés számos segédeszközével pl. gondosan előkészített bibliográfiával, megfelelő könyvanyaggal és saját ismereteivel áll mellette segítőként a könyvtáros is. S így válik valósággá Egry József hitvallása: "a látottakat ismertté, az ismerteket tudottá, a tudottakat élménnyé, az élményeket magasztossá kell tennünk, hogy művészetet hozhasunk létre". S ugyanezen az uton kell, hogy a művészetet értő és érző emberek végigjárjanak. A művészet csak akkor tudja betölteni hivatását, ha nyelvét, formavilágát értő emberek vannak, akik befogadják.

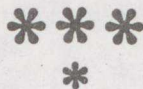
A könyvtárak kisgalériáinak kiállítási sorozata, - az eligazodást segítő, kísérő füzetekkel, bibliográfiával - hatalmas segítséget nyújthat ahhoz, hogy a nézők látókká váljanak.

Feltáruul egy olyan jelrendszer a "képolvasók" előtt, amely megkettőzi az "olvasás" örömet, gazdagabb élményanyagot, teljesebb világot terem számunkra; a zene a "hallóknak" - úgy a kép a "látóknak".

A fél évezredes magyar könyvművészet a szabadság, a szépség, a humanizmus, a tudomány eszméit hordozza - s a könyvtár őrzi, a ma könyvtárosa az olvasó elé tárja, a ma eredményeket. A könyvek születésénél többnyire ott bábáskodott a grafikus. A grafikai műfaj szervesen együtt él századok óta a könyvekkel. A

grafikus a művel szembeni alázattal tolmácsolja, közvetíti, gazdagítja a tartalmat az olvasó számára, ügyelve arra, hogy a műből semmi se sikkadjon el, amit az író fantáziája létrehozott.

Csodálatos szintézis jöhet létre az eszmei tartalom és az auditivitás, a mi esetünkben tartalom és vizualitás, a könyv és az illusztráció - a könyvtár és a képtár között.

M. KISS JÓZSEF

HELYSZÍNRAJZ, TUDÓSÍTÁS, INTERJÚ A 25. SZ. KISPESTI KÖNYVTÁR ÉPÍTÉSÉRŐL MEGNYÍTÁSÁRÓL, ELSŐ FÉLÉVI MUNKÁJÁRÓL

Az új kibontakozó kispesti városközpontban tavaly elkészült a szolgáltató házsor. Építése 1974. május 8-án kezdődött. A lapos tetejű, földszintes épület - párhuzamosan a főúttal - egy hatalmas autóparkoló és a lakóházak közé került. A könyvtár mellett jobbról Gelka szervíz, balról Patyolat, Fodrászat, ABC élelmiszer áruház. Tehát minden egy helyen. A házsor előtt széles, sétálásra, bámészkodásra csábító járda, pihentető padok és egyelőre -lomb híján- reménykeltően zöldelő facsemeték.

A könyvtár bejárata előtt "készséges" esőfogó tető nyújtózik a járda fölé. A homlokzaton ez az egyetlen apró kiszögelés. Hivogató, csakugy mint a falakat helyettesítő óriási üvegtáblák. Szabad a betekintés, csábító az önmagukat tisztán megmutató könyvek sokasága. A BUVÁTI fiatal építészei úgy "álmodták" meg -kivülről Pomsár János, belülről Reinhardt Ágnes és Horváth Ágnes - hogy hozzáálmodták az olvasót csakugy, mint az utcai járókelőt, akit talán épp ez a könyvtár nevel majd - az okosan álmodó építészek segítségével is - igazi olvasóvá. A Budapesti Lakásépítő Vállalat szakemberei 1976. márciusában adták át a terepet a könyvtárosoknak és a berendezőknek.

Az új könyvtár vezetője Vukán Viktória a Kossuth Lajos utcai könyvtárból kelt utra munkatársaival és az 1974. decemberi állományellenőrzés tanúsága szerint a 31.494 kötetből álló állomány a költözködés idején 50.324 kötetesre emelkedett. A nyitásig akadt tennivaló bőven. Állványok, asztalok, székek, fotelek, szőnyegek, berendezik a fonotékát; helyükre kerülnek a fülhallgató készülékek, gépesített kölcsönzőpult, ruhatár. Diszítés, csinosítás: képek, virágok, vázák, szóttések, kerámiák, eligazító feliratok. Még felsorolni is sok, mi minden előzi meg az utolsó percekig a nyitást. Meghívók rendelése, nyomtatása, meghívottak érte-

sitése, kiállítás az előtérben, játékok a gyermekrészlegben. Készülődés a megnyitó ünnepségre. Még mindig hiányzik valami, még mindig eszébe jut valakinek valami apróság, egy új ötlet, de most minden nagyon fontos. Jó érzés látni, hogy milyen gondosan, szeretettel készül az új könyvtár minden dolgozója a nyitásra. Semmi nem kerül el a figyelmüket. A munkaidő már jó ideje nem nyolc óra. Végre minden a helyén.

1976. december 15. Dél előtt tíz óra. Zsúfolásig telt ruhatár. Vendégek. Munkatársak a FSZEK egész hálózatából. Régi kollégák, barátok. Könyvtár-tervezők, könyvtár-építők, könyvtárosok. A XIX. kerület társadalmi vezetői, munkatársai. Mezei Gyula a Fővárosi Tanács Művelődésügyi főosztályvezetője átadja, igazgatónk, Révész elvtárs átveszi az új létesítményt, és még ehhez hasonlókat kér és kíván a többi budapesti kerületnek. (Derűlttség.) Könyvjutalmak az építőknek, tervezőknek, üzembehelyezőknek. (Hosszantartó taps.) A vendégek - ki magában, mások kisebb csoportokban - elkalandoznak az állványok között, a gyerekrészlegbe, az olvasóterembe, a fonotékát veszik szem- és fülügyre. A valódi tulajdonosok persze az olvasók. És hadd álljon itt az új könyvtár első beiratkozó olvasójának neve: Hajdu Mária, a kispesti Landler Jenő Gimnázium harmadik osztályos tanulója. Őt még 392 középiskolás követte 1977. május 15-ig. Ezt az adatot egészítjük ki még 905 szakmunkástanuló, vagy harminc éven aluli fiatal olvasóval. És ha most összevetjük az összes beiratkozott olvasó számával, (2034 fő) akkor kiderül, hogy az új könyvtár elsősorban a fiatalok könyvtára. A gyerekrészleg beiratkozott 803 olvasója biztosítja az utánpótlást.

- Hogy telt el az első félév, mi történt a nyitás óta? -kérdezem Vukán Viktóriától.

- Dolgozunk, csakúgy mint a régi Kossuth Lajos utcai könyvtárban, és ahogy más könyvtárakban is dolgoznak.

- No, azért ez az új könyvtár csak más, valami újdonsággal tudnak szolgálni? - erősködök makacsul, tudj'isten milyen extra "ujdonságra" fenem a fogam.

- A legnagyobb újdonság még mindig a könyvtár, a munkánk lényege nem különbözik semmivel sem másokétól. Az 1977-es év az ismerkedés, a megszokás, - és ezen a jó értelemben vett megszokásra gondolok - a tapogatózás, a munkastilusunk kialakításának éve. Ez természetes, hiszen új lakóhelyi körzetek, közelebbi iskolák, üzemek kerültek vonzáskörünkbe. Így talán mégis alapvető feladat az olvasók kiszolgálása, tájékoztatása mellett a kapcsolatok lehetőségének feltérképezése, kialakítása és értelmes, hasznos ápolása.

- Ez, ha jól értelmezem, nem "csak" olvasótoborzást jelent?

- Pontosan. Az olvasótoborzás egyébként folyamatos propagandamunkánk, melyet a hagyományostól eltérő módon is igyekszünk hatékonyabbá tenni. Ilyen mód például a szülőknél a gyermekolvasók útján történő értesítése. A szülőlapoknál is hatékonyabb azonban a közöségek "vendégül látása". Így pl. az iskolai, üzemi kollektívák részére tartott könyvtárbemutatók, könyvismertetések, rendhagyó irodalomtörténelem órák, találkozás az írókkal és klubszerű rendszeres foglalkozások a fonotéka mind jobb felhasználásával.

- Ez mit jelent?

- Nos, a fonotéka az az eszköz vagy lehetőség, melyet mi is csak most kezdünk felismerni, csinját-binját megtanulni. Zenei klubot fogunk szervezni. Jó kapcsolatunk van az Erkel Ferenc könyvesbolttal. Már 625 komolyzenei lemezünk van és szeretnénk, ha - a lemezhallgatás mellett - hozzáértők magyarázata, kiegészítései, zenetörténeti előadások tennék teljesebbé a zenei élményeket. A gyerekeknek rendeztünk már játékos zenei vetélkedőt a zenei alapfogalmakról, melyhez Darvas Gábor Bevezető a zene világába című könyvét vettük igénybe.

- Hogyan alakult az eltelt fél év alatt a gyerekrészleg programja?

- Könyvtárhasználati irodalmi vetélkedők, "Játékkoktél" címmel anyanyelvi vetélkedő, "Képzeltbeli utazások meseországban", "Felfedezem Budapestet" címmel találkoztunk a hasonló című könyv szerzőjével, Veresné Deák Évával. Az Ady Endre utcai, a Petőfi Sándor utcai és a Kossuth Lajos téri általános iskola tanulói közül került ki az az 1030 gyerek, aki

részt vett a foglalkozásokon. Persze volt még író-olvasó találkozóink a Költészet Napján Horgas Bélával, aki a mai magyar gyermekköltészetéről beszélt és beszéltette a gyerekeket, közösen játszottak, szórakoztak. A gyerekek kívánságára hívtuk meg Szentiványi Jenőt, akinek könyveit jól ismerik, sokan olvassák. Két Könyvbarát Kör-t szerveztünk. Az egyiket a Kossuth téri, a másikat a Hungária ut 28. szám alatti általános iskola tanulóiból. Az uttörőszövetség akciójához kapcsolódva, a magyar irodalom tanárok vezetésével azon igyekszünk, hogy "A művészet vándorútján" "...minél több gyermek találkozzon élményszerűen az emberformáló művészetekkel".

- Ezek szerint már sikerült bekapcsolódnunk a kerület közművelődési vérkeringésébe?

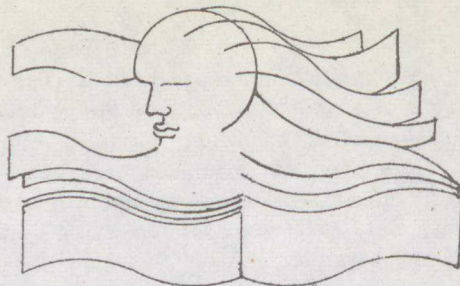
- Azt a kifejezést, hogy sikerült, nem mondanám, mert úgy tűnne, mintha ez csak szerecsse dolga lenne. Pedig koránt sincs így. Részünkről a kerülettel való szoros együttműködés természetes igény, viszont ugyanezt tapasztaltuk - nem csak az iskolák pedagógusai - hanem a különböző kerületi társadalmi szervezetek részéről is. Régen nem volt ilyen sok közös tennivaló, amelyek komoly feladatokat tüznek könyvtárunk kollektívájára. A nyitás óta több ízben kértek tőlünk segítséget különböző, az egész kerületet átfogó rendezvénysorozatok előkészítéséhez, lebonyolításához. A bizalomnak örülünk és igyekszünk a lehető legteljesebb segítséget megadni, új módszereket, ötleteket ajánlani. Fontosnak tartjuk pl. ez évben, a Szabó Ervin évforduló jegyében, könyvtárunk névadójának életét, munkásságát alaposabban megismertetni a legszélesebb közönséggel. A kerület könyvtárainkra bízta pl. a Költészet Napján rendezendő programok szervezését, koordinációját. De részt veszünk olyankor is a munkában, mikor pl. a Hazafias Népfront kerületi szervezete Ady Endre vetélkedőt, vagy az Ifjú Gárda Művelődési Ház - a jól megszervezett munkamegosztást bizonyítón - az Ünnepi Könyvhét lebonyolítását rendezi. Ugy érezzük, hogy az új könyvtárat, nem csak mint a kerület reprezentatív létesítményét fedezték fel a kerület vezetői, hanem mint a közművelődési munka alapvető bázisát is.

- Tulzás lenne részemről, ha azt mondanám, hogy ez a felfedezés az olvasók után a kerület társadalmi szervei, iskolái és társintézményei részéről az az újdonság, melyet a riport elején próbáltam kideríteni?

- Nem tulzás, mert ez valójában minket is jólesően meglepett, ám reméljük, hogy újdonság ize a rendszeres együttműködés során elvész és általános, természetes gyakorlattá válik.

- Nos, ebben bizva kívánok az egész 25-ös könyvtár munkatársainak a jó rajt után sikeres folytatást a közművelődési csapatszellem erősítésében, a további célok eléréséhez.

SZABÓ ERVIN KÁROLY

A GYERMEKKÖNYVTÁROSOK SZEKCIÓJA

1977. június 23-án az általános iskolai könyvtárak helyzetéről és fejlesztésük lehetőségeiről tanácskozott Budapesten a Pataky István Művelődési Központban. A fórumok mintájára rendezett szekció ülésen az Oktatási Minisztérium, a Kulturális Minisztérium, az Országos Pedagógiai Könyvtár és Múzeum, az Országos Pedagógiai Intézet, a Könyvtártudományi és Módszertani Központ és a Kiadói Főigazgatóság felelős munkatársai válaszoltak a hálózatot érintő legfontosabb kérdésekre.

Az iskolai könyvtárak jelenlegi helyzetét a bevezető előadásban Pápay Lászlóné, a szekció alelnöke vázolta.

Az iskolai könyvtárügy fejlődésével kapcsolatos problémákat a megyei általános iskolai könyvtári szakfelügyelők és a budapesti kerületi könyvtári munkaközösségvezetők még májusban megírták a szekció vezetőségének. Ezek alapján állítottuk össze azokat a kérdéseket, amelyeket június elején eljuttattunk a tanácskozáson tájékoztatást adó állami felügyeleti szervek és módszertani irányító központok szakembereihez.

A szekció ülésen mintegy százhatvenen vettek részt: iskolai és közművelődési gyermekkönyvtárosok, a megyei tanácsok és megyei könyvtárak képviselői.

KEREKES PÁLNÉ

A KÖZMŰVELŐDÉSI KÖNYVTÁR ÉS PARTNEREI (Könyvtáros Konferencia Augsburgban)

Ez évben, május 18-tól 22-ig Augsburgban tartotta vándorgyűlését a Német Szövetségi Köztársaság Közművelődési Könyvtárainak Egyesülete. Tanácskozásuk három napján meghívott vendégként vehettem részt a Magyar Könyvtárosok Egyesületének képviselőjeként. Összesen nyolc ország (Finnország, Olaszország, Ausztria, Svájc, Dánia, Jugoszlávia, Anglia, Magyarország) küldte el egy-egy képviselőjét.

A felkészülésre rendelkezéseimre álló idő nagyon rövid volt az NSZK könyvtárügyének elmélyült tanulmányozására, mindössze bepillantást nyerhettem az egyesület és a közművelődési könyvtárak életébe.

A vándorgyűlés öt napjából két napon hangzottak el a nagyobb tömegeket - főként a külföldieket - érdeklő előadások, melyek mind A közművelődési könyvtár és partnerei c. téma köré csoportosultak. Két napon át a vezetőség és a tanácsadó testület ülésezett, valamint közgyűlést tartottak, melyen új vezetőséget kellett volna választaniuk, de ez, az egyesület különféle ob-

jektív és szubjektív problémái miatt - úgy hírtelt - nem sikerült. Talán többet tudunk meg erről a Buch und Bibliothek c. folyóirat következő számaiból, mely ennek az egyesületnek a hivatalos orgánuma.

A nyilvános előadásokra és vitákra tulajdonképpen a harmadik napon került sor. Az egyesület elnöke Johanna Renate Vogt köszöntötte az egybegyűlteket, külön a vándorgyűlés külföldi résztvevőit. Beszélt a könyvtárosok hivatásáról, feladatáról, munkájuk céljáról. Fontosnak tartotta új rétegek bevonását a könyvtárba, - s hangsúlyozta, hogy ez partnerek nélkül nem lehetséges. Ezért nagyobb foku közérdeklődésre lenne szüksege a könyvtárnak.

Néhány köztársaság vezetője is a könyvtárosok munkájának fontosságát hangsúlyozta felszólalásában, nevezetesen azt pl., hogy a könyvtáros munkája nem mérhető úgy, mint a termelőmunka pl. egy üzemben, de indirekt módon ugyanolyan fontos: a tudatformálás szempontjából.

Közvetlenül az elnök bevezető előadása után

szólt fel és üdvözölte a vándorgyűlés résztvevőit P. Kirkegaard, az IFLA elnöke. A könyvtárosok megnövekedett felelősségéről és új feladataikról beszélt, mivel egy-egy településen a könyvtár egyben kulturcentrum kell, hogy legyen. Ezek az új feladatok nagyobb megterhelést jelentenek a könyvtárosoknak és egyben magasabb képzést is kívánnak. Nagyobb kooperációra van tehát szükség az egyes területek könyvtárai között is. A gazdasági nehézségek miatt azonban sajnos számos ország könyvtárügyében visszaesés mutatkozik.

Jelentősnek éreztem, hogy több állami vezető, köztük a szövetségi kancellár Helmut Schmidt üdvözlő táviratot küldött, melyben sikeres tanácskozást kívánt a konferenciának.

Az előadásokat előre felkért hozzászólók beszélgetése követte, mely a mintegy 400 fős hallgatóság előtt egy vitavezető segítségével zajlott. A vitában részt vett egy olvasó, egy író, egy könyvkereskedő és egy politikus. Érdekes volt hallani, hogy egy számunkra egészen más világban a könyvtárról, a könyvekről és a könyvtárosokról hasonló módon vélekednek, mint nálunk, hogy problémáik szinte azonosak a mieinkkel. (Pl. az olvasó - idősebb nő lévén - sok segítséget vár a könyvtárostól, hogy kiismerje magát a mai rohanó, modern világban, az új szerzemények többpéldányos beszerzését kéri, mert egy-egy könyvre sokszor fél évig is várnia kell - tudvalevőleg a könyvek ára igen magas, a könyvhasználat pedig ingyenes az NSZK-ban -, több hely kellene a könyvtárakban, hogy nyugodtan lehessen olvasgatni, a sajtó keveset foglalkozik a könyvtárakkal.

Főként gyermekkönyvtárosok (mintegy 60 fő) vettek részt azon az előadáson és vitán, mely a Politika a gyermek és ifjúsági irodalomban címmel hangzott el. A témához igen sokan hozzászóltak. Sokan vitatták, hogy egyáltalán szükség van-e a gyermekkönyvekben politikára. A többség véleménye - összefoglalva - a következő volt: minden könyv lehet politikus, hordozhat politikai gondolatokat. A képes, bőven illusztrált könyvekkel kell előkészíteni a politikai fogékonyságot. Szükség van direkt és indirekt könyvekre, melyek a politizáló készséget kelthetik fel. A könyvtáros feladata, hogy a témát szem előtt tartva, ajánlja és beszélgesse az olvasóval. Jó gyermekkönyvekkel befolyásolni lehet a gyerekek politikai felfogását, melyet már a 4-5 éveseknél kell elkezdni. A 14 évesek már szívesen olvassák a felnőtt irodalmat, ezért ezek a könyvek nem elhatárolhatók a gyermekkönyvtártól. Kérdés: helyes-e a felnőtt irodalomból a gyerekeknek válogatni? A különféle tömegkommunikációs hatások mellett a könyv véleményformáló szerepet játszhat, így a politikai nevelésben fontos helyet tölt be. Szükség lenne ezért - a pedagógusokkal

együttműködve - tematikus bibliográfiák összeállítására és a gyermek-szépirodalomból ki kellene emelni ezeket a témákat.

Milyen az ideális gyermekkönyvtár? Ennek modelljét vázolta fel egy duisburgi és egy bremeni gyermekkönyvtáros - kétféle elgondolásban. A duisburgi gyermekkönyvtár amerikai építési modell szerint épült, 1000 m²-es, nagy ifjúsági centrum, ahol a könyvtár feladata a könyvek kölcsönzése mellett a gyerekek és a fiatalok (15 éves korig) másfajta foglalkoztatása is. A cél, hogy egy helyen lehessen olvasni, látni, hallani, játszani. Ez az élményszerzési lehetőség új foglalkozási módokat tesz szükségessé. A könyvtár ilyen értelmű nyitottabbá válása olyan feladatokat ró a könyvtárosra, melyeket jelenleg nem, vagy csak igen nehezen tud ellátni. Az előadást diavetítéssel illusztrálták; a képeken színesben láthattuk a könyvtár lapozgatóját, folyóirat-olvasóját, kölcsönzőjét, két különbözőképpen berendezett játéktérmet, ahol heverők (fekve olvasáshoz), padlósakk és különféle kreativitást elősegítő játékok voltak láthatóak.

A bremeni gyermekkönyvtár decentralizált, több kölcsönzőhellyel rendelkezik. Ezekben a könyvtárakban azonban nemcsak kölcsönzés folyik, hanem ezek is az adott terület információs és kommunikációs centrumai. Több könyvtár kapott helyet az iskolákban, így a kapcsolat az iskola és a könyvtár között igen szoros, bár a könyvtár teljesen független az iskolától. A könyvtár délelőtt az iskolai oktatás rendelkezésére áll, délután kölcsönöz. Elsődleges feladata a könyvek és a könyvtár használatának megtanítása. Sok olyan gyerek is látogatja, akik nem kölcsönöznek, hanem tanulnak, lemezt hallgatnak vagy csak egyszerűen találkoznak ott egymással. A gyermekkönyvtárnak lehetőleg több helyiségből kell állnia, hogy a különféle foglalkozások ne zavarják egymást és a kölcsönzést.

A könyvtárak bemutatását 12 gyermekolvasó is végighallgatta, s az előadások után ők is elmondták véleményüket az elhangzottakkal és általában a gyermekkönyvtárral kapcsolatban. Volt akinek a játéktérmekekkel kényelmesen berendezett nagy könyvtár nem tetszett, mert ő heverészni és játszani otthon is tud, volt aki azt szeretné, ha a szépirodalomból a különféle témákat (különösen a kalandos könyveket) kiemelve találhatná meg a könyvtárban.

Az augsburgi városi könyvtár három részleggel (gyermek, felnőtt, zenei) áll a mintegy 15 ezer olvasó rendelkezésére (a város lakóinak száma 260 ezer). A központi könyvtáron kívül két fiókkönyvtárban és egy buszkönyvtárban kölcsönöznek még. A könyvtár nyitvatartási ideje valamennyi részlegben naponta 10-18 óráig, szombaton pedig 10-12,30-ig tart, vasárnap zárva van. Az olvasóknak kb. egyharmada gyermekolvasó.

A könyvekkel és az olvasókkal történő valamennyi adminisztrációt kb. egy éve számítógép végzi. A könyvtár 35 dolgozója közül 10 könyvtáros foglalkozik közvetlenül az olvasókkal. A gyermekkönyvállomány kb. 2/3-a szépirodalom, 1/3-a ismeretterjesztő mű. A szépirodalmi állományt korcsoportonként - szincikkal jelölve - egyetlen betűrendben helyezik a polcra, az ismeretterjesztő könyveket szakok szerint, de nem az ETO alapján találják meg az olvasók. A könyvtárban való tájékozódást a címkatalógus, a szerző szerinti betűrendes és a témakatalógus segíti. A különféle foglalkozásokat a kölcsönzési időben tartják egy erre a célra fenntartott helyiségben, hogy a kölcsönzést és helybenolvasást ne zavarják. A gyerekek 15 éves korig látogathatják a gyermekkönyvtárat, de

valamennyi beiratkozott olvasó korlátozás nélkül a könyvtár minden részlegét igénybeveheti. A zenei részlegben könyveket, kottákat, partitúrákat lehet kölcsönözni, a lemezek, kazetták csak helyben használhatók. (Az NSZK más városaiban ezeket is kölcsönzik.)

E tanulmányut néhány napja alatt sok ötletes és hasznos tapasztalatot szerezhettem, mindekelőtt arról győződhettem meg, hogy a magyar gyermekkönyvtárak tartalmi munkájuk színvonalával, módszereikkel egy képzeletbeli versenyen előkelő helyezést érhetnének el. Ezt a kitekintési és tapasztalatszerző lehetőséget ezuttal is köszönöm a Magyar Könyvtárosok Egyesülete Elnökségének és a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár Igazgatóságának.

KERÉKES PÁLNÉ

AZ OLVASÓSZOLGÁLAT NYÁRI MUNKÁI

A központi könyvtár július 18-tól szeptember 4-ig zárva lesz. Három esztendeje annak, hogy utoljára szüneteltettük a szolgálatot. A raktár bővítése nagyjából befejeződött - noha a műszaki átvétel, a hibák kijavítása még hátra van. Az ezzel kapcsolatos raktárrendezési, költözködési munkák az olvasóforgalom fenntartása mellett nem végezhetők el.

A feladat 3 kilométernyi könyvanyag polcokra rakása, további mintegy 7 kilométernyi könyv és folyóirat teljes porszívózása, átcsoportosítása, az un. rukkolás. Ez olyan nagy munka, amelyet a raktár a könyvtár fennállása óta nem végzett. Mindössze a pincében lévő, az állománynak nem egészen egyötödét képező könyvanyaghoz nem kell hozzányulni. A nyitásra ezt az irdatlan nagy munkát nem is lehet befejezni, csupán azt biztosítjuk, hogy a teljes állomány újra hozzáférhető legyen mindenki számára.

Tanulságul más könyvtáraknak: ezt a fajta raktár bővítést senkinek sem ajánljuk. A nyerhető haszn: a mintegy harmadával több férőhely nem áll arányban sem a befektetett összeggel, sem az építkezés okozta kényelmetlenséggel. A központi könyvraktár végső szorultsága miatt javasoltuk annak idején, de - tapasztalataink alapján - ma már nem fognánk hozzá!

Természetes azonban, hogy ez az időszak a könyvtárosok számára is a "nagyதாகarítás" ideje. A különböző munkaeszközöknek, munkafolyamatoknak olyan ellenőrzését kell megvalósítani,

amelyre a folyamatos üzemelés mellett nem volt mód.

Melyek ezek a munkák? A kölcsönző az indikátorok teljes rendbetételét, a raktári állománnyal való egyeztetést, a kartonok ujraírását végzi el. A folyóirattár munkájából az új kurrens folyóiratjegyzék összeállítását, a kronológikus katalógus kiegészítését a duplum-folyóiratok rendezését emelem ki. Az olvasóterem a kézikönyvtárak leltár előtti egyeztetési munkálataira összpontosítja erejét. Ebbe a munkába a tájékoztatók is bekapcsolódnak.

Meg sem említettem, hogy a könyvek visszavételében, a leltározásban mindenki részt vesz. Megkérjük kollégáinkat, hogy a könyvek kölcsönzése alkalmával, a folyóiratok kérésénél tartásuk magukat az előírt időpontokhoz és ezzel is segítsék munkánkat.

Utoljára hagytuk a könyvtárosok legnagyobb munkafeladatát, a leltározást. A különgyűjtemények számbavételét végezzük el az adott időszakban. 1976 folyamán ez az állomány nem volt hozzáférhető. Egyszermind folytatjuk a monografikus állomány leltározását. Ebben a munkában - az 1977-es munkaterv értelmében - a többi osztály munkatársai is részt vesznek. Részvételüket előre is köszönettel fogadjuk.

Reméljük, hogy a tömörre fogott beszámoló-ból is érzékelhető, hogy az előttünk álló feladat nem kevés.

MÁRFFY ISTVÁN

A SUPRAŚLI ÓSZLÁV MISEKÖNYV

Supraśl - közel ezeréves kisváros Lengyelország białystoki járásában, nem messze a lengyel-szovjet határtól. Lakosainak száma nem éri el a négyezretet. Az azonos nevű folyó partján elhelyezkedő városka a maga módján világhírű.

A középkori kelet-európai kultúra egyik jelentős központjaként már az első ezredforduló után ismertté vált, a XIII-XIV. században létrejött Supraśli Krónika pedig egyike az ószláv írásbeliség neves emlékeinek. Az itt letelepedett bazilita-rendi szerzetesek hozták létre a ma már csak romjaiban látható kolostort, ottani szóhasználatával élve - lavrát. A késő-románkori falakhoz a századok során a barokk stílus is hozzáadta a maga ízlését. A XVII. századi Supraśl afféle keresztútja volt a még nyugati orientációjú lengyel és jórészt bizánci fogantatású kijevi kultúrának. Ez a megállapítás érvényes az írásbeliséggel szorosan összefonódó vallásra is. Ezért verhettek itt tanyát az unitus, azaz a görögkatolikus vallás hívei, s így jöhetett létre az a rendkívül érdekes kultúrtörténeti együttes, amelyben az ortodox gyökerű ószláv nyelvezet a rekatolizált eszmék hordozójává vált.

A supraśli nyomda működésének kezdete a XVII. század nyolcvanas éveinek végére tehető. Első ismert terméke egészen pontosan egy 1689-es kiadású Krisztus szenvedéseiről szóló könyv. A sorban a második, a bennünket sokkal inkább érintő 1695-ben nyomtatott görögkatolikus szertartású misekönyv, vagy ahogyan a három esztendővel korábbi, a forrásmunkák szerint tíz példányban fennmaradt vilnai elődön olvasható: "Liturgikon, szi jeszt szluzsebnik, szoderzsascs v szebe szvjatija vosztocsnija cerkvi...". /Liturgikon, azaz a keleti egyház szentségeit magában foglaló misekönyv.../

Ebben a rövid ismertetésben Supraślról írok, de nem tehetem ezt Vilna említése nélkül. Nem tehetem azért, mert az általam vizsgált misekönyv (szluzsebnik) a vilnai kötet csekély változtatásokkal ujranyomott második kiadása. A könyv bevezető sorait is ezért idéztem abból a műből - a mi tulajdonunkban található példány címoldala ugyanis hiányzik.

A supraśli liturgikon tipográfusa ismeretlen. A vilnai mesterét ismerjük: Leontij Taraszevics, korának egyik legnevesebb ukrán rézmetszője, számos munkáját ismeri a szakirodalom.

A két említett misekönyv alapvető eltérése a 65-86. levelek közötti részben van: a nagyheti és pünkösti időszakra előírt egyházi szertartások szövegében. Ismerjük a kötet elkészültének pontos idejét is: "Szkoncsalszja v lavre Szupraszlszkoj. Roku bozsija 1695, szep-temvria dnja 21" - azaz, az Ur 1695. esztendeje szeptember havának 21. napján.

A könyvtár tulajdonát képező q09/2564-es leltárkönyvi számot viselő díszes bőrkötésű vaskos kötetet bizonyára évszázadokon át forgathatták. Erre utal - a természetes elhasználódáson túlmenően - a meglepően sok betoldás, javítás, ragasztgatás, sőt - egyes helyeken - a korábbi, puritánabb sorkezdő betű lefedése díszesebb, már-már iniciálét utánzó színes írással.

A supraśli misekönyv 1950 őszén kerülhetett a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár birtokába. Szinte ajándékképpen, mindössze négyszáz forintért jutottak hozzá elődeink. A mai szemlélőnek felemás érzései támadnak. A kétségtelen szépséget, a - le merem írni - maga ne-

СТІЙ БѢЛКІЙ Недѣла Пасхи.

Бѣши въ Пустыни Затвоари
дари Христа: Покрѣпѣ Па-
стѣ слава въ хрѣтѣ съшлѣхъ.
Идѣши Затвоариша, бѣла въ
че Хрѣсти Крѣтѣ, бѣла глаго
воглаголашѣхъ.

Слава стѣи и бѣдѣ
бѣоношѣи, и жи-
вотводаши, и иже да
лаши Тѣи, вѣгда,
иже иже иже иже
иже иже иже иже

Лѣи. Лѣи. Пасторѣтѣи
бѣла глаго поитѣ Тѣи: Глѣ, бѣ

Хрѣстоу иже иже
иже иже иже иже
иже иже иже иже
иже иже иже иже

Тако иже иже иже иже
иже иже иже иже

Лѣи иже иже иже иже
иже иже иже иже
иже иже иже иже
иже иже иже иже

Лѣи иже иже иже иже
иже иже иже иже
иже иже иже иже
иже иже иже иже

Хрѣстоу иже иже иже иже

иже иже иже иже
иже иже иже иже
иже иже иже иже
иже иже иже иже

Тако да погнѣнѣтѣ грѣ-
шници шѣица бѣица, иже
иже иже иже иже

С: Д. Ои да егоже иже
иже иже иже иже
иже иже иже иже
иже иже иже иже

Олава. **Х**рѣстоу иже иже
иже иже иже иже
иже иже иже иже
иже иже иже иже

Тѣи Пасторѣтѣи вѣоношѣи
иже иже иже иже
иже иже иже иже
иже иже иже иже

Хрѣстоу иже иже иже иже
иже иже иже иже
иже иже иже иже
иже иже иже иже

иже иже иже иже
иже иже иже иже
иже иже иже иже
иже иже иже иже

иже иже иже иже
иже иже иже иже
иже иже иже иже
иже иже иже иже

иже иже иже иже
иже иже иже иже
иже иже иже иже
иже иже иже иже

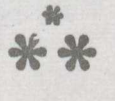

Оглавѣнѣ.			
А	С	Бѣши въ Пустыни Затвоари дари Христа: Покрѣпѣ Пастѣ слава въ хрѣтѣ съшлѣхъ.	Бѣши въ Пустыни Затвоари дари Христа: Покрѣпѣ Пастѣ слава въ хрѣтѣ съшлѣхъ.
Г	С	Слава стѣи и бѣдѣ бѣоношѣи, и животводаши, и иже да лаши Тѣи, вѣгда, иже иже иже иже	Слава стѣи и бѣдѣ бѣоношѣи, и животводаши, и иже да лаши Тѣи, вѣгда, иже иже иже иже
Д	С	Лѣи. Лѣи. Пасторѣтѣи бѣла глаго поитѣ Тѣи: Глѣ, бѣ	Лѣи. Лѣи. Пасторѣтѣи бѣла глаго поитѣ Тѣи: Глѣ, бѣ
Е	С	Хрѣстоу иже иже иже иже иже иже иже иже иже	Хрѣстоу иже иже иже иже иже иже иже иже иже
Ж	С	Тако иже иже иже иже иже иже иже иже	Тако иже иже иже иже иже иже иже иже
З	С	Лѣи иже иже иже иже иже иже иже иже	Лѣи иже иже иже иже иже иже иже иже
И	С	Лѣи иже иже иже иже иже иже иже иже	Лѣи иже иже иже иже иже иже иже иже
Й	С	Лѣи иже иже иже иже иже иже иже иже	Лѣи иже иже иже иже иже иже иже иже
К	С	Лѣи иже иже иже иже иже иже иже иже	Лѣи иже иже иже иже иже иже иже иже
Л	С	Лѣи иже иже иже иже иже иже иже иже	Лѣи иже иже иже иже иже иже иже иже
М	С	Лѣи иже иже иже иже иже иже иже иже	Лѣи иже иже иже иже иже иже иже иже
Н	С	Лѣи иже иже иже иже иже иже иже иже	Лѣи иже иже иже иже иже иже иже иже
О	С	Лѣи иже иже иже иже иже иже иже иже	Лѣи иже иже иже иже иже иже иже иже
П	С	Лѣи иже иже иже иже иже иже иже иже	Лѣи иже иже иже иже иже иже иже иже
Р	С	Лѣи иже иже иже иже иже иже иже иже	Лѣи иже иже иже иже иже иже иже иже
С	С	Лѣи иже иже иже иже иже иже иже иже	Лѣи иже иже иже иже иже иже иже иже
Т	С	Лѣи иже иже иже иже иже иже иже иже	Лѣи иже иже иже иже иже иже иже иже
У	С	Лѣи иже иже иже иже иже иже иже иже	Лѣи иже иже иже иже иже иже иже иже
Ф	С	Лѣи иже иже иже иже иже иже иже иже	Лѣи иже иже иже иже иже иже иже иже
Х	С	Лѣи иже иже иже иже иже иже иже иже	Лѣи иже иже иже иже иже иже иже иже
Ц	С	Лѣи иже иже иже иже иже иже иже иже	Лѣи иже иже иже иже иже иже иже иже
Ч	С	Лѣи иже иже иже иже иже иже иже иже	Лѣи иже иже иже иже иже иже иже иже
Ш	С	Лѣи иже иже иже иже иже иже иже иже	Лѣи иже иже иже иже иже иже иже иже
Щ	С	Лѣи иже иже иже иже иже иже иже иже	Лѣи иже иже иже иже иже иже иже иже
Ъ	С	Лѣи иже иже иже иже иже иже иже иже	Лѣи иже иже иже иже иже иже иже иже
Ы	С	Лѣи иже иже иже иже иже иже иже иже	Лѣи иже иже иже иже иже иже иже иже
Э	С	Лѣи иже иже иже иже иже иже иже иже	Лѣи иже иже иже иже иже иже иже иже
Ю	С	Лѣи иже иже иже иже иже иже иже иже	Лѣи иже иже иже иже иже иже иже иже
Я	С	Лѣи иже иже иже иже иже иже иже иже	Лѣи иже иже иже иже иже иже иже иже

mében páratlan ritkaságu kulturkincset egyre rohamosabban pusztítja a gondozatlanság. Lapjai közt megtelepedett a penész, a levelek jórészt megrágtá a szu.

Visszatérve Supraslra: a városka a XVIII. század végétől a Varsói Nagyhercegséghez (az Orosz Birodalomhoz) tartozott, egészen az újra független Lengyelország 1918-as létrejöttéig. A második világháboruban osztozott annyi más lengyel, belorusz és ukrán település sorában - 1944-ben a visszavonuló fasiszta csapatok a pusztá földdel tették egyenlővé. Napjainkban ismét áll a város, a kolostor; a széthurcolt műkincsek, kulturtörténeti emlékek részint megkerültek. Könyvészeti ritkaságait Varsóban, Leningrádban és Ljubljánában őrzik (ld. a Codex Suprasliensist). A q09/2564-es leltárkönyvi számon bejegyzett miscskönyv további ismert példányairól - jelenleg - nincs tudomásunk.

AKNAY TIBOR

Új szociológiai kiadványunk

"Válogatás az ipar és üzemszociológia újabb irodalmából" címen jelent meg júniusban a központ szociológiai osztályának gondozásában az 1974-ben indított "Tematikus szociológiai bibliográfiák" c. sorozat 5. száma - 80 lapon, 541 tétellel, névmutatóval és a felhasznált magyar, német, orosz, angol, francia, olasz stb. folyóiratok jegyzékével kiegészítve.

Az "Előszó" szerint a bibliográfia összeállításától az anyaggyűjtést az utóbbi 5-6 év terméséből végezték és a múlt év szeptemberében zárták le. Aligha kifogásolható, hogy néhány, a jelzettnél frissebb keletti munka címét is megtaláljuk a füzetben - az anyag lezárása után kerültek ezek beiktatásra.

A téma aktualitását aligha kell indokolni: az ipar, különösen a nagyipar a legkorszerűbb termelés színhelye, melynek szervezeti, emberi vonatkozásait vizsgálja az iparszociológia, a szaktudomány egyik legfontosabb ága. Aligha kétséges, hogy haszna, a téma óriási irodalmában való mindenfajta eligazítás, a célszerű felhasználás esetén, végső soron a jobb termelési eredményekben is könnyebben mérhető le, mint más szociológiai ágazatok kutatási eredményeié.

A bibliográfia Előszava hangsúlyozza, hogy elsősorban a központunkban, mint a szociológia országos szakkönyvtárában elérhető hazai és külföldi irodalomhoz kalauzol az összeállítás. Ténylegesen azonban gazdagabb anyagot nyújt, tartalmaz más budapesti nagy könyvtárakban elérhető külföldi könyveket, folyóiratokat is.

A felhasznált, kereken 120 magyar és idegen nyelvű folyóirat tulnyomó része, s igen sok monografikus mű is megtalálható a hozzájuk mellékeltekt raktári jelzetek tanusága szerint központunkban, amelynek állománya tehát, - noha az ipar- és üzemszociológiai irodalom beszerzésére elsősorban a Marx Károly Közgazdasági Egyetem Könyvtára, az Országos Műszaki Könyvtár illetékes - az alapvető művekben és folyóiratokban e szociológiai ágazat szempontjából sem tekinthető szegénynek.

Szabadjon e helyen egy első pillantásra szerénytelennek látszó összehasonlítást is tenni központunk "Tematikus szociológiai bibliográfiák" című sorozata és a földkerekség valamennyi jelentősebb kutatóhelyen megtalálható "Current Sociology" című nemzetközi vállalkozás között.

Az 1952 óta közreadott "Current Sociology" a mi sorozatunkhoz hasonlóan ugyancsak egy-egy szakszociológia /pl. Család-, nemzetközi kérdések-, jog- és igazgatás, elidegenedés-, katonai, nemzeti kérdés, vallás stb. stb. SZOCIOLÓGI-

ája/ irodalomból közöl bibliográfiákat. Ami közös a két sorozat között; mindkettő nagyjából hasonló számú tételben sorolja fel az adott ágazati szociológiák válogatott irodalmát /200-500 tétel/.

A FSZEK kiadványaink többlete, hogy a névmutatókon kívül mindig mellékelik a felhasznált folyóiratok jegyzékét is és több folyóiratot jelelhetnek meg forrásként, mint a tekintélyes Current Sociology /60-100 helyett 80-120-at/. Ugyancsak a FSZEK igénytelen külsejű bibliográfiájának javára billenti a mérleget az a tény, hogy ezek nem "nyugat centrikusak", mert - bár a burzsoá országok irodalma tág teret kap bennük -, a szocialista országoké is megfelelő képviselőre jut. Természetes, hogy a legteljesebben a magyar szociológia szerepel a mi kiadványainkban.

Még egy lényeges előnyre utalhatunk: a FSZEK kiadványai átlag 1/2 évvel a megjelenésük előtt zárják le az anyaggyűjtést. Ezzel szemben a Current Sociology legfrissebb hozzánk beérkezett példánya az 1973. évi 3. számot viseli, s tulnyomórészt az 1960-as években megjelent publikációk címeit találjuk meg benne.

A FSZEK kiadványai 4-5 Ft-os áron, a Current Sociology számai ennek huszszorosáért - negyvenszereséért /devizában/ kaphatók meg.

Persze itt véget is érnek az összehasonlítás pozitívumai.

A FSZEK-ben 2-3 fő dolgozik egy szakbibliográfia előkészítésén, a Current Sociology viszont címlapjára írhatja, hogy szerkesztésében a fél világ vesz részt az USA-tól Indiáig.

Meglepő, hogy a Current Sociology szerkesztő- és felügyelőbizottságában, noha az UNESCO anyagi támogatását élvezzi, tokiói, bangkoki, kanadai szakemberek is részt vesznek, de a szocialista országokból senki.

Valóban óriási többlete a Paris-Haga részvételével a híres szociológiai kiadó, a Mouton

gondozásában publikált "Current Sociology"-nak, hogy szakbibliográfiáit nagyterjedelmű tanulmányok vezetnek be, hogy esetenként annotációt is közölnek a tételek után. Ilyenekre nem futja a FSZEK jelenleg rendelkezésre álló szakembereinek az erejéből.

Végül a mi tükörre gépelt, xerox után előállított szerény kiállítású füzetünk külsejét nem is lehet összehasonlítani az elsőrangú papírra, kiváló minőségben nyomtatott angol-francia szociológiai szakbibliográfiai sorozatokkal.

Z. V.

* * *

LATIN-AMERIKA (Bibliográfia)

Elkészült a Latin-Amerikára vonatkozó bibliográfia könyvtárunk bibliográfiai osztályán. Jelentőségét könnyű felmérnünk; különösen azoknak ad segítséget, akik tájékoztató munkájuk során naponta kapnak kérdéseket Latin-Amerikával kapcsolatosan. E forrongó földrész napjainkban fokozott figyelmet vivott ki magának, elsősorban politikai arculatának változásaira tekintünk várakozóan, irodalma hódítón tört be Európába az utóbbi évtizedben.

Ezt az átfogó összeállítást megelőzően megjelent már néhány kisebb bibliográfia, példaképpen emlitem a Chilére vonatkozót és a Latin-Amerika irodalmából ajánló kisebb terjedelmű kötetet.

Örömmel üdvözölhetjük Reguli Ernő munkáját, éppen a kellő időben kerül kézbe. A Latin-Amerikával kapcsolatos publikációk száma már eddig is tetemes s még csak növekedni fog. Ideje volt tehát a téma áttekintésének, a legfontosabb források feltárásának. A kötet összeállítója hatalmas anyaggal nézett szembe, természetesen szelektálnia kellett. Így bibliográfiájának csak elvétve van napilapból származó adata, főként az 1945-1976. december 31. között megjelent könyveket és könyvrészleteket vette fel, valamint a fontosabb folyóiratokból (Béke és Szocializmus, Nemzetközi Szemle, Magyarország stb.) gyűjtötte ki az 1945-1975. december 31. között megjelent cikkeket, közleményeket. Csak hazai és magyar nyelvű forrásokat dolgozott fel.

A 800 példányban megjelent mintegy 330 oldalas kötet 2385 tételét tematikus csoportosításban találjuk. Lényegében három nagyobb fejezetre osztható a tartalom: körülbelül az anyag egyharmadát öleli fel a Latin-Amerikáról általában című fejezet, amely az általános és össz-

szefoglaló műveket földrajzi, történelmi, szociológiai, néprajzi stb. bontásban tárja fel. A külkapcsolatok fejezetében még az Egyesült Államok és Kína stb. kutatója is értékes forrásokra bukkan, amelyek Latin-Amerikával hozták összefüggésbe az előbbi országokat. A művelődésről, tudományról, művészetről szóló írásokat is külön rész tünteti föl.

Ezután következnek az egyes országokról közölt adatok. Az országok betűrendben követik egymást s ezen belül is az általános fejezetéhez hasonló: történelmi, földrajzi, gazdasági, művelődési, munkásmozgalmi vonatkozású felosztásban találjuk a tételeket.

A harmadik nagy fejezetet Latin-Amerika egyre népszerűsödő szépirodalmának szentelte az összeállító. Itt földrajzi besorolás alapján követik egymást azok az írók, akiknek hazánkban 1945 óta kötete jelent meg.

Végül névmutatót és földrajzi mutatót vonultat fel a kötet, mely ily módon könnyen kezelhető.

A bibliográfia illusztrált; az egyébként is sikeres kiállítású kötet esztétikai értékét növeli, hogy egy 1613-ból való perui kódexből közül 42 képet a függelékben.

Az izléses kivitelben, házi sokszorosításban előállított Latin-Amerika bibliográfia borítóját Rózsa György festőművész készítette, akinek

chilei szolidaritási kiállítását májusban láthatuk s aki 10 esztendő teltével Boliviában képzőművészeti főiskolás tanárként, majd Chilében átélte a junta fasiszta puccsát.

E jelentős összeállítás történészek, irodalmárok és nem utolsósorban olvasóink érdeklődésére tarthat számot, sok szempontból kiindulópontot, tájékoztatást ad. Közművelődési intézmények és iskolák is bizonyosan igen nagy haszonnal forgathatják majd. De nyugodtan nevezhetjük az érdeklődést általánosnak. A Latin-Amerika bibliográfia használata közben minden bizonnyal arról győződhetünk meg, hogy adatai pontosak és fontosak.

CSOKONAI ATTILA

KÖNYVKÍNÁLÓ

(Ajánló bibliográfia.) Összeáll.: Győri Lajosné. Bp. 1977. FSZEK. 12 p.

Az évek óta Győri Lajosné szerkesztésében megjelenő - mindenkor új könyveket is tartalmazó - bibliográfia betölti feladatát. Talán a legnehezebb dolog olyan ajánló jegyzéket összeállítani, amely azt a célt szolgálja, hogy fiatal olvasókat nyerjen meg a jó könyvek számára. Az e céllal készült, jól sikerült összeállítást minden gyermekkönyvtári olvasónak nyújtunk át abban az ünnepélyes pillanatban, amikor a felnőttkönyvtár olvasója lesz.

Az összeállítással kapcsolatban jegyezzük meg: sajnos, ha könyvkiadásunk a jövőben sem képes folyamatosan megjelentetni a könyvtárainkból lassan kikopó, keresett jó könyveket, akkor elkövetkezik az az idő, amikor kénytelen lesz a bibliográfus is a meglévő friss kiadású könyveket alapul venni, ha ajánló jegyzéket kíván összeállítani. Előfordulhat, hogy nem szerepelhet majd a listáján MÓRA: Rab ember fiai, de

lemarad majd PAUSZTOVSZKIJ: Északi történet c. könyve is. De ez már nem a mi dolgunk, hanem a kiadóké.

A kiadvány második részében "érdekes olvasnivalókat" ajánl a szerkesztő - és milyen hozzáértéssel teszi! - mi mindent kell tudni, hogy az ember eligazodjék a "felnőtt" világban. De maradjunk a könyveknél, azaz a könyvtárban, ahol nagyszerű eligazítást ad KATSÁNYI Sándor-KÖNYVES TÓTH Lilla közös munkája: Fölfedezem a könyvtárat. Erre a kiadványra akár a jegyzék élén is fel lehetett volna hívni a fiatal olvasók figyelmét - de ott sem rossz a helye a hobbyk között - a régi autók, a fényképezés és a virágok, azaz a KÉPES VIRÁG ÁBÉCÉ között.

Végül csatlakozom Gáliczky Éva korábbi észrevételéhez "azon a bizonyos utolsó oldalon" - ahol az áll, hogy ki és mi ad segítséget, még az eligazításban szerepeljen az is, hogy a bibliográfiák!

V. BÁRÁNY ÉVA

TV BIBLIOGRÁFIÁK A 6-OS KÖNYVTÁRBAN

A könyvtári tájékoztatás egyik legfontosabb segédeszköze a bibliográfia. Központunk bibliográfiai osztálya a bibliográfiák gazdag választékát kínálja a kerületi könyvtáraknak. Ebből a nagy anyagból most csak a legutóbb megjelent, a tv műsorokhoz kapcsolódó három röpbibliográfiával szeretnék foglalkozni.

Hosszu évek óta rendszeresen kiállítjuk a TV és rádió műsorait ajánló polcunkra az időszertűadások tárgyköreire is kapcsolódó könyveket. A kiállításokat részben saját elképzelésünk szerint a könyvtár állományából, részben az időben megkapott röplapbibliográfiák alapján állítjuk össze.

A könyvajánló kiállítások rendezése mindenütt fontos, de még nagyobb hangsúlyt kap a nagykönyvtárakban, ahol az olvasó és a könyvtáros kapcsolata nem annyira közvetlen, mint a kisebb könyvtárakban. A polc népszerűségét bizonyítja, hogy néhány óra leforgása alatt elviszik a kihelyezett mű-

veket. Sok esetben gondot okoz az elvitt könyvek pótlása. /Ez a körülmény számos alkalommal hívta fel figyelmünket a példányszám kiegészítésére is./ A kiállítás esztétikuma mellett fontosnak tartjuk, hogy a könyvek mellé kihelyezett cédulákon feltüntessük az adások címét, időpontját és helyét.

Május hónapban az alábbi három bibliográfia 10-10 könyvének forgalmát figyeltük:

1. A Rosenberg házaspár,
2. Tisztelendők,
3. A romantikus XIX. század.

A könyvtár állományában e témakörben kiválasztott 87 művet 86 alkalommal kölcsönözték ki.

1. Rosenberg c. TV. adáshoz kiemelt könyvek:	A könyvtárban lévő példányszám	Kölcsönzési alkal- mak:
Davis, B.: Egy kommunista Harlemből	4	3
Duchese, P.: Sacco és Vanzetti	4	2
Flynn, E.: Börtönélményeim	1	1
Gimes György: A szálak összefutnak	1	1
Jaszunski, G.: A démon évei	2	2
Kahn, A.: A besugó	2	3
Rückmann, K.: Gyilkosság a keresztuton	3	4
Rückmann, K.: A nagybetűs halál	3	5
Wouk, H.: Hajsza	5	5
Zentay Tibor: Mit kell tudni az Egyesült Államokról	7	3
2. Tisztelendők c. TV. adáshoz kiemelt könyvek:		
Breza, T.: A hivatal	2	2
Czarnecki, Z.: A marxista valláselmélet genezise	2	1
Földi Pál: Egyházpolitika és valláskritika	3	3
Gramsci, A.: Levelek a börtönből	1	1
Gramsci, A.: Marxizmus kultúra művészet	5	3
Kowalski, J.: Szerzetesek, egyházak, társadalom	2	2
Kysely, J.: A modern ember és a vallás	1	2
Guzmán Campos, G.: Camilo Torres a forradalmár	2	1
Lukács József: Igent mondani az emberre	3	2
Santini, A.: Katolikus kérdés - kommunista kérdés	4	5
Togliatti, P.: A demokráciáért, a békéért, a szocializmusért	1	1
3. A romantikus XIX. század c. TV. adáshoz kiemelt könyvek:		
Artner Tivadar: Évezredek művészete	3	3
Aragon, L.: A nagyhét	2	2
Choury, M.: Jó napot, Courbet ur!	7	9
Dombi József: Művészettörténet	1	1
Delacroix, Eugène naplója	1	1
Harsányi Zoltán: Géricault	3	5
Jordan, R.: Daumier	6	4
Kovács Éva: Barbizon és francia realizmus	2	3
Lajta Edit: Ingres	1	3
Levey, M.: A festészet rövid története	2	2

Tapasztalatunk szerint jól használható az a bibliográfia, amely a törzsanyag mellett főként új kiadású műveket szerepeltet. Az 1950-es, 60-as években kiadott, vagy a még régebbi könyvek könyvtárainak állományából gyakran hiányoznak már. A nagy alakú, értékes képzőművészeti albumok felsorolása sem célszerű; pl.

- Alpatov: a művészet története,
- Louvre. XIV-XIX. századi festmények,
- Ermitázs. Francia festészet stb.

Ezeket a műveket főként hozzájuk mértezett kiállító polcokra lehet kitenni, ilyenekkel pedig kevés könyvtár rendelkezik. A TV polcra azzal az elgondolással teszünk ki könyveket, hogy azokból olvasóink válogassanak. Az értékes képzőművészeti albumok nem mindig kölcsönözhetőek, de az olvasók szívesen lapozzák át őket az olvasóteremben és gyönyörködnek a remekművekben.

LIPCSEY ÁKOSNÉ

A ROMANTIKUS XIX. SZÁZAD

ÖSSZEFOGLALÓ MŰVEK

- ALPATOV, M.V.: A művészet története. 2. köt. A reneszánsz és a barokk művészete. Bp. 1965, Corvina. 488 l. 134 t. Bibliogr. 435 t.
- ARTNER Tivadar: Évezredek művészete. 3. bőv. és jav. kiad. Gondolat. 721 l. illusztr.
- DOMBI József: Művészettörténet. 2. kiad. Bp. 1960, Tankönyvkiadó. 340 l.
- GOMBRICH, E.H.: A művészet története. 2. kiad. Bp. 1975, Gondolat. 521 l. illusztr. Bibliogr. 510-515. l.
- KAMPIS Antal: A képzőművészetek története. = A kultúra világa. 3. köt. Bp. 1963, Közgazd. és Jogi Kiadó. 807 l. 81 t.
- LEVY, Michael: A festészet rövid története, Giotto - Cézanne. Bp. (1974), Corvina. 324 l. illusztr.
- DUBY, Georges - MANDROU, Robert: A francia civilizáció ezer éve. Bp. 1975, Gondolat. 574 l. illusztr.
- GENTHON István: Modern francia festmények. (2. jav. kiad.) Corvina. 14 l. 48 t.
- KOVÁCS Éva: Barbizon és a francia realizmus. Bp. 1960, Gondolat. Képzőműv. Alap. 50 l. /Művészettörténet 49./

MŰZEUMOK ANYAGÁBÓL

- VERGNET-RUIZ, Jean - LACLOTTE, Michel: Francia múzeumok. A festészet a primitívektől napjainkig. Bp. 1965, Képzőműv. Alap. 261 l. illusztr.

KÖNYV
KI
NÁ
LÓ

Fővárosi
Szabó Ervin Könyvtár

Badajeva elvtársnő a Szovjet Kultura és Tudomány Háza könyvtárvezetője kérésünkre megszerezte a moszkvai Lenin Könyvtárban Szabó Ervinről található cikkek bibliográfiai adatait a készülő bibliográfia számára. Ezzel egyidejűleg megkaptuk Ajrapetov, A. G. a Vesztnik Moszkovszkogo Universziteta 1976. 3. számában megjelent nagyobb szabású tanulmányának a xerox másolatát is.

A Magyar Könyvtárosok Egyesülete a nagy érdeklődésre való tekintettel két alkalommal, március 23-án és 30-án látogatást szervezett a Budapest gyűjteménybe. A gyűjteményt Gáti Istvánné mutatta be az egyesület tagjainak.

Hazánk felszabadulásának ünnepségét április 2-án rendezték meg a Toldi moziban. Szőke Tiborné ünnepi beszéde után a Szembesítés c. dokumentumfilmet tekintették meg munkatársaink, majd a kitüntetések és törzsgárda jutalmak átadására került sor.

Április 5-én a Linz-i Ludwig Boltzmann Institut magistere, Josef Weidenholzer és felesége tanulmányozták a szociológiai osztály munkáját.

Április 12-én és 13-án André Cordewiener, a Liège-i városi könyvtár igazgatója tett látogatást a központi könyvtár különböző osztályain és a kóbbányai könyvtárban.

Április 13-án a MKE Társadalomtudományi Szekciója a központi könyvtárban tartott ülésén Vályi Gábor "A társadalomtudományi információs rendszer perspektívái" címmel tartott előadást.

Április 27-én a HMO osztályértekezleten megtárgyalta a 3-as könyvtár előkészítését és a bibliobusz munkájának a tapasztalatait.

Május 8-án Stefan Kolivosko kassai könyvtáros tanulmányozta a bibliográfiai osztály, a HMO és a kerületi könyvtárak munkáját.

Május 19-én a FMH igazgatói tanácsülésén Szőke Tiborné tájékoztatást adott a FSZEK hálózata és a művelődési házak kapcsolatrendszeréről, a Fővárosi Művelődési Házsal kialakult közös munka eredményeiről.

Május 18-án a Ságvári Endre gyakorló gimnázium könyvbarát szakköre látogatta meg a központi könyvtárat.

Május 24-én a XIII. ker. Tanács VB megvitatta a kerületi könyvtári ellátottságát.

Május 25-én a MKE Társadalomtudományi Szekciója a központi könyvtárban tartott ülésén Horváth Tibor a könyvtárgépesítés és a társadalomtudományok témakörében vezetett vitát.

Junius 7-én az I. és a XV. ker. Tanács VB megtárgyalta a kerületi Szabó Ervin Könyvtárak helyzetét és munkáját.

Junius 14-én és 15-én M.M. Vargova a Kassai Ifjúsági Városi Könyvtár igazgatónője látogatást tett a Liszt Ferenc téri gyermekkönyvtárban és megtekintette a 3-as kelenföldi könyvtár építkezését.

Az Ünnepi Könyvhét és a Nemzetközi Gyermekeknep megünneplésére a propaganda osztály gyermekrajz kiállítást szervezett a Dózsa György uti ének- zenei általános iskola III. és IV. osztályos tanuló készsége közreműködésével a Liszt Ferenc téri 1-es gyermekkönyvtárban.

A kiállítás képei és kiállított dolgozatai a:

1. Hogyan képzelem a könyvtárat 100 év múlva?
2. Miért járnak az emberek könyvtárba?
3. Lehet-e a könyvnek ünnepe?

kérdésekre válaszoltak. A könyvtár a legügyesebb gyerekeket könyvjutalomban részesítette. A sikert félmjelzi az is, hogy az író, rajzoló gyermekek szülei is megtekintették a kiállítást.

Munkaértekezletek voltak; március 23-án a 6-os gyermek és az 5-ös felnőttek könyvtárban; április 21-én a 39-es könyvtárban; április 30-án a 4-es és a 17-es gyermekkönyvtárban; május 11-én a központi olvasószolgálatban; május 13-án a feldolgozó osztályon; május 14-én a 9-es és a 44-es könyvtárban; május 18-án a 26-os gyermekkönyvtárban.

A felújított 4-es könyvtár műszaki átadása junius végén megtörtént.

Elkezdődtek a 11-es könyvtár nagytatarozási és felújítási munkálatai.

Junius 25-én Király Lászlóné a HMO vezetője a kerületi könyvtárvezetők részére csoportos megbeszélést tartott az elmúlt időszak helyszíni vizsgálatai alapján állományfejlesztési, olvasószolgálati és ügyviteli kérdésekről.

Az Ünnepi Könyvhéten ebben az évben változatos rendezvények szervezésével, illetőleg a szervezésben való részvétellel járultak hozzá a kerületi könyvtárak a könyv ünnepének népszerűsítéséhez.

Több kerületben (IV., X., XI., XIII., XX.) részt vettek a kerületi Könyvbarát Körökkel és az Állami Könyvterjesztő Vállalattal együtt a "Szerelmem a könyv" című irodalmi műsor szervezésében, amelynek keretében színművészek mutattak be részleteket az ünnepi kiadványokból.

Hasonló színvonalas irodalmi műsort és író-olvasó találkozót szervezett Zuglóban az ÁKV, a Danuvia Művelődési Központ és a 18-as könyvtár szocialista brigádok részére.

Több könyvtárban volt író-olvasó találkozó. Vendégeik voltak: Bella István /22-es/, Csák

Gyula /26-os/, Hernádi Gyula /6-os/, Jókai Anna /38-as/, Moldoványi Ákos /39-es/, Vámos Miklós /37-es/ és Vészi Endre /25-ös/. A mai magyar irodalom tárgyköréből szervezett előadást az I. kerületi 20-as és a sashalmi 31-es könyvtár.

"Humor az irodalomban" címmel Szalay Károly irodalomtörténésszel beszélgettek a pestujhelyi 34-es és a soroksári 35-ös könyvtár olvasói.

A Gutenberg téri 9-es könyvtárban divattörténeti előadást szerveztek.

A csepeli 46-os könyvtár a Radnóti Művelődési Házsal közösen Könyvet-könyvért címmel vetélkedőt tartott olvasóinak.

A Karinthy Frigyes uti 6-os és a Népköztársaság uti 10-es könyvtár ünnepi programját összekapcsolta Ady Endre születése 100. évfordulójának megünneplésével.

Egyéb rendezvények a hálózatban:

Március-április hónapban több kerületi könyvtár rendezett színvonalas ünnepi irodalmi estet, előadást, vetélkedőt az Ady évforduló tiszteletére. Néhány könyvtár elvitte olvasóit a Veres Pálné utcai Ady-emlékszobába is.

Író-olvasó találkozók:

A kerületi könyvtárak író vendégei voltak: Sánta Ferenc /8-as/, Földes Mihály /12-es/, Bokor László /28-as/, Hegedűs Géza, Moldova György /37-es/ és Fekete Sándor /38-as/. Előadások középfokú oktatási intézmények tanulóinak részére:

A tudományos-fantasztikus irodalomról Maruszky József, A hazafiság a nemzetköziség tükrében címmel pedig Nagy József tartott előadást a 6-os könyvtárban. Ugyanitt több-fordulós vetélkedőt rendeztek a Szovjet Irodalom c. folyóirat megismertetésére.

Igen jó kezdeményezés a 10-es könyvtárban megtartott előadás a pályaválasztás kérdéseiről. Előadó dr. Szilágyi Vilmos volt.

A közgazdasági szakközépiskola kérésére szervezett foglalkozást a kőbányai könyvtár A szocialista gazdasági integráció és a magyar népgazdaság fejlődése címmel. Ugyanitt rendeztek filmesztétikai előadást a Ludas Matyi c. rajzfilmről, továbbá a Világteteje: Tibet és India címmel, mindhárom Biró Ferenc tartotta.

Helyesirásai készségfejlesztő foglalkozásokat tartott a Kertész utcai 22-es könyvtár három alkalommal a Gép- és gyorsíró iskola hallgatóinak.

A hadművészet történetéről beszélgetett a Lékai János kollégium tanulóival a Mester utcai könyvtárban dr. Kertész Iván történész.

Szakközépiskolásoknak szervezett előadásorozatot a 45-ös könyvtár "Mozaikok a Szovjet-

unió népeinek kulturájából" címmel.

Számos előadás segítette az érettségizők felkészülését a kerületi könyvtárakban; különösen hasznosnak bizonyultak a 11-es és a 20-as könyvtárban a Koczkás Sándor vezette verselemző foglalkozások.

Több könyvtárbeutatót és könyvtári szakórát szervezett a 26-os, a 37-es, a 38-as és a 44-es könyvtár.

Igen jól sikerült a Török utcai 37-es könyvtárban a Szabó Ervin-évforduló tiszteletére megrendezett kerületi szintű könyvtárhasználati és könyvismereti vetélkedő, amelyen középiskolások vettek részt.

Ünnepélyes keretek között iratkoztak át a VIII. osztályosok az 5-ös, a 14-es és a 10-es könyvtárban.

MŰVELŐDÉSI KÖRÖKBEN TÖRTÉNT

A 12-es könyvtár zenei rendezvényei:

- Beethoven és a mai hallgató,
- Klasszicizmustól a realizmusig,
- Bartók Béla,
- Mi a sláger, mi a sanzon?
- A X. kerületi Állami Zeneiskola növendékeinek hangversenye.

A 37-es könyvtár Politikai Vitakörének foglalkozásai:

- KGST integráció, Az ázsiai termelési mód,
- A harmadik világ fejlődésének utja.

A 44-es könyvtár Művelődési körének eseményei: "Korán jöttem" címmel bemutatták Ady irodalmi összeállításukat, majd műsorukkal felléptek a pilisszentkereszti Művelődési Házban és a SOTE KISZ klubjában.

Kiállítások: Kisgrafikai kiállítás nyílt a Kertész utcai könyvtárban A. Kalezsnikov és G. Ratner moszkvai grafikusművészek alkotásaiból. Dr. Semsey Andor gyűjteményéből rendezte Szigetiné Magyar Mária. Megnyitotta dr. Szij Rezső.

A kőbányai és kispesti könyvtárban az Orosz Szovjet Szocialista Köztársaságot bemutató könyvkiállítást rendeztek a Szovjet Kultura és Tudomány Háza által kölcsönzött könyvekből. A vándorkiállítást Kőbányán Szőke Tiborné igazgatóhelyettes nyitotta meg, s megjelent a SZKTH több munkatársa.

A soroksári Kisduna Galériában Misch Ádám alkotásait tekinthették meg az érdeklődők.

Változatlanul nagy érdeklődésnek örvend a kőbányai könyvtár. Az elmúlt időszakban is számos hazai és külföldi vendég látogatta meg: pl.

Fock Jenő és Czinege Lajos, továbbá német, francia, belga, szovjet, vietnámi, dán, cseh-szlovák, kanadai és lengyel küldöttségek. A hazai kollégák Hévizről, Csongrádból és Nyiregyházáról jöttek.

Kispesten a kerületi Tanács Művelődésügyi Osztályának vezetője és az általános szakfelügyelő meglátogatta az új könyvtárat. Tájékoztottak az eddigi munkáról, az olvasólétszám alakulásáról. Elsősorban a tanuló ifjuság számaránya és az iskolákkal való kapcsolat iránt érdeklődtek. Elismerésüket fejezték ki a tapasztaltakkal kapcsolatban.

A könyvtárat Fejér megyei tanácsi és szakszervezeti könyvtárosok és budapesti szakszervezeti könyvtárosok látogatták meg az elmúlt időszakban.

EZ TÖRTÉNT A GYERMEKKÖNYVTÁRAKBAN...

Iskolai könyvtárosok speciális tanfolyamának színhelye volt áprilisban a 12-es könyvtár gyermekrésze. Ugyanitt találkozott a kerület magyar tanári és iskolai könyvtárosi munkaközösségének tagjaival Balassa Anna, a Móra Kiadó munkatársa. Tájékoztatta a tanárokat a kiadó új terveiről, ők pedig beszámoltak arról, milyen műveket használnak fel az oktatásban és milyen jellegűek kiadása lenne még aktuális és szükséges.

A Zápor utcai általános iskola alsótagozatos nevelői szakmai értekezletüket a 8/1-es gyermekkönyvtárban tartották meg. Az összejevetel alkalmat adott a közös problémák megbeszélésére, valamint az együttműködés tartalmának kidolgozására.

Az elmúlt három hónapban két jelentős kulturális eseményt ünnepeltünk: a Költészet Napját és az Ünnepi Könyvhetet.

A Költészet Napjáról szinte minden gyermekkönyvtárban és részlegben megemlékeztek.

A rendezvények közül kiemeljük a József Attila és Ady Endre nevéhez fűződő iskolai vagy kerületi rendezési szavalóversenyeket, melyek szervezésében és a szűri munkájában is részt vettek könyvtárosaink. /3-as, 39-es, 44-es/. József Attila vetélkedőt rendezett a 25/3-as könyvtár Fodor András "Szólj költemény" című könyve alapján. Horgas Béla, Jobbágy Károly, Nemes Nagy Ágnes és Tamkó Sirtó Károly költők, valamint Tótfalusi István műfordító el látogatott egy-egy könyvtárba /5-ös, 6-os, 9-es,

17-es, 25-ös/, s műhelytitkaikról, életükről, verseikről, a mai magyar gyermekköltészetéről beszélgettek a gyerekekkel. "Ejü szivekben élek" címmel a II. kerület művészeinek közreműködésével a Marczibányi téri ifjusági házban, lévő a 20-as gyermekkönyvtárban "Magyar tájak költészete" címmel tartottak költészetnap megemlékezést. A 27/4-es könyvtár olvasói Havas Judit előadóját hallgathatták meg.

Az Ünnepi Könyvhét eseménysorozata nemrég zárult le. A könyvtárak igen sok esetben szervezéssel segítettek a kerületi rendezvényeket, együttműködtek a kerületi Uttörőházal, az iskolákkal, vagy egy-egy kerület könyvtárai közösen állították össze a programot /III. ker. VIII. ker., IX. ker., X. ker., XIII. ker., Csepel/. Találkozott olvasóival Bakó Ágnes, Dala László, Horgas Béla, Hunyadi József, Janikovszky Éva, Kántor Zsuzsa, Kormos István, Major Klára, Marék Veronika, Nagy Katalin, Osvát Erzsébet, Rockenbauer Pál, Szentiványi Jenő, Szombathy Viktor, Takács Tibor, Tótfalusi István, Vargha Balázs és Varga Katalin.

Zelk Zoltánt lakásán kereste fel és köszöntötte a 3/1-es könyvtár négy olvasója.

A Józsefvárosi Gyermekkönyvhét alkalmából a VIII. kerületi Uttörőházban "Bábozás története, bábkészítés" címmel Granasztói Szilvia tartott előadást. Ugyancsak őt látta vendégül - de most a Kőbányai Gyermekkönyvhét keretében - a 12-es könyvtár, ahol "Játsszunk bábszínházat" címmel a gyerekekkel együtt jeleneteket adott elő a "Vitéz László"-ból. A felsőtagozatos olvasók részére Marót Miklós "Ady Endrére emlékezünk" címmel tartott előadást a VIII. kerületi Uttörőházban. Ugyanitt "Verseik, dalok szárnyain" címmel gitáron kísért megzenésített gyermekverseket hallgattak az érdeklődők. Ünnepi műsor színhelye volt, a 3-as, a 12-es és a 28-as könyvtár. Játékos irodalmi vetélkedőt rendezett a 34-es, melyen vendégül látták Rajnai László pantomim művészt. A 39-es könyvtárban a Bakáts téri iskola harmadikos zenei tagozatos tanulói színvonalas prózai és zenei műsort adtak elő.

Szinte minden könyvtárban ismertették a könyvujdonságokat, s a gyerekekkel közösen meglátogatták a könyvsátrakat.

Márciustól júniusig közel 1600 gyerek látogatott el első ízben a gyermekkönyvtárakba. Egy-egy könyvtárban - főként alsótagozatosok és napközis csoportok számára - gyakorivá vált a csoportos kölcsönzés. /12-es, 28-as, 34-es, 35-ös/. Ilyenkor egyes témák irodalmá-

val vagy egyes állományrészekkel ismerkednek meg a pajtások.

Óvodásokat láttak vendégtől, meséltek nekik, beszélgettek velük, s kölcsönöztek számukra a 16-os, a 20-as, a 25/3-as, a 30-as, a 31-es és a 35-ös gyermekkönyvtárakban ill. részlegekben.

Gyakorivá váltak az iskolai szakköri látogatások is. A 2-es, a 3-as, a 8-as, a 10-es, a 12-es, a 17-es, a 26-os, a 27/2-es, a 27/4-es, a 28/2-es, a 35-ös és a 44-es gyermekkönyvtárak ill. részlegek láttak vendégtől egy vagy több alkalommal szakköröket. A könyvtáros szakkörök összejöveteléről közlünk kiemelve a 35-ös könyvtárban tartottat az iskolai könyvtár és a közművelődési könyvtár művelődésének hasonlóságáról és különbségéről beszélgettek. Az olvasó és irodalmi szakkörök programjában március 15-i megemlékezés, könyvtárhasználati vetélkedő, író-olvasó találkozó /35-ös könyvtár: Horváth Árpád előadása "Verne, a technika megálmodója" címmel/ szerepelt. A magyar nyelv- művelő szakkörök a nyelvtudományi szakirodalommal, s a katalógussal ismerkedtek meg. Ellátogatott a könyvtárakba egy biológia és egy fizika szakkör is.

A "Művészet vándorútján" uttoróakció keretében egyre több óra és raj tartja foglalkozásait a gyermekkönyvtárakban. Megismerkednek a könyvtári állománnyal, kutatómunkát végeznek egy-egy évfordulóval, aktuális témával, vagy névadójukkal kapcsolatban. A könyvtárosok a nyári szünetre ajánlójegyzéket állítanak össze számukra.

Ilyen összejöveteleket tartottak az 1-es, az 5-ös, a 8/1-es, a 10-es, a 12-es, a 27/2-es, a 28-as, a 34-es, a 35-ös és a 45-ös könyvtárakban ill. részlegekben.

Iskolai órsők részvételével vetélkedőt rendeztek József Attiláról /16-os/ és a Balatonról a /12-es/. Kerületi kulturális seregszemle vers- és prózamondó döntőjének színhelye, illetve kerületi akadályverseny egyik állomása volt a 7-es, a 10-es, a 11-es és a 12-es gyermekkönyvtár ill. részleg.

Könyvtári órák

Alsótagozatosoknak rendszeresen tartanak meseórákat a 2-es, a 7-es, a 8-as, a 9-es, a 10-es, a 11-es, a 12-es, a 17-es, a 19-es, a 20-as, a 23/1-es, a 25-ös, a 27/2-es, a 27/4-es, a 30-as, a 31-es, a 32-es, a 35-ös, a 37-es, a 44-es és a 45-ös könyvtárakban. Ezeket a foglalkozásokon egy-egy téma, író, kötet vagy mesetípus irodalmát dolgozták fel a gyerekekkel közösen.

Olvasás és irodalomóra keretében Móra Ferenc "Kincskereső kisködmön", Gajdar "Timur és csapata", Hegedűs Géza "Az erdőntuli veszedelem", Jókai "A kőszívű ember fiai", Petőfi "János vitéz", Gárdonyi "Egri csillagok" c. művével; továbbá Ady Endre, Arany János, Petőfi Sándor és Radnóti Miklós költészetével, valamint Katajev műveivel, a Nyugat költőnemzedékével, a felvilágosodás irodalmával, magyar mondákkal és balladákkal, illetve a mai magyar irodalommal ismerkedtek meg az 1-es, a 2-es, a 10-es, a 12-es, a 23-as, a 23/1-es, a 25-ös, a 34-es és a 35-ös könyvtárba látogató kisdíákok.

Komplex módon dolgoztak fel némely témákat /pl. "Tavaszi - a zenében, festészetben irodalomban", "Szegények ábrázolása a művészetben", "Népművészet - népköltészet", "A magyar nép zenéje - a magyar nép táncai" címmel/ a 2-es, a 12-es, a 17-es, a 20-as és a 32-es könyvtárak munkatársai.

Környezetismereti óra keretében az évszakok és a természet változásáról, a növények és az állatok életéről, a közlekedés rendjéről, Budapest műemlékeiről, intézményeiről, illetve a mesterségekről, foglalkozásokról, munkahelyekről beszélgettek a 2-es, a 4-es, az 5-ös, a 8/1-es, a 10-es, a 12-es, a 17-es, a 19-es, a 20-as, a 23-as, a 23/1-es, a 30-as és a 37-es könyvtárakban ill. részlegekben.

A 7-es gyermekkönyvtár munkatársa történelemóra keretében a "feudalizmus kialakulása" témához kapcsolódó könyvtári segédanyagok felhasználásának módszereiről tartott tájékoztatást több alkalommal. Ezek egyikén részt vett a kerületi szakfelügyelő és három iskola könyvtárosa is. A Dózsa-féle parasztháború témáját dolgoztatta fel a gyerekekkel - csoportmunkára alapozva - a 12-es könyvtár gyermekrészlegének vezetője.

Az eddig említett foglalkozásoknak is igen gyakori formája volt a vetélkedő és a játék. Ezeket kivül az elmúlt hónapokban könyvtárhasználati, zenei, földrajzi vetélkedőt rendeztek a 3-as, a 12-es, a 23/1-es, a 25-ös, a 44-es, a 45-ös és a 48-as gyermekkönyvtárakban ill. részlegekben. "Ki mit tud" címmel a gyerekek vers- és mesemondásban, s bábozásban mérték össze tudásukat a 35-ös könyvtárban. "Indiánok hadiösvényén" címmel a 27/4-es, "Budapest nevezetességeiről" illetve a növény- és állatvilágról a 25-ös könyvtárban zajlott le jól sikerült összejövetel. Anyanyelvi játékokból állítottak össze foglalkozást a 19-es, a 25-ös, a 30-as, a 35-ös gyermekrészlegekben.

Rejtvénnyel ellátott könyvtári visszahívót állított össze a 4-es gyermekkönyvtár vezetője: eredményeként a gyerekek 80 százaléka ismét látogatja a könyvtárat.

Igen hatékony a 32-es könyvtár "13+1" kérdés Budapestről című rejtvénye is, melyet a könyvtárbemutatók alkalmára állítottak össze.

Májusban zárult le két könyvtár /a 17-es és a 37-es/ több hónapja tartó rejtvényjátéka, a "Misóka-keresés", melynek célja a könyvtárban való jobb tájékozódás volt. A gyerekek számosan és lelkesen vettek részt a feladatok megoldásában /a 37-es könyvtárban pl. 203 olvasó/.

Egy-egy könyvtár vendége volt...

Lengyel Dénes esztéta "Anyanyelvünk gazdagsága és szépségei" címmel tartott előadást a 26-os gyermekkönyvtárban.

"Mesefigurák a zenében" - ez volt a témája Molnár Tamás, "Uj Guinea élővilága" dr. Móczár László 6-os könyvtárbeli előadásának.

Ács Katóval, Dániel Annával, Janikovszky Évával, Kormos Istvánnal, Nagy Katalinnal és Rónaszegi Miklóssal találkoztak olvasóik az 5-ös, a 8-as, a 8/1-es, a 16-os, a 19-es, a 31-es, a 37-es és a 48-as könyvtár szervezésében.

Nagysikerű Jancsó Adrienne-est, bábelőadás, játékdélután /Vargha Balázs közreműködésével/ és - délelőtt /Gálvölgyi János közreműködésével/ bűvészarádé szerepelt az 1-es, a 4-es, az 5-ös és a 17-es gyermekkönyvtárak programjában.

Az idei Ferencvárosi Napok rendezvényeinek szervezésébe is bekapcsolódtak a IX. kerület könyvtárosai. Kovács Mariann - a 7-es gyermekkönyvtár munkatársa - állította össze és vezette az Uttörőházban tartott zárókoncertet. A könyvtárban "Mi fán terem a Ferencváros" címmel anyanyelvi vetélkedőt rendeztek. A 39-es könyvtár olvasói részt vettek a Földeák Róbert vezette irodalmi sétán.

Több könyvtár /1-es, 2-es, 3-as, 23-as, 44-es/ vidám műsor összeállításával ünnepelte a farsangot és a gyereknapot, s megemlékeztek /1-es, 3-as, 23-as, 25/3-as, 31-es, 44-es/ az Anyák Napjáról és a tavaszi ünnepekről is.

Elbucsuztatták nyolcadik osztályos olvasóikat, ill. átvezették őket a felnőttkönyvtárba az 1-es, a 4-es, a 7-es, a 17-es, a 27-es, a 28-as, a 37-es, a 39-es és a 44-es könyvtárak illetve részlegek.

Az egyre gyakoribb könyvismertetések közül kiemeljük az 1-es, a 2-es, a 17-es és a 34-es

könyvtár foglalkozásait és kiadványait, melyekkel a diákok szünidei olvasmánykiválasztását könnyítik meg.

GYERMEKKÖNYVTÁRI KÖNYVBARÁT KÖRÖKBEN, KLUBOKBAN TÖRTÉNT...

Rendszeresen tartják összejöveteleiket az 1-es, a 2-es, a 7-es, a 12-es, a 16-os, a 20-as, a 21-es, a 27-es, a 27/2-es, a 28-as, a 37-es és a 45-ös könyvtárak klubjai és szakkörei.

A foglalkozások közül kiemeljük az 1-es könyvtár politikai vitakörének találkozóját Firon András újságíróval, aki a hazafiságról és a nacionalizmusról beszélgetett a pájtásokkal.

A 7-es könyvtár két éve működő bábszakköre folyamatosan próbált, újabb bábokat készített, s fellépett a Marczibányi téri Kodály Zoltán általános iskolában, a Tűzép és a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár gyermeknapján. Közösen el-látogattak a Csili bábmajálisára és Granasztói Szilvia könyvheti VIII. kerületi uttörőházi előadására.

A 12-es "Varázstarisznya-klub" is rendszeresen foglalkozik báb-történettel. Befejeződött az egy éve tartó "Irodalmi és művészeti kéktúra", s megkezdte összejöveteleit a "Buvár klub". Első feldolgozott témájuk címe "A tenger legendáriuma". /A tengerrel kapcsolatos babonák, hiedelmek szembeállítására a tudományos ismeretekkel./

Örömmel láttuk, hogy egy-egy könyvtár /19-es, 23/1-es, 25-ös, 27/2-es/ foglalkozásai során felhasználja a "Tapasztalataink" c. módszertani kiadványban eddig megjelent forgatókönyveket.

SZAKFELÜGYELETI HÍREK

Megtárgyaltuk az I. és a XII. kerület szakfelügyeleti tapasztalatait az érintett könyvtárhálózatok és a kerület kulturális vezetőivel. Ennek eredményeként hasznos javaslatok és intézkedések fogalmazódtak meg. Hasonló megbeszélésre kerül sor rövidesen a VI. és a XIV. kerületben.

A csoport felügyeleti vizsgálatot végzett a Postások Szakszervezete könyvtárhálózatában. Az összegezés most van folyamatban. Megkezdődött a szakfelügyelet a X. és a XX. kerületben és az Orvos-Egészségügyi Dolgozók könyvtárhálózatában is.

IGAZGATÓSÁGI ÜLÉSEK

Az igazgatóság március 22-i ülésén tudomásul vette, hogy az Órmező-i lakótelep általános iskolájában elkészült a könyvtár és döntött ünnepélyes megnyitásának időpontjáról /április 1-e de. 10 óra/,

... meghallgatta és megvitatta Papp György-né gazdasági igazgató beszámolóját a takarékosági intézkedés végrehajtásáról,

... tudomásul vette, hogy elkészült a központ raktárának feltömr raktározása,

... döntött a felszabadulási ünnepség helyéről és idejéről,

... meghallgatta Szőke Tiborné igazgatóhelyettes tájékoztatását a XI. kerületi tanácsi és szakszervezeti könyvtáraknak közös értekezletéről, amelyen Horváth Györgyné a létesítendő kelenföldi könyvtár munkájáról és további terveiről beszélt,

...döntött személyi kérdésekről.

Április 12-én az igazgatóság és a pártvezetőség együttes ülésen tárgyalta meg az igazgatóság munkamódszerét,

... tudomásul vette a következő információkat:

- megnyílt az Órmező-i lakótelep általános iskolájában létrehozott gyermekkönyvtár,
- könyvtáraink eredményeit a "Kiváló Könyvtár" cím elnyeréséért kiírt pályázaton,
- a könyvtárhálózat fejlesztésének koncepcióját,

- az államvizsgára jelentkezett munkatársaink tájékoztatását,

- a zenei gyűjtemény bővítését,
- a Szabó Ervin vetélkedő eredményét,
- az 1977-ben ösztöndíjjal, tanulmányutra, konferenciára stb., külföldre utazó munkatársaink névsorát,

... foglalkozott a tanulók nyári alkalmazásának kérdésével,

... kijelölte a 19 helyen tartandó információs értekezletek előadóit,

... döntött személyi kérdésekről.

Április 14-én az igazgatósági tanácsülés megtárgyalta a könyvtár 1978. évi kiadványtervét,

... megvitatta a II. Hruscsov-parlament javaslatainak végrehajtására készült intézkedési tervet,

... tudomásulvétel és továbbadás céljából meghallgatta az előző igazgatósági ülésen rögzített információkat.

Április 28-án az igazgatóság megtárgyalta és módosításokkal elfogadta a FSZEK munkaügyi intézkedését. Kiadása előtt munkajogász szakértői véleményét fogjuk kikérni,

... döntött arról, hogy a gazdasági főosztály átszervezéséről körlevél készüljön,

... Szőke Tiborné igazgatóhelyettes informált arról, hogy

- a HMO szervezésében tanfolyam indul tájékoztató könyvtárosok részére,

- április 27-én a HMO-n beszámoló volt a bibliobusz, valamint a 3-as könyvtár munkájáról,

- elkészült több tv-bibliográfia,

- sokszorosítás alatt van a Társadalomtudományi Információ következő száma, a Nagy István nekrológ bibliográfia, a Könyvajánló c. bibliográfia és a Gyűjtőköri szabályzat,

... döntött személyi kérdésekről.

Május 10-én az igazgatóság meghallgatta Papp Györgyné gazdasági igazgató tájékoztatását a Fővárosi Tanács nagy beruházásairól:

- a kelenföldi könyvtár november 30-i műszaki átadása biztosnak látszik. Butorainak megrendelése folyamatban van,

- az Órs vezér téri könyvtár kivitelezésére előreláthatólag 1979-ben kerül sor,

- a Pesthidegkuti Szabadság uti könyvtár építése folyamatban van,

- a XVII. kerületi Rákoskert klubkönyvtárának elkészülte gyors ütemben halad, átadása 1977-ben várható,

... meghallgatta Sóvári Lajos műszaki osztályvezető tájékoztatóját a FSZEK beruházásokról és felújításokról:

- a Lenin köruti könyvtár fűtésével kapcsolatos kérdésekről,

- a 26-os gyermekkönyvtár problémáiról,

- a központi könyvtár energiahálózata bővítésének tervezésével megbíztuk az Elektromos Műveket. A tervek elkészülte után tehetjük meg a következő lépéseket,

- a központi könyvtár kazánházának tervezése folyamatban van,

- a 25-ös könyvtár hangszigetléséről.

... tudomásul vette Mikó Zoltánnak a propaganda osztály vezetőjének tájékoztatását az "Eseménynaptár" c. kiadványról, és

... meghallgatta Hont Péterné igazgatóhelyettes információját a zenei gyűjtemény 1978-ban bővülő új szolgáltatásairól, és

... tudomásul vette Révész Ferenc igazgató tájékoztatását a könyvtár 1978. évi módosított, végleges kiadványtervéről,

... tudomásul vette, hogy a könyvtár hálózatfejlesztésre vonatkozó koncepciója rövidített tervezetét elküldtük felügyeleti szervünknek,

... meghallgatta Szőke Tiborné igazgatóhelyettes és Gujgiczér Imréné személyzeti vezető tájékoztatását a Kaposváron tartott megyei könyvtárigazgatói értekezlet témáiról,

... döntött arról, hogy államvizsgáló munkatársaink részére előkészítő tanfolyamot szervezünk,

... döntött személyi kérdésekről.

Május 25-én meghallgatta Balogh Lászlónak, a MÜBER megbizottjának tájékoztatóját a FSZEK új központi épületének tervezésére kapott megbízásról. Balogh elvtárs a munka elősegítése érdekében a könyvtár szervezeti és személyzeti sémáját, a helyiségek felsorolását, valamint a perspektivikus gépi felszereltség ismertetését kérte a könyvtár igazgatóságától,

... megtárgyalta a FSZEK létszámtervének egységenkénti bontásáról készült anyagot, amelyet Papp Györgyné gazdasági igazgató, Gujgiczér Imréné személyzeti vezető és Weisz Sándorné, a HMO csoportvezetője terjesztett elő. Ezzel kapcsolatban a következő határozatokat hozta:

- a meglévő létszám nem léphető túl,
- funkció bővülés esetén létszámátcsoportosítás történhet,

- új létesítményhez, funkciójának megfelelő arányban kell létszámot igényelni,

... meghallgatta Gál Györgynének, a szakfelügyeleti csoport vezetőjének tájékoztatását a csoport munkájáról,

... tudomásul vette Horváth Györgyné tájékoztatását a kelenföldi 3-as könyvtár munkájáról, jelenlegi helyzetéről, a könyvanyagáról, berendezéséről és személyzeti gondjairól,

... határozatot hozott:

- a sérült könyvanyag vegyszeres kezelési utáni átnézésére,

- a fonotékával kapcsolatos gondok külső szakértővel való megbeszélésére,

- a feldolgozó munkához nyújtandó segítségről,

... meghallgatta Gujgiczér Imréné tájékoztatását:

- arról, hogy az egyetemre felvételizők előkészítő előadásait Vida Emilia, Enese Laura és Dragon Andrásné fogják tartani,

- a Salgótarjában, a TIT szervezésében tartandó szociológiai konferenciáról,

- a Nyiregyházaán tartandó honismereti konferenciáról és

... kijelölte a konferenciákon részt vevő munkatársakat,

... döntött személyi kérdésekről,

... meghallgatta Révész Ferenc igazgató tájékoztatását:

- a "Kiváló Könyvtár" címet elnyert és a budapesti bírálóbizottság által jutalmazott könyvtárainkról,

- a XIII. kerületi Tanács VB-nak, a kerület könyvtárai munkájával foglalkozó üléséről,

... tudomásul vette Szőke Tiborné igazgató-helyettes információit:

- a Kulturális Minisztériumnak küldendő, s az elmúlt 5 évben könyvtárpolitikai tevékenységünkkel kapcsolatos jelentésről,

- a május 28-án 4 könyvtárban ünnepi könyvhét keretében tartandó kiadói-könyvtárosi értekezletekről,

... meghallgatta Horváth Györgyné SZB titkár bejelentését május 29-én, az Asztalos János parkban tartandó gyermeknapról.

A TOVÁBBKÉPZÉS HÍREI

Négy alkalommal /III.3., III. 15., III. 17. és III. 19-én/ Karakó Józsefné az ETO módosítások végrehajtásával kapcsolatos feladatokról csoportos megbeszéléseket folytatott a tájékoztató könyvtárosokkal.

Március 19-én Könyves-Tóth Lilla a Fazekas gimnázium könyvtárosa "Orák a könyvtárban" címmel a könyvtár használatáról bemutató foglalkozást tartott a tájékoztató könyvtárosoknak és az ifjúsági felelősöknek, március 24-én pedig gyermekkönyvtárosoknak.

Március 23-án Timár László művészettörténész "Michelangelo életműve a legújabb kutatások tükrében" címmel tartott tájékoztatót az olvasószolgálati osztály munkatársai részére.

Április 13-án Elbert János irodalomtörténész könyvismertetést tartott a "Kell a jó könyv 77" olvasó-mozgalom néhány könyvéről a felnőtt könyvtárak tájékoztató könyvtárosainak és azoknak a gyermekkönyvtárosoknak, akik szovjet könyvekről olvasói beszélgetést terveztek.

Április 13-án az olvasószolgálat továbbképzése keretében Forgács Zsuzsa a Központi Könyvtárban található Ady-irodalomról számolt be, részletesen, eredeti dokumentumokkal illusztrálva az elhangzottakat.

Április 20-án Révész Ferenc, a könyvtár igazgatója a nemzetközi helyzetről tartott tájékoztatót a központi- és kerületi raktárkezelőknek.

Április 27-én a Budapest gyűjtemény dolgozói tapasztalatsere céljából látogatást tettek a 25-ös könyvtárban.

Május 25-én a Budapest gyűjtemény munkatársai meglátogatták a Váci Járási Könyvtárat, valamint az Egyházi Gyűjteményt.

Junius 16-17-én a feldolgozó osztály munkatársai tanulmányi kirándulás keretében látogatást tettek a zirci, a pannonhalmi és a veszprémi könyvtárakban.

A nem könyvtárszakot végzett diplomás kollégáink részére az elmúlt negyedév során 7 előadásból álló tanfolyamot tartottunk. Ennek során előadást tartott dr. Remete László, Szóke Tiborné, Sándor Ottóné, Geréb Lászlóné, Gál Györgyné, dr. Ecsedy Andorné, Karakó Józsefné és Vigh Lajosné.

A tanfolyam részletesebb ismertetésére következő számunkban visszatérünk.

PÁRTHÍREK

Szóke Tiborné vezető propagandista 20 éves oktatói munkájáért a VIII. kerületi pártbizottság elismerő oklevelét kapta.

Maruszki József propagandamunkájáért a Központi Bizottság emléklapját kapta.

Április 26-án taggyűlésen Horváth Györgyné a Szakszervezeti Bizottság titkára és Pobori Ágnes KISZ-titkár számolt be a végzett feladatokról, a tömegszervezetekben dolgozó kommunisták munkájáról.

A pártvezetőség tapasztalatcserére hívta és megjutalmazta a párt- és tömegszervezeti propagandistákat Lenin születése napján, a propagandisták napján. Alkalom volt ez elvi és módszertani kérdések megbeszélésére, Földesi Tamás: A meggyőzés szerepe a propagandamunkában c. cikkének megvitatására is. Külön hangsúlyt kapott a politikai vitakörök jelentősége, az az igény, hogy a vitakörök résztvevői közösséggé formálódjanak, akik ugyanakkor nyitottságukkal vonzerőt gyakorolnak az érdeklődő, vitaköznöi vagyó munkatársakra.

Más oktatási formában az elméleti igényesség növelését hangoztatta a propagandista, annak megértését, hogy lépést tartani csak folyamatos tanulással lehet, s a rutinból fakadó hozzászólás nem azonos a szeminárium aktivitásával.

Közös gond az alapismeretek terjesztése. A marxizmus-leninizmus alapjainak elsajátítása különböző szinten történhet, de semmiképpen nem nélkülözhető. A KISZ és a szakszervezet politikai oktatása mellett szükség van az alapok módszeres elsajátítására elsősorban azok körében, akik állami képzésben, illetve továbbképzésben nem részesülnek az 1977/78-as tanévben. A gondolatébresztő beszélgetésen Király Lászlóné, Drégely Istvámmé, Hont Péterné, Révész Ferenc, Weisz Sándorné, Maruszki József, Papp Györgyné, Rostás Jenőné, Szekeres Lászlóné és mint a VIII. kerületi PB vezető propagandistája, Szóke Tiborné vett részt.

A pártvezetőség június 2-án vendégül látta a Fővárosi Tanács VB közművelődésügyi főosz-

tálya pártalapszervezetének vezetőségét. Az éves beszámoló taggyűlésen elhangzottak értelmében került sor a találkozóra. A politikai és szakmai képzés gondjai, a pártépítés problémái egyaránt felszínre kerültek. Sok lehetőség mutatkozott, hogy a két pártvezetőség egymás munkáját megismerve kölcsönösen, hatékonyan segíthessen a szakmai és politikai munkában. A két pártvezetőség szeptemberben a könyvtárhálózat távlati szervezeti koncepciójának javaslatát vitatta meg.

A politikai vitakörök témája: a közművelődési törvény volt.

A szabad pártnap előadója Kalmár György, az Uj Tükör főszerkesztő helyettese volt.

A pártcsoport bizalmiak és agitációs felelősök közös értekezletén az információ áramlás gyorsításáról és racionálisabb értelmezéséről tárgyaltak. A választ várók maguk is keressék az alkalmat a válasz megadására, s a könyvtárban rendelkezésre álló források esetén a probléma jelzését nem kell a központból érkező válasznak követnie.

SZAKSZERVEZETI HÍREK

- Folytatódott a bizalmiak tanfolyama, ennek keretében Béki Ernőné, a SZOT iskola tanára június 1-én előadást tartott a bizalmiak kibővített jogköréről.

- Makó István május 19-i bevezető előadásával megkezdődött a munkahelyi demokrácia érvényesülésének, a munkahelyi légkör alakulásának vizsgálata intézetünkben. A vizsgálatot a Szakszervezeti Tanács, az SZB, valamint az albizottságok tagjai végzik. Összegező jelentés és értékelés az októberi Szakszervezeti Tanácsülésen történik.

- Részt vettünk az állami és társadalmi ünnepek megszervezésében, programjainak összeállításában, lebonyolításában, a különböző albizottságok segítségével. A május 1-i felvonulás megszervezéséhez sok segítséget kaptunk a propaganda osztálytól és a kötettség dolgozóitól.

- Május 29-én megrendeztük a gyermeknapot az Asztalos János Ifjúsági Parkban és Ut-törőházban. Kb. 80 kisgyermek vidám vasárnap délelőttjét biztosítottuk. Ismét köszönetünket fejezzük ki mindazoknak a lelkes segítőársaknak, dolgozóinknak, akik munkájukkal emlékeztetést tettek az idej gyermeknapot.

- Anyák napja alkalmából tíz édesanyát köszöntöttünk, akik 500 Ft rendkívüli jutalomban is részesültek: Borbás Pálné, Gehér Józsefné, Tóth Kálmánné, Szabó Jánosné, Bácskai Gyuláné, Csépi Attiláné, Kelecsényi Istvánné, Ohegyi Pálné, Csomor Tiborné és Szekeres Lászlóné.

- Elkészítette az SZB a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár szakszervezetének feladat- és hatásköri jegyzékét, amelyet megtárgyalt a pártvezetőség, az Igazgatóság, valamint az SZB. Véleményezésre beküldtük a Közalkalmazottak Szakszervezete Budapesti Bizottságának, mielőtt a Szakszervezeti Tanács elé kerül elfogadásra.

- A Budapesti Bizottság kétéves oktatási programjának megfelelően részt vettünk az SZB elnöki, a TT-s, valamint az információs felelősök részére szervezett tanfolyamokon.

Hivatalos közlemény!

"A minisztertanácsi határozat értelmében a nyugdíjasok, valamint az egyéb nyugdíjjellegű ellátásban részesülők -kivéve a baleseti járadékosokat, akik munkavállalóként jelenleg is dolgoznak - 1977-től évi 4 alkalomra, oda-vissza utazásra, vagy 8 izbeni egyszeri belföldi utazásra szóló 50 %-os vasuti kedvezményben részesülnek...

A jelen intézkedéssel minden nyugdíjas - évenként a március havi nyugellátással együtt - a Nyugdíjfolyósító Igazgatóságtól megkapja a kedvezményre jogosító utalványt, melyet tetszés szerinti céllal és a számára megfelelő időben használhat fel. Az utalványok a tárgyév április 1. napjától a következő év március végéig érvényesek.

Az év közben nyugdíjba vonulók szintén jogosultak a kedvezményre, részükre az utazási utalvány kiküldése a nyugdíjfolyósítás megindításával egyidejűleg történik. A nyugdíjas szakszervezeti tag hozzátartozója részére továbbra is a vállalati, üzemi, intézményi szakszervezeti bizottságok adják ki az évi egyszeri utazásra jogosító kedvezményes utalványt."

Ez a határozat újabb jogokat biztosít a nyugdíjasok részére, mivel az eddigi egyszeri utazás helyett négy alkalommal vehetik igénybe az utazási kedvezményt. Ez az intézkedés is a

nyugdíjasok fokozottabb megbecsülését szolgálja, újabb segítséget jelent szabadidejük hasznos eltöltéséhez.

GYERMEKNAPI KÖSZÖNET

Az összes Szabó Ervin-csibe nagyon köszöni a propaganda osztály "Kukori híradó"-ját és a gyermeknap szervezőinek a kellemesen eltöltött délelőttöt.

Sok lekvárral köszöntjük a felnőtteket!

GYERMEKNAPI FELNŐTTKÖSZÖNTŐ

Ma az ünnep mintha illik,
mintha illik,
Ez a szép nap, mint egy
vicsorp
moleg főnyél, kedvél-főnyél
csak rékél, rékél,
csak rékél, rékél.
Aha, aha! füstölést csak
rékél, rékél,
csak rékél, rékél.

Kirándulni és a parkba lehet menni,
a sportot felnőtteknek kell megenni.
Felnőttek!

Más jó kérdés feltehető?
Mondhatok?
No de hát! Felnőttek?
Addig, míg a gyerek panaszol
-Hűvösök!
-Mert hiszen ma 8 június!
Eltér! Olvasd vite néma!
Ez az, volt, ki nagyszóval
gyereket, gyerekeket
hírdet, megaját!
Ez volt? Tűz, sél tudja.
Aht tudja, meg az mondja.
Ma felnőtt volt!
Dühöset gondolt!
Egy jó napot a gyerekeknek?
Mondhatok, de kinek?
egy (1) jó napot a felnőtteknek!

ÖNKÉ GYERMEK
- Ötletek, mi az apótd?
- Néma.
- Nem egy értem, hanem, hogy mit ostod?
- Közög.

GENOTS-VEDEY-TERENYETS
A nyugdíjasok szociális helyzetét vizsgálja az Igazgatóság: **SARÁRI FŐKAS**
Erdélyi lakosok: **KAPPANUSOROS JANO**
Ausztriai lakosok: **KOPARKYARI GABRI**
Aktuális lakosok: **ERTARAJI TONYODOS**
Délamerikai lakosok: **KURDORIK**
Sportolók lakosok: **SARANTYURASZOLO BOTTO**
Szociológusok: **KAPARI MARIKOS**
Művészi lakosok: **KAKATYJES SUZI**
Tudósok lakosok: **SKODERMAJOS LAOSI-NAS**
Tudósok: **KÖZSÁLI SOTRÓDÁS**
Tudósok: **BOYDENI BOYDEN**
A munkáját folytatja: **Dr. N. Kiskas**

SPORT

Ma reggel kezd a kukori rádió adásai-
rítók a szociális hírt, hogy az Anatólia Jé-
sen parkban ünnepélyes kezdetek között kezd
el a Kukori Kacsó Szociális.

A Kukori Kacsó Szociális Bizottság fel-
hívással fordult a munkatársakhoz, szociológusok,
közvetítőkhöz és vállalkozókhoz, hogy kapcsolódjanak
ho a (Kukori) által megindított mozgalomhoz.
Indulnak az önkéntesek felvételére, munkatársak
szociológusok, tudósok, hírdetők,
közvetítők, kacsók és mindenek, akik csak
feltehetőek és haradják ki a kezdetben tér-
nek ki akkor is, ha nem is gyűltek a gyermek-
nap ünnepére.

A gyermeknap ünnepének kezdetétől
legjobbja képviselői ifjúságukat a nagy szoci-
ológusok HA-NA-NA-NA-vevőre és a HI-HI-HI
hangszerekkel, valamint a vizuális utas-
dítások HO-HO-HO röhögő olimpiai.

**INDUL a kukori
kacagó mozgalom!**

KACAGÓLÓ VERBONY!

12.sz. Szabó Ervin Könyvtár
ZENEBARATOK KLUBJA

PROGRAM

1977 MÁSODIK FÉLÉV

SOK SZERETETTEL KÖSZÖNTÜNK
ÉS VÁRUNK MINDEN ÉRDEKLŐDŐT!
X. ker. Pataky István tér 7 - 14.

KITÜNTETÉS

A FSZEK ifju dolgozói közül Pobori Ágnes könyvtáros, a 39-es könyvtár munkatársa március 21-e alkalmából Miniszteri Dicséretben részesült.

A FSZEK Kiváló Dolgozója kitüntetésben részesültek április 4-e alkalmából: Benkő Zoltánné a HMO tudományos munkatársa, Lipcsey Ákosné a 6-os könyvtár könyvtárosa, Mikó Zoltán a propaganda osztály vezetője, Roy Gizella a 3-as könyvtár főkönyvtárosa, Sóvári Lajos a műszaki osztály vezetője, Súlyh Jánosné a kötészet szakmunkása, Szanyi Mária a feldolgozó osztály könyvtárosa, Székely Ervinné a 24-es könyvtár vezetője, Szolnoki Pál a műhely szakmunkása.

A FSZEK Ifju Kiváló Dolgozója kitüntetést kapta: Láng Endre a kötészet szakmunkása és Oroszki Györgyné a 44-es könyvtár könyvtárosa.

SZOT Oklevél kitüntetésben részesült kiváló szakszervezeti munkájáért Bornemisza Lászlóné, az olvasószolgálat osztályvezetőhelyettese.

TÖRZSGÁRDA

Köszöntjük törzsgárdatagjainkat, akik 1977-ben töltik be 10, 15, 20, 25, 30 éves szolgálatukat a könyvtárban. Bronz jelvényt 10, ezüst jelvényt 21, arany jelvényt 11 dolgozónk kapott.

30 éves törzsgárdatag: Erdődy Ferencné könyvtárvezető, 27-es könyvtár,
dr. Nagy Emilné csoportvezető, feldolgozó osztály,
dr. Tichler Jánosné főelőadó, bibliográfiai osztály.

25 éves törzsgárdatag: Hiripi Lajosné tudományos főmunkatárs, szociológiai osztály,
Jellinek Lászlóné tudományos munkatárs, Budapest gyűjtemény;
Sándor Béláné tudományos főmunkatárs, olvasószolgálat,
Simon Andrásné szakmunkás, kötészet.

KÜLFÖLDI TANULMÁNYUT

Augsburgban közművelődési könyvtárosok vándorgyűlésén vett részt Kerekes Pálné a HMO munkatársa. Az NDK-beli Coswig-i letéti könyvtár munkájához nyújtott segítséget Pobori Ágnes a 39-es és Vándor Katalin a 9-es könyvtár munkatársa június 4-11 között.

KINEVEZÉS, MEGBIZÁS

1977. május 1-től dr. Mohácsi Józsefné könyvtárost, a 25-ös könyvtár munkatársát könyvtári csoportvezetővé nevezte ki az igazgató.

Varga Gyula műszaki ügyintézőt, a műszaki osztály munkatársát 1977. március 1-től megbizta az üzemfenntartási osztály vezetésével az igazgató.

VÉGLEGESITÉS

1977. április 1-től Bonta Zoltán könyvtártechnikust /6-os könyvtár/, Fábrián Magdolna könyvtártechnikust /8-as könyvtár/, Hargittay Józsefné könyvtártechnikust /37-es könyvtár/, Hont Péter könyvtártechnikust /2-es könyvtár/, Horváth Andrea könyvtártechnikust /25-ös könyvtár/, Horváth Magdolna könyvtártechnikust /25-ös könyvtár/, Kálmán Julia könyvtártechnikust /2-es könyvtár/, Kelemen Éva könyvtártechnikust /39-es könyvtár/, Kiss Zsófia könyvtártechnikust /45-ös könyvtár/, Nagy Marianna könyvtártechnikust /16-os könyvtár/, Neidenbach Anikó könyvtártechnikust /HMO/, Patino Jorgené könyvtárost /olvasószolgálat/, Pivony Ferencné könyvtártechnikust /48-as könyvtár/, Romsics Gábor könyvtártechnikust /olvasószolgálat/, Sóki Edit könyvtártechnikust /HMO/, Tamás Péter kisegítőt /gondnokság/, Tóth Jenőné kisegítőt /9-es könyvtár/ és Túhegyi Iлона könyvtártechnikust /25-ös könyvtár/ véglegesítette az igazgató.

ÁTHELYEZÉS

Bánfalvi Friderika könyvtártechnikust a HMO-ról a 9-es könyvtárba, dr. Böhöneyei Jánosné könyvtárost a 20-asból a 12-es könyvtárba, Elekfi Erzsébet könyvtártechnikust a 3-asból a zenei gyűjteménybe, Fekete Károlyné könyvtárost a titkárságról a 12-es könyvtárba, Kálmán Julia könyvtártechnikust a 32-esből a 2-es könyvtárba, Kerékgyártó Ferenc könyvtártechnikust a 12-esből a 9-es

könyvtárba, Kiss Zsófia könyvtártechnikust a 12-esből a 45-ös könyvtárba, Kovács Márta előadót a gazdasági főosztályról a 3-as könyvtárba, Kőrösiné, Fekete Zsuzsa könyvtárost a 25-ösből a 46-os könyvtárba, Melcher Gyuláné könyvtártechnikust a propaganda osztályról a 2-es könyvtárba, Nánási Mária könyvtárost a 18-asból a 20-as könyvtárba helyezték át.

ÚJ MUNKATÁRSÁK

Bach Terézia kisegítő /1-es könyvtár/, Bartos Zoltán kisegítő /üzemfenntartási osztály/, Bozzay Katalin könyvtártechnikus /38-as könyvtár/, Dobozi István gépkocsivezető /üzemfenntartási osztály/, Fehér László gépkocsielőadó /üzemfenntartási osztály/, Fülöp Magdolna könyvtáros /17-es gyermekkönyvtár/, Gazdik Lászlóné előadó /25-ös könyvtár/, György Lórántné könyvtáros /2-es könyvtár/, Hegedüs László kisegítő /üzemfenntartási osztály/, Hetei Rózsa könyvtártechnikus /28-as könyvtár/, Ignác Jánosné kisegítő /32-es könyvtár/, Indali György tudományos munkatárs /Budapest gyűjtemény/, Kazinczy Zoltánné előadó /Perlés/, Kerek Veronika tudományos főmunkatárs /szakfelügyeleti csoport/, Kertész Istvánné könyvtáros /37-es könyvtár/, Papp György könyvtártechnikus /28-as könyvtár/, Rédei Katalin könyvtártechnikus /44-es könyvtár/, Uray Gáspár könyvtártechnikus /szociológiai osztály/ és Völgyes Rózsa könyvtáros /3-as könyvtár/.

KILÉPTEK

Bencsik László /műszaki osztály/, Benzsay Paula /9-es könyvtár/, Bogнар László /27-es könyvtár/, Bucsiné Nyerges Mária /28-as könyvtár/, Csató Lajos /üzemfenntartási osztály/, Csima Lászlóné /Központ/, Kiss Sándor /9-es könyvtár/, Koszta Tibor /gondnokság/, Kökény Miklós /üzemfenntartási osztály/, Leczki Margit /12-es könyvtár/, Szabó István /gondnokság/, Szentesi Ferenc /kötészet/, Szilágyi Zsuzsanna /zenei gyűjtemény/, Szokán Béláné /6-os könyvtár/, Varga Sándor /Bibliobusz/ és Várhalmi Lászlóné /31-es könyvtár/.

SZÜLETÉS

Gálik Mártának /pénzügyi csoport/ Ildikó nevű kislánya, Hargittay Józsefnének /37-es könyvtár/ Timea nevű kislánya, Hlubina Attilánének /kötészet/ Nóra nevű kislánya, Huszár Juditnak /2-es könyvtár/ Szonja nevű kislánya, Nagy Józsefnének /29-es könyvtár/ Szilvia nevű kislánya, Ráczné Nagy Katalinnak /Budapest gyűjtemény/ Bórbála nevű kislánya, Szmolárné Balla Máriának /31-es könyvtár/ József nevű kislánya, Vasvári Anikónak /38-as könyvtár/ Gábor nevű kislánya született. A szülőknek és a kisbabáknak jó egészséget kívánunk!

1977. március 18-án meghalt Kurucz Jánosné könyvtári raktáros, a 32-es könyvtár munkatársa.

CZEINER TERÉZ
1883-1977

Vajon hányunkat érint fájdalmasan a hír: meghalt Teréz néni 94 éves korában.

Nem hittük, hogy ez valaha is be fog következni, hiszen Ő volt számunkra maga az állandóság, ebben az örökké rohanó, változó világban. Szinte még kislány korában, Szabó Ervin idejében került az Almási téri könyvtárba. Azóta generációknak adott példát hivatásszeretetből, munkaerkölcsből, emberségből.

Mindenkit szeretett, tehát mindenki szerette. Ez a hagyatéka.

TARTALOM

Felmérés a központ Marx-, Engels-, Lenin-állományának a helyzetéről	Kovács György Gergely	49
Quo vadimus?	Gerbner Mihály	51
Még egyszer a vetélkedőről	Gerbner Mihály	51
KISZ-hírek		52

IFJÚSÁGI MELLÉKLET

A FŐVÁROSI SZABÓ ERVIN KÖNYVTÁR

KISZ SZERVEZETÉNEK HIRADÓJA

Szerkesztő: GERBNER MIHÁLY

Szerkesztőbizottság: Kopré Judit, Kovács György Gergely

FELMÉRÉS A KÖZPONT MARX-, ENGELS-, LENIN-ÁLLOMÁNYÁNAK A HELYZETÉRŐL

1977 február végétől április közepéig fölmértem a központ kölcsönözhető Marx-, Engels-, Lenin-állományát.

Köztudott, hogy a központnak, mint a fővárosi közművelődési hálózat irányítójának mint társadalomtudományi szakkönyvtárnak és mint a szabó ervini hagyományok vállalójának nemcsak a marxista kiadványok iránt jelentkező igényeket kell kiszolgálnia, hanem gondot kell fordítania a széles körű propagandára is. Arra voltam kíváncsi, hogy ebből az állománycsoportból elegendő és megfelelő állapotú kötetekkel várjuk-e az olvasóknak különösen a vizsgaidőszakban szembetűnő ostromát.

Persze, a kérdés költői, mert ha annak idején csak egy kicsit is úgy hiszem, hogy e klasszikusok körül minden rendben van, akkor sose fogtam volna bele ebbe a munkába.

Előzmények: Már akkor, amikor a központba kerültem, feltűnt, hogy mennyi rongált gerincű, firkált, kijáró vagy hiányzó lapjaikat rongyos és koszos tábláikkal szemérmesen leplező Marx-Engels-, Lenin-brossurát adunk kölcsönzésre. (Ami elképesztő, az olvasók még így is elégedettek, hiszen valamit legalább kézhez kapnak.)

Előfordult olyan eset is, hogy egy egyetemista reggel kilenctől fél egyig azért nem kapott meg egy Engels tanulmányt, mert az egyenként beadott kérelveit hol mi, hol a raktáros huzta ki, mivel nem volt bent kölcsönözhető példány, és egyhamar - mutató hiján - még azt se tudtuk megmondani, hogy "Marx-Engels műveinek" hányadik kötetében van meg ez a munka.

Az eseten "fölbuzdulva" átnéztem a raktár és a kézikönyvtár marxizmus-leninizmus állományát, s a legközelebbi osztályértekezleten előadtam tapasztalataimat. Javasoltam a raktári állomány és különösen az olvasótermi kézikönyvtár alapos selejtezését és felfrissítését.

Címjegyzék készítése: Még ebben az évben (1975) javasoltam, hogy a könyvtárunkban meglévő Marx- és Engels-kiadványok közül a legkeresettebbekből (a válogatott műveket és "Marx-Engels művei"-t is beleértve) készítsünk mutatót. Egy ilyen mutató képes mindarra, amire szerzői betűrendes katalógusunk nem.

Nekifogtam a mutatónak, amely végleg csak 1976 nyarára lett kész, de a cédulaanyagot már 76 elejétől használtuk.

"Kibocsájtásakor" voltak viták minőségét, hasznát és szükségét illetően, de ami a fontos, mind védői, mind bírálói munkaeszközként használták. Ezt a munkát, éppen a központi könyvtárra szabottsága miatt, nem szorította ki az 1976 végén megjelent, s a Pártfőiskola könyvtára által összeállított "Marx-Engels művei"-hez készített címmutató.

A használat közben nyert tapasztalatok és javaslatok alapján 1977 januárjában alaposan átdolgoz-

tam ezt a mutatót, könnyebben kezelhetővé tettem, és kiegészítettem Lenin legfontosabb, önálló kiadásokban is megjelent műveivel. Ennek az új mutatónak az ellenőrzése során határoztam el, hogy fölmérem a marxizmus-leninizmus klasszikusainak állományát a központi raktárban.

A felmérés: A cimmutatóm alapján közel 200 Marx-, Engels- és Lenin-mű, 3 életműkiadás, tematikus és más szempontok szerinti válogatás, szemelvénygyűjtemény több kiadásának 1681 kölcsönözhető példányát vettem a kezembe.

Vizsgálatom során a következő kérdéseket tettem föl e kötetekkel kapcsolatban:

- Egy-egy Marx-, Engels- vagy Lenin-műből hány példány áll az olvasók rendelkezésére?
- Ez a példányszám megfelel-e az igényeknek?
- Milyen állapotban vannak a kézbevert példányok?

A megvizsgált 1681 db könyvből 73 db-ot tesznek ki a különféle Marx-, Engels-, Lenin válogatott művek, ezekből 16 db-ot kellett kötésre küldeni, 7 db-ot pedig selejtezni. Az életműkiadásokból 3 féle áll az olvasók rendelkezésére:

Az 1957-ben indult "Marx-Engels művei" (eddig megjelent) 36 kötetéből 222 db-ot lehet kölcsönözni.

1951-ben kezdték kiadni a 39 kötetes "Lenin művei" sorozatot. Ebből 702 kötet van raktáron. A legfrissebb kiadásu "Lenin összes művei" 48 kötetben jelent meg, s mivel ebből kötetenként csak két kölcsönözhető példányt szereztünk be, 96 db van belőle a raktárban.

Az életműkiadások kötetei viszonylag jó állapotban vannak, csak 93 db-ot kellett kötésre küldeni és csak egyetlen egyet selejteztünk közülük.

A marxizmus klasszikusai önálló kiadásaihoz számítottam azt az állománycsoportot, amelyben egy-egy kötet általában csak egy művet tartalmaz, valamint hozzátettem a tematikus válogatásokat és szemelvénygyűjteményeket.

Ez együtt kb. 610 kötet. Ennek mintegy 10 %-át lehetett kötni, de az egész állomány 15 %-át selejtezni kellett.

Mi a magyarázata, hogy az önálló kiadások negyede használhatatlannak bizonyult a felmérés pillanatában?

A válasz nem csak abban rejlik, hogy e köteteknek nagy a kölcsönzési forgalmuk, mert ha kiadási évük szerint vizsgáljuk őket, meglepő eredményre jutunk. Ennek az állományrésznek 76,5 %-át 1945-55 között, 9,5 %-át 1956-65 között, 14,0 %-át pedig 1966-76 között adták ki. Tehát több mint háromnegyede 20-30 évvel ezelőtt jelent meg, javarészt olyan rossz minőségű papíron, amely akkor is tönkremenne, ha a köteteket nem kölcsönözné senki.

Ami pedig a forgalmat illeti: 1976-ban a vizsgált 1681 kötetet kb. 800-szor kölcsönözték ki. Ez az arány a tavaly előttről, ahogy látom, nem sokban különbözik. Különbség, a címjegyzék rendszeres használata óta, az életműkiadások kikölcsönzésének némi emelkedésében mutatkozik. Az állományrész kölcsönzőinek 13%-a 15-19 év közötti, 64%-a 20-30 év közötti, 23%-a 30 év fölötti olvasó. Ezek az olvasók foglalkozás szerint a következőképpen oszlanak meg: fizikai dolgozó 6%, értelmiségi 25%, egyetemi hallgató 36%, középiskolás 13%, egyéb 20%. Azoknak tehát, akik a marxizmus klasszikusait kölcsönzik, majdnem a fele tanuló.

A kölcsönzéseket vizsgálva az a legszembetűnőbb, hogy az életműkiadásokat a lehetőségekhez mérten még mindig kevesen kölcsönzik. A "Marx-Engels művei" 222 raktári kötetét 137-szer, a "Lenin összes művei"-nek 96 kötetét 51-szer, a "Lenin művei" 633 kötetét 32-szer vitték el tavaly.

Ennek a "mellőzésnek" az a fő oka, hogy szerzői betűrendes katalógusunkban nincs cédula arról, hogy egyik vagy másik Marx-, Engels-, Lenin-tanulmány az életműkiadások hányadik kötetében található meg, így ezek olvasóink egy részének "látószögéből" ki is maradnak. Ebből a viszonylagos "mellőzöttségéből" fakad ezen kiadásoknak a többihez mérten kisebb mértékű kopása.

Következtetések. Az eddigiekből kitűnik, hogy a legtöbb baj a leginkább keresett, s az önálló kiadásokban és a válogatásokban megjelent tanulmányokkal van. Hiszen ezeknek több mint háromnegyede az 1945-55 között kiadott "brosúra" kiadásokban található, melyek jórészt a "Marxizmus-leninizmus kiskönyvtára"-nak kötetei teszik ki.

Ez a tény a jövőre nézve sem túl biztató. A helyzet megváltoztatására három lehetőség kínálkozik: 1. Az önálló kiadások állományának elsorvasztása. Előnye: nem kerül semmibe, csak időről időre selejtezni kell a kikopott könyveket, és propagálni kell az ilyen vagy olyan gyűjteményes kiadásokat. Kétségtelen viszont, hogy ez ellentmond az eddigi gyakorlatnak, és fittyet hány arra is, hogy az olvasók a szerzői betűrendes katalógusban ezeket keresik.

2. A második lehetőség a könyörtelen és szisztematikus selejtezés. Végigjárva a polcokat kiemelni mindazt, ami nemcsak hogy "esztétikailag" kifogásolható, hanem egyenesen gusztustalan, hiszen vizsgálatom során az ilyenek még kegyelmet kaptak. Abban az esetben, ha ezek különleges könyvészeti ritkaságnak számítanak, tegyük be őket a 09-es raktárba. Helyettük fel kell tölteni a raktárat

az igényeknek megfelelő számú kiadásokkal. Legkézenfekvőbb, hogy ha a "Marxizmus-leninizmus klasszikusainak kiskönyvtára" köteteit vásároljuk meg, természetesen figyelve arra, hogy majd a kopás arányában, ezeket is selejtezni kell.

3. A harmadik pedig az előzőre hasonlít, de annál lassabb és "fájdalommentesebb". Szépen megvárjuk azt, hogy ronggyá szakadnak, porrá válnak ezek a kötetek, ami talán nem is te-lik olyan hosszú időbe, és a kopás arányában pótoljuk a hiányt.

Mindezek mellett, előbb-utóbb szembe kell nézni azzal is, hogy nemcsak olyan kiadások vannak, amelyekből kevés van, hanem olyanok is amelyekből túl sok.

Mindenki hallott már a központ raktározási gondjairól, ezért én egyenesen fénytűzésnek tartom a könyvek ilyen kihasználatlan tömegét.

A marxista klasszikusokat olvasók jó része diák. Nem ártana, ha intézményünk fölvenné a kapcsolatot a budapesti egyetemek és főiskolák marxista-tanszékeivel. A tőlük megszerzett kötelező iro-dalomjegyzékek segíthetnének az állománygyarapításban.

Sőt, szélesíteni is lehetne az együttműködést, mert a központ tudatosabban is bekapcsolódhatna a társadalomtudományi karok különböző szakjainak kötelező irodalom-listáit, és a változásokat kö-vetve, zökkenőmentesebben követhetnénk egy jelentős olvasói rétegünk, az egyetemisták igényeit. No de ez már messzire vezetne, és már az is szép lenne, ha a Marx-, Engels-, Lenin-állományt a mostaninál jobb állapotba lehetne hozni, nemcsak a kölcsönözhető anyagot, hanem az olvasótermi kiskönyvtárit is, amely hasonló módon szintén lerongyolódott. És ez nemcsak szépérvék kérdése, hanem egyben politikai kérdés is.

KOVÁCS GYÖRGY GERGELY

QUO VADIMUS?

Egy szép júniusi délutáni napszakban, lap-zárta napján, midőn befejeztem második cik-kem gépelését, rádöbentem, hogy egy fia ve-zércikkünk sincs. Mit lehet ilyenkor tenni? Ir-ni kell egyet - nem ez az első eset. De az uborkaszazon számvetésre készítetett: jól van ez így?

1975 márciusában vagy áprilisában egy KISZ taggyűlésen jónéhányan tele tettvággal és vir-tussal, fogadkoztak, hogy majd ők megmutatják és hogy ők egy kiváló ujságot fognak csinálni. A szép álmok elillantak, én itt maradtam, mint szerkesztő és az esetek többségében egy sze-mélyben cikkíró is. Ez pedig nem jó, nem születtem Egon Erwin Kisch-nek, sem Németh Lászlónak. Ez így beltenyészet. A dolog pikan-tériája az is, hogy elvileg az Ifjúsági Melléklet a KISZ-szervezet lapja, s gyakorlatilag még a KISZ-hírek után is úgy kell futkosni. Vissza-jelzést sem kapok arról, hogy jó-e, amit csi-nálok. Ennek persze oka lehet az is, hogy alap-szervünk a munkahely adottságai miatt eléggé szétforgácsolt, hogy nem mindenkihez jut el a

Hiradó, nem mindenki olvassa a Mellékletet, szemérmesek és udvariasak KISZ-tagjaink, vagy csak egyszerűen kényelemszeretők. Pedig hány-szor kívántam, bárcsak jól leteremtene valaki! Vagy az sem lett volna rossz, ha megdícséri, esetleg megbírálja a munkámat.

Nem állítom, hogy ártatlan vagyok, elvégre ha a tisztelt tagság fülét csipkésre rágnám, nem kerülnék ilyen helyzetbe - bár egyszer már közzétettem egy eléggé sutára sikerült felhívást, amelynek nem sok foganatja lett. Ab-ban annak idején megírtam, hogy a Központban a nevemre leadhatjátok írásaitokat. Ez a lehe-tőség most is fennáll. Ezen kívül a legközeleb-bi taggyűlésen lesz egy kis fülragás is. Ennél többet nem tehetek. Családom van, heti mini-mum 2x2,5 órát éneklek egy énekkarban, e mellett nem könnyű, nem egyszerű dolog a cik-kek utáni futkosás. Ennyit Mohamed és a hegy viszonyáról.

Csak ennyit akartam mondani.

GERBNER MIHÁLY

MÉG EGYSZER A VETÉLKEDŐKRŐL

Napjainkban vetélkedő-dömping van széles e hazában. Ez érthető, hiszen hálás műfaj, a já-tékosok és a szurkolók is játszanak, játszani pedig jó. Sokkal jobb, mint tanulni. Persze egy játékos vetélkedőre való felkészülés során kide-rül, hogy bizony a tanulást nem lehet elkerülni.

Sőt, a játék maga is a tanulás egyik formája. A tanulás pedig komoly munka. Ezt fontos meg-ementeni, mert az emberek többsége alapvető fogalmi tévedésben él a játék és a tanulás vi-szonyának megítélésénél, ez pedig helytelen diszkriminációkhoz vezet. Nem ez az egyedüli

eset, ahol hibás a könyvelés.

A vetélkedők sokfélék. Van vetélkedő, ahol a játékhelyzet, a készségek, a tanulás munkafolyamatának nem mérhető szakaszai domborodnak ki. De van olyan is, ahol éppen a tudatos tanulás útján elsajátított ismeretanyag, műveltség a játék alapja. Ez utóbbinál gyakran elkapja az összeállítókat az endiklopédizmus, az ismeretek öncélú halmozásának az ördöge. Ez azt is jelentheti, hogy ők maguk nem biztosak ismereteikben és ezért nem tudják a lényegest a lényegtelenről elválasztani. Sokszor a kérdezőnek sem ártana fegyelmeznie gondolatait.

A vetélkedő játékos jellege még nem siker garanciája. A tartalom és a forma fontossági sorrendjét nem lenne szabad összekeverni. Vetélkedőink jelentős részére a formai elem előtérbe kerülése a jellemző. A kérdések összeállítói nem mindig gondolják végig, mire is kíváncsiak, mi a vetélkedő tulajdonképpeni célja. Ezért aztán megesik, hogy egy-egy lapszám, évszám, darabszám, rőf, öl, liter, méter, név többet nyom a latba, mint egy összefüggés felismerése, egy műalkotás átélése, egy probléma megoldása. Sokan úgy vélik, épp a meglévő hibás gyakorlat következtében, hogy az ilyen vetélkedők játékosai nem is képesek az igazi átélésre, ezért nevezi őket Zoltai Dénes a kulturavak konzumenseinek. Pedig saját példám-ból tudom, hogy ez nem igaz. De az bizonyos, hogy hiába játékos egy vetélkedő, ha a formalizmus miatt a jóhiszemű és lelkiismeretesen felkészült játékos elvérzik, őt ugyanis egy cseppet sem vigasztalja, hogy ez csak játék, mert ez az érvelés a munkájának a lebecsülése. Az ilyen hibás szemlélet sokakat eltántoríthat a közművelődés és ügyétől, vagy magolásra ösztönöz, hibás képet alakít ki bennük a tanulásról, művelődésről, ami lényegében ugyanaz.

A vetélkedő még kiforratlan műfaj, nincs rendszerezett módszertana. De a pedagógia fegy-

vertárából sok minden kölcsönvehető. A jó kérdés fontosságáról szeretnék ismét szólni. Tudni kell, hogy mit és hogyan lehet kérdezni. Az eddigiéknél több problémamegoldó kérdést kéne nem szájbarágás módon feltenni. Nem jó az, ha a játék tulságosan be van biztosítva. Szeretnék már látni egy olyan vetélkedőt, ahol a megadott témáról 10 percig szabadon beszélhetne a versenyző. Én ezt "hobby-kiugrató" kérdésnek számnám. Az legyen a fő cél, hogy a helyes válaszokkal mások számára is terjesszük az ismereteket. A hobbyk pedig a rendezvény lebonyolítása előtti ismerkedés során kideríthetők. Kis engedmény ez, de hasznos. És akkor ne ragaszkodjon az értékelő a "forsrítos" válaszhoz sem. Persze a válasznak legyen értelme és ne legyen tudománytalan, pontatlan - ennek megítélésében pedig a bíráló tekintsen el a saját téziséstől. "Szabályos" válaszhoz a rossz tanár szokott ragaszkodni, vagy az, aki nem igazán otthonos a témában - ilyenkor szokott a tekintélyelvi szempont is feltűnni.

A jó tanár, vagy a jó pedagógiai érzékkel rendelkező játékvezető a kérdezősénél és az értékelésnél is rugalmas. Sajnos a precedensek jelentékeny százaléka azt mutatja, hogy kevés ilyen van. Ha a rendezők felelősen átgondolnák, mit, hogyan, miért szeretnének elérni, mire kíváncsiak, ha nem gépiesen tákolnák össze a vetélkedőket, akkor a rejtett értékeket is jobban a felszínre tudnák hozni.

A bevezetésben vetélkedő-dömpingről beszélttem. Nem tagadom, félek attól, hogy ez a rengeteg vetélkedő, fejtörő devalválja ezt a jobb sorsra érdemes műfajt. Van egy régi közmondás: Aki sokat markol, keveset fog. Ez az egyik baj. A másik pedig az, hogy megerősíti meggyőződésükben azokat, akik, amugy sem becsülik sokra ezt a műfajt sem.

GERBNER MIHÁLY

* * * * *

KISZ-HÍREK

Április 2-án részt vettünk a hazánk felszabadításáért elesett szovjet katonák Kerepesi temetőben lévő emlékművénél rendezett koszorúzáson.

Április 5-én KISZ-taggyűlés volt a Klubban, fő napirendi pont: 3 munkatárs /Pobori Ágnes, Vándor Katalin és Vida Emilia/ pártba való ajánlása.

Május 16-án a pártvezetőség vezetőségi ülésen az ajánlást elfogadta.

Április 23-án 19 órai kezdettel Hegedűs Kálmán a 12-es könyvtár munkatársa finnországi

utazásával kapcsolatos élményeiről tartott beszámolót a klubban. Az előadást diafilmvetítés és muzsika tette hangulatosabbá.

Május 3-án KISZ-taggyűlés volt, melynek egyik napirendi pontját az Ady-centenáriummal kapcsolatos műsor képezte. Az emlékműsört a 44-es könyvtár irodalmi csoportja adta nagy sikerrel. Szeretnénk több ilyen műsört szervezni.

Az idei gyermeknap szervezésében a KISZ-esek lelkesedéssel vettek részt. Jó műsorral szerepelt a báb-szakkör.

Az újjászervezett KISZ vezetőség kéthetente

megbeszélést tartott. Eddigi eredményeink közül legjelentősebb a sportkör új szakosztályainak létrehozása, melyeket a szakszervezet lehetőségeihez képest támogatni fog.
Köszönjük.

OLVASÁSRA AJÁNLJUK

Intézetünk néhány fiatal munkatársa a KISZ-szervezet védnöksége alatt elhatározta, hogy a Könyvtári Híradó 77/1. számától kezdve a mindannyiunk érdeklődésére számot tartó folyóiratok fontosabb cikkeiből ajánló jegyzéket állít össze.

Egy-egy ember még azokat a folyóiratokat sem tudja maradéktalanul -olvasni?!- átlapozni, amelyeknek évek óta rendszeres olvasója. A többi leginkább akkor kerül csak a kezébe, ha valamilyen szenzációt ígérő cikkről lehet hallani.

Szeretnénk úgy válogatni, hogy azoknak, akik elolvassák a jegyzékben felsorolt cikkeket, az így szerzett ismeretek munkájukban segítségükre legyenek. Ötleteket, javaslatokat várunk a KISZ gyűléseken, munkaértekezleteken és a Könyvtári Híradóban.

RÁTKY ÁGNES

Filmkultura

Rényi Péter: Az emberformáló filmért. "Magyar Játékfilm 76." Vitaindító előadás. = Filmkultura 1977. 2. sz.

Könyvtáros

Dr. Rózsa György: A társadalomtudományi információ néhány időszerű kérdése. = Könyvtáros. 1977. 3. sz.

A cikk számot ad a magyarországi kezdeményezésekről, a társadalomtudományi információnak az ismeretek körében elfoglalt helyéről, a nemzetközi kapcsolatokról és a fejlesztés irányáról.

Győri Erzsébet: A könyvtár élő társadalmat szolgál. A nyitvatartásról 10 év múltán. = Könyvtáros. 1977. 4. sz.
Társadalmunk egyre növekvő művelődési és tájékozódási igényeket támaszt, a kielégítésükhöz szükséges eszközök elégtelensége feszültséget okoz. E probléma kapcsán a szerző beszél a nehézségekről, amelyeket mi is észlelünk, rámutatva a megoldás lehetőségeire.

Zircz Péter: A másik centenáriumi elé... = Könyvtáros. 1977. 5. sz.

Szabó Ervin egyéniségének és munkásságának sokoldalú méltatása.

Muzsika

Boswill: A mai zene új nemzetközi fóruma. = Muzsika. 1977. 2. sz.

Boswillban, egy Zürich melletti falucskában négy éve tartanak nemzetközi szemináriumot ezeken a rendezvényeken magyar muzsikusok is részt vettek.

Pártélet

Pálos Tamás: A szocializmus hiteles képe - az antikommunista propaganda kudarca. = Pártélet. 1977. 4. sz.

Pálos Tamás a KB osztályvezető-helyettese beszámol a szocialista és munkáspártok központi bizottságainak ez évi titkári tanácskozásáról, melynek témája az elméleti munka, a kultúra, a művészet és tudomány volt.

Társadalmi Szemle

Ancsel Éva: Szocializmus és ifjúság. = Társadalmi Szemle. 1977. 3. sz.

A cikk az oly sokat hangoztatott "ez a mai fiatalság" problémáját vezeti vissza gazdasági-társadalmi okokra.

Gyarmati Kálmán: "Művelődéspolitikai jegyzetek". = Társadalmi Szemle. 1977. 4. sz.

A szerző elemzése és felmérése, amelyben a népművelők nagyarányú fluktuációjára keres magyarázatot, figyelemreméltó a művelődéspolitikai fejezetben.

Cravero Róbert: A népgazdaság munkaerő szükséglete és az oktatás távlati fejlesztése. = Társadalmi Szemle. 1977. 5. sz.

A cikk írója számításokat végez a népgazdasági foglalkoztatási szükségletről az 1990. évre, felhívja a figyelmet a korszerű oktatás követelményeire.

Természet Világa

Balázs Béla: Az idő természete. /Az időmérés csillagászati és fizikai alapjai./ = Természet Világa. 1977. 3. sz.

Hogyan látja az idő szerepét a csillagász, a mérnök, a fizikus?

Dr. Kónya Anikó - Dr. Séra László: Észlelés és emlékezet. = Természet Világa. 1977. 4. sz.

A pszichológiai tárgyú cikk az észlelési és az emlékezeti folyamatok kölcsönhatását vizsgálja, ismertetve a kutatók által használt vizsgálati módszereket.

Valóság

Harsányi Ildikó: Társadalmi kapcsolatok az Allende parki KISZ lakótelepen. = Valóság. 1977. 3. sz.

Kovács Sándor Iván: Az Ulysses-metafóra. = Valóság. 1977. 3. sz.
A szerző az utazó ember, a megismerő em-

ber alakját, az Ulysses figurát kíséri végig az irodalomtörténet nagy állomásain, Homérosztól egészen a XX. századig.

Szabó Imre: Az emberi jogok jövője. = Valóság. 1977. 3. sz.

A tanulmány alapvető gondolata: az "emberi jogok" történelmi képződmény, amely maga is állandóan fejlődik. Új társadalmi viszonyok közepette új értelmet kell kapniuk az emberi jogoknak.

Kállai Gyula: A magyar népfront négy évtizede. = Valóság. 1977. 4. sz.

R é v é s z Ferenc elvtárs
a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár
Igazgatója

B u d a p e s t

Kedves Révész elvtárs!

A Fővárosi Népi Ellenőrzési Bizottság felkérésére Hont Péterné, és Szederkényi Olga elvtársnők - a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár igazgatóhelyettese, illetve osztályvezetője, valamint Pesti Ernő elvtárs tudományos munkatárs, lelkiismeretes munkájukkal jelentős részt vállaltak vizsgálatunk eredményes lefolytatásában. Jó munkája elismeréséért a FNEB Elnöksége Hont Péterné elvtársnőt 1 hetes Csopaki jutalom-üdülésben részesítette.

Ezuton köszönöm meg Révész elvtársnak a népi ellenőrzés részére nyújtott segítségét és azt, hogy hozzájárult a nevezett elvtársak népi ellenőrzési munkában való részvételéhez.

Kérem munkánk további támogatását.

A fentiekről Hargitai Nándorné elvtársnőt, a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár alapszervezeti párttitkárát is értesítettem.

Elvtársi üdvözlettel:

Mohácsi István
/: dr. Mohácsi István :/

KI LÁTOTT ENGEM?

Képzőművészeti
és irodalmi
Pályázat
Ady Endre
Születésének
100. évfordulója
alkalmából

A HAJNALUNK KEZDŐDÖTT MEG
VELED...

Látogassa

a FŐVÁROSI
SZABÓ ERVIN KÖNYVTÁR
7.sz. könyvtárát |

XIII. RAJK LÁSZLÓ U. 83.

nyitva:

HÉTFŐ 14-19	KEDD 10-14
SZERDA 14-19	CSÜTÖRTÖK 12-17
PÉNTEK 14-19	SZOMBAT, VAS. ZÁRVA

Több mint 60 féle folyóirat, értékes kézikönyvtár,
gazdag szépirodalmi és ismeretterjesztő
könyvállományban válogathatnak.

VÁRJÁK

A könyvtár
Munkatársai

TARTALOM

Szabó Ervin (1877-1977) születésének 100. év- fordulójára	Révész Ferenc	1
Szabó Ervinről		3
Epizódok Szabó Ervin életéből, A Szabó Ervin vetélkedő anyagából. Interju Szabó Ervin egy kortársával	Szalay Richárdné	10
Pályázat Szabó Ervinről		11
Kiváló könyvtárak	Bartha Lajosné	12
Könyvtárvezetői értekezés '77		14
Könyvkiadók és könyvtárosok az Ünnepi Könyvhéten	Meiszner Tamásné	15
Fórum jellegű rendezvények az Április 4. Gépipari Művek Energetikai Gépgyára Szakszervezeti Könyvtárában	Sándor Ottóné-Szabó Jánosné	16
A KELTEX-leányotthon és a szakszervezeti könyv- tár kapcsolata		18
Szocialista brigádok vetélkedője Kőbányán	Csordás Ágota	18
Jótett helyébe jót várj!	dr. Kovács Mihályné	19
A könyvtárközi kölcsönzés első tapasztalatai a Szabó Ervin könyvtár hálózatában	Antal Benedekné-Lakatos Péterné	21
Néhány szó rólunk, "repülőökről"	dr. Nagy Béla	22
"Könyvtár és képzőművészet"		23
Helyszínrajz, tudósítás, interju a 25. sz. kisép- könyvtár építéséről, megnyitásáról, első félévi munkájáról	Németh Mária	23
A gyermekkönyvtárosok szekciója	Varga Judit	24
A közművelődési könyvtár és partnerei (Könyvtáros Konferencia Augsburgban)	M. Kiss József	25
Az olvasószolgálat nyári munkái		26
Könyvtárunk ritkaságai	Szabó Ervin Károly	26
A suprašli ószláv misekönyv	Kerekes Pálné	28
Kiadványaink		28
Uj szociológiai kiadványunk	Kerekes Pálné	28
Latin-Amerika (bibliográfia)	Márffy István	30
Könyvkináló		31
TV bibliográfiák a 6-os könyvtárban	Aknay Tibor	31
Ez történt		33
Szakkérdések hírek	Z. V.	33
Igazgatósági ülések	Csokonai Attila	34
A továbbképzés hírei	V. Bárány Éva	35
Párthírek	Lipcsey Ákosné	35
Szakszervezeti hírek		38
Személyi hírek		42
Ifjúsági melléklet		43
		44
		45
		45
		47
		49

Szerkesztőbizottság: Bárány Éva, Berki Imre (SzOT Közp. Isk. Kvt.), Dobos Piroska,
dr. Ecsedy Andorné, Farkas Józsefné, Gáliczky Éva, Király Lászlóné, Márffy István,
Mihalovits Ervin (Szakszervezetek Budapesti Tanácsa), Mikó Zoltán és Sándor Ottóné
Felelős szerkesztő: Pataki Ferenc Főszerkesztő: Szőke Tiborné

Felelős kiadó a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár igazgatója

Készült a FSZEK sokszorosítójában

Engedélyszám: III/ÚHB/30/1976.

Műszaki szerk.: Gosztola Gábor

Terjedelem: 7 A/5 iv Tászkaszám: 77/296 Példányszám: 800

